

**INSTYTUT TURYSTYKI
ZAKŁAD INFRASTRUKTURY I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
W TORUNIU**

**Etap II
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
TURYSTYKI
W MIEŚCIE I GMINIE
BRZEŚĆ KUJAWSKI
NA TLE POWIATU WŁOCŁAWSKIEGO**

**Praca wykonana w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich
Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu**

Usługa C

Zespół autorski:

dr Jan Owsiak - Kierownik Projektu
dr Janusz Sewerniak

konsultacje: prof. dr hab. Leon Andrzejewski

Toruń, październik 2003 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
1.1. Uwagi wstępne	3
1.2. Cele strategiczne	4
2. Preferowane funkcje rozwojowe turystyki	5
3. Kierunki restrukturyzacji istniejącego zagospodarowania turystycznego ...	6
4. Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji i obsługi ruchu turystycznego	6
5. Kadry obsługi turystyki	8
6. Etapowanie strategii rozwoju turystyki	9
7. Koncepcja wdrożenia strategii rozwoju produktu turystycznego	9
7.1. Działania restrukturyzacyjne i ekologiczne istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego	10
7.2. Wprowadzanie nowych elementów zagospodarowania turystycznego	13
7.3. Działania organizacyjno-kadrowe	15
7.4. Działania popularyzatorskie	16
7.5. Działania prawne	16
7.6. Działania ofertowe	18
7.7. Działania w sferze komunalnej	19
8. Koncepcja organizacji przestrzeni turystycznej – zintegrowany system obsługi ruchu turystycznego	20
8.1. Miejscowości turystyczne	20
8.2. Ośrodki i punkty obsługi turystów	21
8.3. Układ szlaków turystycznych	22
8.4. Pojemność turystyczna	23
9. Przewidywana wielkość ruchu turystycznego	24
10. Typy produktu turystycznego	25
11. Program promocji produktu turystycznego	28
11.1. Rynek turystyczny powiatu	28
11.2. Program promocji produktu turystycznego	30
11.2.1. Powiat włocławski w krajowym systemie informacji i promocji turystyki	30
11.2.2. Działania promocyjne	30
11.2.3. Instrumenty polityki promocyjnej	31
12. Przewidywane korzyści finansowe z rozwoju turystyki	33
12.1. Potencjał konsumpcyjny turystyki	34
12.2. Dochody z turystyki	35
13. Podsumowanie	37

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Istniejące i projektowane zagospodarowanie turystyczne
 Mapa 1. Miasto i gmina Brześć Kujawski. Strategia rozwoju turystyki

1. Wprowadzenie

1.1. Uwagi wstępne

Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki powinna stanowić podstawowy instrument wszelkiej działalności w tej dziedzinie na terenie powiatu. Jednocześnie wdrożenie programu jest jednym z ważniejszych warunków jego aktywizacji społeczno-gospodarczej. W szczególności strategia określa konieczne do podjęcia działania w następujących sferach: ekologicznej, materialnej, promocyjnej, marketingowej, organizacyjnej, prawnej i kadrowej. Działania te odnoszą się do różnych szczebli zarządzania.

Konstrukcja strategii rozwoju turystyki oparta jest na założeniu, że poszczególne gminy tworzą w powiecie wrocławskim funkcjonalną całość. Przy tym założeniu gminy te nie powinny między sobą konkurować, ale uzupełniać się programem zagospodarowania i oferowanym produktem turystycznym wynikającym z istniejących uwarunkowań.

Strategia rozwoju turystyki na terenie powiatu ujmuje całościowo problematykę zagospodarowania i użytkowania turystycznego. Strategia ma charakter docelowy. Opracowana została w dwóch ujęciach:

- dla całego powiatu traktowanego jako ważna jednostka funkcjonalna w skali strefy pojeziernej,
- dla poszczególnych gmin, w obrębie których realizowane powinny być działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych określonych dla całego powiatu.

Kierunki zagospodarowania zaproponowane w strategii dla poszczególnych gmin nie mają charakteru obligatoryjnego. Założono jednak, że zostanie utrzymana pewna dyscyplina realizacyjna w obrębie całego powiatu, co pozwoli - w nawiązaniu do kompleksowego ujęcia problematyki przedstawionej w niniejszej strategii - na prawidłowe funkcjonowanie turystyki na całym rozpatrywanym terenie.

Zaproponowany rozwój turystyki w poszczególnych gminach wynika zarówno z istniejących uwarunkowań, jak również z przyjętego w niniejszej strategii podziału i docelowej organizacji zagospodarowania i obsługi turystyki. Ostatecznym celem tak sformułowanej strategii jest zrównoważony rozwój turystyki w stosunku do uwarunkowań występujących w poszczególnych częściach powiatu.

Należy dodać, że niniejsza strategia została opracowana pod kątem korzyści, jakie płynąć powinny dla poszczególnych gmin traktowanych z osobna, jak również dla całego powiatu rozpatrywanego w całości na tle innych rejonów turystycznych strefy pojeziernej. Wśród korzyści płynących z rozwoju turystyki wymienić należy przede wszystkim: podniesienie ogólnego poziomu życia ludności, zmniejszenie bezrobocia

oraz zwiększenie wpływów finansowych, co dotyczy zarówno wpływów do budżetów poszczególnych gmin, podmiotów gospodarczych związanych bezpośrednio i pośrednio z obsługą ruchu turystycznego, jak i wzrostu dochodów mieszkańców.

1.2. Cele strategiczne

W strategii zrównoważonego rozwoju turystyki w powiecie wrocławskim przedstawione zostały: cele strategiczne, działania operacyjne oraz zadania wykonawcze (realizacyjne).

Głównymi celami strategicznymi są:

- funkcjonowanie turystyki w warunkach zrównoważonego rozwoju
- ogólny wzrost gospodarczy w wyniku wzrostu ruchu turystycznego.

Do proponowanych działań operacyjnych dotyczących zagospodarowania turystycznego należą:

- restrukturyzacja istniejącego zagospodarowania turystycznego wraz z wprowadzaniem nowych elementów infrastruktury turystycznej,
- ekologizacja istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego, a głównie propozycje porządkowania istniejącej bazy turystycznej, propozycje zmiany form użytkowania turystycznego w kierunku rozwoju form przyjaznych środowisku,
- zmiany w planach zagospodarowania przestrzennego gmin i w opracowaniach studialnych związanych z zagospodarowaniem turystycznym,
- zmiany pojemności turystycznej.

Działaniami operacyjnymi są ponadto propozycje dotyczące zagadnień:

- tworzenia pakietów produktów turystycznych i ich promocji
- organizacyjno-kadrowych
- popularyzatorskich
- prawnych
- ofertowych
- związanych z gospodarką komunalną.

W niniejszej strategii przedstawiono szereg proponowanych zadań wykonawczych (realizacyjnych) odnoszących się do w/w działań operacyjnych. W sferze zagospodarowania turystycznego są to konkretne propozycje np. lokalizacji obiektów i urządzeń turystycznych, rekreacyjnych itp.

2. Preferowane funkcje rozwojowe turystyki

Na obszarze powiatu proponowany jest rozwój następujących form turystyki i rekreacji:

- turystyka pobytowa w obiektach:
 - hotelowych
 - wczasowo-wypoczynkowych i kolonijnych
 - letniskowych, w tym w zabudowie rezydencjonalnej
 - agroturystycznych
 - szkoleniowo-wypoczynkowych,
 - sanatoryjnych.
- turystyka krajoznawcza w miejscowościach i obiektach krajoznawczych
- wypoczynek codzienny i świąteczny w formach rekreacji naddodnej i nawodnej oraz w formach piknikowych
- formy rekreacyjno-sportowe i sportowe
- formy edukacyjne głównie w nawiązaniu do ścieżek dydaktycznych na terenie Gostyńsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego
- turystyka kwalifikowana (głównie po szlakach turystycznych) w formie wędrówek:
 - wodnych
 - pieszych
 - rowerowych
 - konnych
- turystyka specjalistyczna
 - wędkarstwo
 - myślistwo
- obsługa turystycznego tranzytu drogowego.

W odniesieniu do poszczególnych, przewidywanych do rozwoju form proponuje się następujące preferencje i strategiczne kierunki zagospodarowania turystycznego:

- kompleksowe zagospodarowanie południowego brzegu Zbiornika (Zalewu) Włocławskiego,
- lokalizację obiektów obsługi form rekreacyjnych i rekreacyjno-sportowych oraz turystyki specjalistycznej,
- lokalizację ośrodków wypoczynku świątecznego,
- wprowadzanie obiektów agroturystyki,
- kompleksowe zagospodarowanie tras drogowych (w tym przede wszystkim głównych dróg tranzytu turystycznego),
- zahamowanie dalszego rozwoju obiektów wczasowo-wypoczynkowych z jednoczesnym podjęciem odpowiednich działań restrukturyzacyjnych w stosunku do istniejących ośrodków,
- rozwój budownictwa letniskowego.

3. Kierunki restrukturyzacji istniejącego zagospodarowania turystycznego

Istniejące na terenie powiatu włocławskiego zagospodarowanie turystyczne wymaga podjęcia szeregu działań restrukturyzacyjnych, spośród których najważniejszymi są działania ekologizacyjne oraz wprowadzanie nowych elementów zagospodarowania turystycznego. Wynika to zarówno z oceny istniejących uwarunkowań, jak również z ogólnej sytuacji na rynku usług turystycznych w Polsce. Strategicznym kierunkiem restrukturyzacji jest przystosowanie istniejących elementów zagospodarowania turystycznego do funkcjonowania na rynku turystycznym w warunkach coraz silniejszej konkurencji. Propozycje szczegółowych działań restrukturyzacyjnych odniesiono do wszystkich znajdujących się na terenie powiatu obiektów bazy noclegowej.

4. Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji i obsługi ruchu turystycznego

Zintegrowany system informacji i obsługi ruchu turystycznego powinien opierać się o „Włocławskie Centrum Turystyki” we Włocławku oraz gminne punkty informacji turystycznej w: Baruchowie, Brześciu Kujawskim, Choceniu, Chodczu, Izbicy Kujawskiej, Kowalu oraz Lubieniu Kujawskim. Włocławskie Centrum Turystyki” powinno powstać na bazie istniejącego punktu informacji turystycznej we Włocławku.

Istotną rolę w tym systemie należy przypisać także informacjom umieszczonym przy:

- głównej drodze krajowego i zagranicznego tranzytu turystycznego Gdańsk - Toruń - Włocławek - Łódź - Katowice
- pozostałych drogach tranzytu turystycznego: Włocławek – Płock, Włocławek - Brześć Kujawski - Inowrocław oraz Włocławek - Kowal – Gostynin i Włocławek - Lipno

Do najważniejszych elementów należą w tym przypadku tablice informacyjne, drogowskazy itp. promujące atrakcje turystyczne powiatu i przyciągające na ten teren turystów.

WŁOCŁAWSKIE CENTRUM TURYSTYKI powinno wiązać i godzić interesy wszystkich partnerów z terenu powiatów grodzkiego i ziemskiego uczestniczących w procesie rozwojowym zarówno sektora publicznego jak i prywatnego od początkowych działań animatorskich i stymulujących inicjatywy poprzez przejęcie strategii rozwojowej aż do sterowania jej realizacją.

Omawiane Centrum, może przyjąć różne formy organizacyjne jak np.:

- spółka z o. o,

- konsorcjum,
- stowarzyszenie.

W przypadku spółki lub konsorcjum Centrum powinno być nastawione na osiągnięcie zysku ze swej działalności, natomiast w przypadku stowarzyszenia jest możliwe korzystanie ze środków pomocowych np. na rozwój infrastruktury. Po kilku latach działalności stowarzyszenie może przekształcić się np. w spółkę.

W każdym z przypadków Centrum powinno zostać utworzone przez podmioty gospodarcze, instytucje oraz osoby fizyczne zainteresowane rozwojem turystyki na obszarze powiatu włocławskiego. Powinny to być następujące podmioty:

- urzędy administracji samorządowej,
- podmioty związane z organizacją turystyki na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego
- touroperatorzy, stowarzyszenia agroturystyczne i biura podróży,
- gestorzy bazy noclegowej i gastronomicznej,
- organizatorzy atrakcji turystycznych,
- firmy i przedsiębiorstwa funkcjonujące w powiecie i regionie,
- osoby fizyczne.

Do głównych zadań Centrum należeć powinny:

- obsługa ruchu turystycznego i rekreacyjnego na terenie powiatu
- prowadzenie bazy danych z pełnym pakietem informacji oraz rezerwacji turystycznej
- promocja turystyczna powiatu
- prowadzenie badań marketingowych
- stałe monitorowanie zjawisk turystycznych
- prowadzenie działalności doradczej i szkoleniowej w zakresie turystyki
- tworzenie i promocja ofert produktów turystycznych (np. pakiet weekendowy, pakiet turystyki przyrodniczej, pakiety okolicznościowe itp.)
- zaprojektowanie i wdrożenie kanałów sprzedaży tych produktów
- zaprojektowanie i wdrożenie systemu rezerwacji i dystrybucji usług turystycznych
- współdziałanie z animatorami imprez
- przygotowywanie ofert inwestycyjnych i odpłatna ich promocja
- wspieranie ze środków własnych inwestycji turystycznych realizowanych na terenie powiatu
- oznakowanie tras turystycznych (we współpracy z PTTK)
- pozyskiwanie środków finansowych krajowych i zagranicznych
- współdziałanie ze wszystkimi podmiotami funkcjonującymi w dziedzinie turystyki, w tym z organizacjami i instytucjami zewnętrznymi

- współpraca z sąsiednimi terenami turystycznymi.

Centrum powinno ściśle współdziałać z poszczególnymi usługodawcami regionu. Dla przykładu turysta (indywidualnie, czy zbiorowo) chcąc przyjechać lub przyjeżdżając na teren powiatu zgłasza się do Centrum i tam otrzymuje ofertę z pakietem produktów turystycznych. Centrum poprzez poszczególnych usługodawców organizuje jego pobyt na terenie powiatu. Zadaniem Centrum powinno być stworzenie własnej bazy danych o podmiotach obsługi ruchu turystycznego w powiecie. Dla przykładu utworzenie bazy danych w zakresie agroturystyki, która powinna zawierać:

- dane dotyczące możliwości wynajęcia całych lub części gospodarstw (zestaw danych adresowych, określenie standardu obiektu, jego położenie i fotografia, powierzchnia użytkowa, specjalności domu np. kuchni, zainteresowań gospodarzy, możliwości uczestnictwa w życiu codziennym i świątecznym gospodarzy, możliwości wynajęcia łódki, konia, sanek, rodzaj posiadanego inwentarza i specjalizacja produkcyjna gospodarzy np. pasieka, hodowla koni, staw hodowlany z możliwością zakupu ryb i ewentualnego wędkowania, itp.),
- dane o możliwościach uczestnictwa w imprezach folklorystycznych i świątach lokalnych wspólnie z gospodarzami (lub indywidualnie),
- spis osób zajmujących się twórczością ludową,
- dane o możliwościach zakupu dzieł twórców ludowych.

Do zadań Centrum należeć powinno także wydawanie materiałów informacyjnych i promocyjnych zawierających informacje dotyczące głównie:

- bieżących imprez kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych itd., w postaci materiałów broszurowych bezpłatnych,
- walorów turystycznych i zagospodarowania turystycznego poszczególnych gmin,
- bazy turystycznej oraz szczegółowych danych o obiektach i możliwościach ich udostępnienia dla turystów itd.

5. Kadry obsługi turystyki

Warunkiem realizacji strategii rozwoju produktu turystycznego na terenie powiatu są odpowiednie kadry zarówno w organach administracji powiatowej i gminnej (np. stanowiska d/s turystyki), jak i w poszczególnych podmiotach obsługi turystyki. Zadaniem władz powiatowych oraz gminnych jest wspomaganie finansowe osób pragnących podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w zakresie obsługi ruchu turystycznego np. przez udział w odpowiednich szkoleniach, w kursach języków obcych.

6. Etapowanie strategii rozwoju turystyki

Etapowanie strategii rozwoju turystyki zostało określone dla poszczególnych gmin indywidualnie, co wynika ze zróżnicowania uwarunkowań tego rozwoju. Dla powiatu przedstawiono etapowanie strategii, które wiąże się głównie z działaniami na tym szczeblu samorządowym. Są to następujące etapy:

I etap (2004 - 2008 r.):

- utworzenie Włocławskiego Centrum Turystyki,
- utworzenie zintegrowanego systemu informacji turystycznej na terenie powiatu,
- weryfikacja istniejących pakietów ofert inwestycyjnych z uwzględnieniem propozycji zawartych w niniejszym opracowaniu,
- rozpoczęcie działań związanych z realizacją inwestycji turystycznych,
- przygotowanie pakietów ofert produktów turystycznych w poszczególnych gminach,
- rozpoczęcie cyklu szkoleń dotyczących możliwości rozwoju turystyki.

II etap (2009 - 2014 r.):

- kontynuacja szkoleń i popularyzacji idei rozwoju turystyki wśród mieszkańców powiatu,
- zakończenie procesu przygotowawczego do realizacji inwestycji turystycznych,
- zakończenie procesu restrukturyzacji istniejących elementów zagospodarowania turystycznego,
- zakończenie procesu wprowadzania nowych form zagospodarowania turystycznego.

7. Koncepcja wdrożenia strategii rozwoju produktu turystycznego

Wdrożenie strategii rozwoju turystyki wiąże się z podjęciem szeregu działań warunkujących jej powodzenie. Proponowane działania adresowane są zarówno do władz powiatowych i gminnych oraz służb: ochrony środowiska, leśnych i planistycznych, ośrodków doradztwa rolniczego, jak również do wszystkich podmiotów działających w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego. Są to propozycje działań odnoszące się przede wszystkim do zagospodarowania turystycznego, w tym dotyczące:

- restrukturyzacji istniejącego zagospodarowania turystycznego wraz z wprowadzaniem nowych elementów infrastruktury turystycznej,
- ekologizacji istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego, a głównie propozycje porządkowania istniejącej bazy turystycznej, propozy-

- cje zmiany form użytkowania turystycznego w kierunku rozwoju form przyjaznych środowisku,
- proponowanych zmian w planach zagospodarowania przestrzennego gmin i w opracowaniach studialnych związanych z zagospodarowaniem turystycznym,
 - zmian pojemności turystycznej.

7.1. Działania restrukturyzacyjne i ekologizacyjne istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego

W odniesieniu do istniejących elementów zagospodarowania turystycznego proponuje się przeprowadzenie działań restrukturyzacyjnych i ekologizacyjnych. Propozycje działań odnoszą się do konkretnych obiektów w przedstawionych zestawieniach programowych analizowanych jednostek administracyjnych powiatu (załącznik 1) oraz na załączonej mapie 1. Są to następujące propozycje działań:

DZIAŁANIE 1: utrzymanie obiektu w dotychczasowym stanie

Proponuje się utrzymanie w dotychczasowym stanie obiektów charakteryzujących się średnim i wysokim standardem, przy jednocześnie stwierdzonym braku zniszczeń środowiska (I i II stadium degradacji). Pod względem rodzajowym do tej grupy należą przede wszystkim takie obiekty jak: hotele, pensjonaty, obiekty agroturystyczne, pokoje gościnne, większość obiektów zabudowy letniskowej.

DZIAŁANIE 2: likwidacja obiektu

Proponuje się likwidację obiektów (lub ich części) z takich względów jak: niski standard, niekorzystne warunki fizjograficzne lub inne uwarunkowania np. prawne (obiekty zbudowane nielegalnie). Po likwidacji konieczna jest pełna rekultywacja terenu. Proponowana likwidacja obiektu powinna zostać przeprowadzona przez użytkowników i na ich koszt pod nadzorem odpowiednich służb gminnych lub rejonowych.

PRZYKŁAD:

likwidacja niektórych obiektów zabudowy letniskowej ze względu na niski standard (lub zabudowa niezgodna z planami zagospodarowania przestrzennego) w miejscowościach **Czarne, Górzeń Duży, Skrzynki** (gmina Baruchowo), **Szczutkowo** (gmina Chocień), **Dąb Polski** (gmina Włocławek)

DZIAŁANIE 3: wyłączenie obiektu (lub jego części) z użytkowania turystycznego w celu regeneracji środowiska

Proponuje się wyłączenie na okres 2-3 lat obiektów lub ich części z użytkowania turystycznego. W tym czasie konieczne jest przeprowadzenie odpowiednich działań rekultywacyjnych i rewaloryzacyjnych (zob. działanie nr 4) w celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Proponowane wyłączenia z użytkowania turystycznego dotyczą obszarów o największej degradacji środowiska (III i IV stadium zniszczeń), np. terenów zabudowy letniskowej, ośrodków wczasowych i innych obszarów, np. intensywno-

nie użytkowanych przez uczestników wypoczynku codziennego i świątecznego. Przykładem tego działania mogą być najbardziej zdegradowane fragmenty byłego ośrodka wczasowego w **Skrzynkach** w gminie Baruchowo przekształconego w zespół zabudowy letniskowej.

DZIAŁANIE 4: rekultywacja i rewaloryzacja elementów przyrodniczych zdegradowanych w wyniku użytkowania turystycznego

Proponuje się przeprowadzenie prac rekultywacyjnych podłoża, zwłaszcza w obrębie najbardziej zdegradowanych zboczy, bruzd ścieżkowych itp., wprowadzenie zabezpieczeń w obrębie najbardziej zagrożonych stref funkcjonalnych (np. zejścia do wody), rekultywację warstwy glebowej oraz zieleni wraz z jednoczesnym wprowadzeniem jej nowych elementów.

Na terenie powiatu - ze względu na często duże natężenie ruchu turystycznego i w wielu przypadkach znaczną degradację elementów przyrodniczych - podjęcie omawianych działań odgrywa szczególną rolę. Proponowane działanie odnosi się przede wszystkim do ośrodków wczasowo-wypoczynkowych i pól namiotowych oraz w niektórych przypadkach do terenów zabudowy letniskowej. Rekultywacja i rewaloryzacja elementów przyrodniczych na terenach zabudowy letniskowej jest konieczna głównie w przypadku, gdy na obiekty letniskowe zaadaptowano domki campingowe po zlikwidowanych ośrodkach wczasowo-wypoczynkowych, gdzie występują duże i bardzo duże przekształcenia elementów przyrodniczych. Przykładem proponowanego działania jest teren zabudowy letniskowej w miejscowości **Goreń Duży** (gmina Baruchowo).

DZIAŁANIE 5: przekształcenie obiektów sezonowych w całoroczne

Działanie to związane jest z zasadniczą przebudową obiektów, a więc zmianą ich trwałości i przystosowaniem do użytkowania turystycznego całorocznego. Wymaga to w wielu przypadkach zastosowania nowych materiałów budowlanych, zmian w instalacjach (np. elektrycznej) i związane jest zwykle z ogólnym wzrostem standardu obiektów. Należy podkreślić, że w niektórych przypadkach zmiana proporcji udziału miejsc całorocznych i sezonowych łączy się z proponowaną zmianą funkcji obiektu. Proponowane działanie odnosi się przede wszystkim do ośrodków wczasowo-wypoczynkowych dysponujących już obecnie niewielką liczbą miejsc noclegowych całorocznych.

Przykładem proponowanego działania jest istniejący ośrodek wypoczynkowy w miejscowości **Wistka Szlachecka** w gminie Włocławek, który może zostać przekształcony w obiekt całoroczny.

DZIAŁANIE 6: zmiana funkcji użytkowania turystycznego istniejących obiektów

Proponowane zmiany nie odnoszą się do konkretnych obiektów, gdyż są najczęściej wynikiem zachodzących przemian własnościowych (np. prywatyzacja ośrodków wypoczynkowych połączona z wykupieniem przez indywidualnych użytkowników poszczególnych obiektów ośrodków i wykorzystaniem ich jako indywidualne obiekty let-

niskowe) lub koniecznością wprowadzenia nowych, mniej agresywnych dla środowiska form użytkowania turystycznego. Należy dodać, że proponowane zmiany funkcji użytkowania turystycznego obiektów związane są najczęściej ze zmianą (w większości przypadków zwiększeniem) ich ogólnej pojemności turystycznej. Przykładem proponowanego działania jest przekształcenie ośrodka wczasowego w **Świętosławicach** w gminie Izbica Kujawska – z propozycją przekształcenia ośrodka w ogólnodostępne pokoje gościnne.

DZIAŁANIE 7: podniesienie standardu obiektów

Proponowane działania nie powinny doprowadzać do zmiany dotychczasowej funkcji obiektu, lecz sprowadzać się do:

- eliminacji elementów substandardowych w obiekcie (np. likwidacja zdekapitalizowanych domków campingowych i zastąpienie ich nowymi, wysokostandardowymi),
- podniesienia estetyki obiektów (np. kolorystyka),
- wprowadzania nowych elementów zagospodarowania, np. małej architektury,
- wprowadzania nowych elementów zieleni; są to elementy decydujące nie tylko o wzmożonej ochronie środowiska (przez wprowadzanie pasów zieleni izolującej, wprowadzanie nowych, odpornych na degradację gatunków traw itp.), ale także podnoszące ogólny komfort wypoczynku,
- budowy zaplecza rekreacyjno-wypoczynkowego (np. ogólnodostępne miejsca rekreacyjne dla zespołów zabudowy letniskowej),
- budowy przystani wodnych wraz z zapleczem użytkowym,
- polepszenia dojazdu, budowa parkingów, garaży,
- wyznaczania stanowisk na polach namiotowych przez wprowadzanie pasów zieleni izolującej.

Proponowane podniesienie standardu odnosi się np. do wielu istniejących ośrodków wczasowych oraz obiektów zabudowy letniskowej. W sąsiedztwie większych zespołów zabudowy letniskowej proponuje się ponadto wprowadzenie podstawowych urządzeń (np. sanitariaty, punkty poboru wody, zadaszenia, kuchnie polowe) oraz innych elementów obsługi (dojazdy, parkingi), które mogą być wykorzystywane jednocześnie przez uczestników wypoczynku codziennego i świątecznego.

DZIAŁANIE 8: zmiany własnościowe

Dotyczy to przede wszystkim prywatyzacji obiektów, nie tylko zakładowych ośrodków wypoczynkowych przekształcanych np. w zespoły o funkcjach letniskowych, ale także innego rodzaju obiektów jak np. pola namiotowe. Z przykładami tego typu działań mamy do czynienia w byłym zespole zakładowych ośrodków wypoczynkowych w **Skrzynkach** (gmina Baruchowo), gdzie nastąpiły przekształcenia własnościowe związane z kupnem poszczególnych obiektów przez osoby prywatne i przekształcaniem tych obiektów w obiekty o charakterze letniskowym.

DZIAŁANIE 9: zmiana pojemności turystycznej obiektu

Działania sprowadzające się do zwiększenia ogólnej pojemności turystycznej obiektu przez wprowadzanie nowych elementów zagospodarowania lub nowych funkcji obiektów zgodnie z predyspozycjami środowiska przyrodniczego umożliwiającymi zwiększenie ilości wypoczywających na danym terenie lub ograniczenia ilości miejsc, poprzez takie działania, jak np. likwidację obiektów substandardowych i wprowadzanie na ich miejsce elementów zieleni. Zmiany pojemności dotyczą także terenów o funkcjach turystycznych, rekreacyjnych a zwłaszcza terenów budownictwa letniskowego, wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego gmin. Zmiany pojemności związane są w tym przypadku ze zwiększeniem powierzchni działek. W przypadku małych obiektów, zwłaszcza gospodarstw agroturystycznych liczących obecnie 3-6 miejsc noclegowych proponowano zwiększenie pojemności do przynajmniej 10 miejsc noclegowych ze względu na opłacalność inwestycji. W niektórych przypadkach zmiana pojemności obiektu wiąże się z proponowanym poszerzeniem oferowanych usług, np. przygotowanie pola namiotowego w gospodarstwie agroturystycznym.

7.2. Wprowadzanie nowych elementów zagospodarowania turystycznego

Propozycje rozbudowy infrastruktury turystycznej wynikają głównie z następujących przesłanek:

- uwarunkowań przyrodniczych,
- sankcji ochronnych w Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym,
- konieczności uzupełnienia istniejącego zagospodarowania turystycznego,
- zainteresowania społeczności lokalnych rozwojem turystyki,
- aktualnych trendów w turystyce na obszarach chronionych i w ich sąsiedztwie.

W planach zagospodarowania przestrzennego gmin w powiecie włocławskim zaproponowano nowe obiekty turystyczne o pojemności **6 850** miejsc noclegowych (tabela 1). Obiekty projektowane przedstawiono w zestawieniach programowych poszczególnych jednostek administracyjnych, natomiast ich lokalizację na załączonej mapie. Strukturę rodzajową z ilością miejsc noclegowych w tych obiektach przedstawiono w tabeli 1.

Istniejące, sprzyjające uwarunkowania rozwoju turystyki w powiecie włocławskim pozwalają na wprowadzenie nowych, nie ujętych dotychczas w planach zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, elementów zagospodarowania turystycznego (tabela 1). Proponuje się wprowadzenie w powiecie obiekty o łącznej pojemności **2 190** miejsc noclegowych.

Tabela 1. Ilość miejsc noclegowych w planowanej bazie noclegowej w powiecie włocławskim wg jednostek samorządowych¹

Gmina	Hotele, motele, pensjonaty		Zabudowa letniskowa		Ośrodki wypoczynkowe, kolonijne, zielone szkoły ²		Pokoje gościnne		Obiekty agroturystyczne		Pola namiotowe		Baza specjalistyczna: bazy turystyki konnej, rybaczówki		Razem	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Baruchowo	-	-	1240	35	10	-	-	10	-	40	-	-	-	20	1 250	105
Boniewo	-	-	130	45	-	-	-	-	-	50	-	-	-	20	130	115
Brześć Kujawski	-	60	-	60	-	50	-	-	-	130	-	-	-	-	-	300
Chocień	-	-	575	-	-	250	-	20	-	90	-	-	-	60	575	420
Chodecz	-	-	250	-	-	-	-	20	-	100	-	-	-	50	250	170
Fabianki	-	10	-	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-	140
Izbica Kujawska	-	30	1755	-	-	50	-	-	-	80	-	-	-	10	1 755	170
Kowal (m. i gm.)	20	-	550	25	-	-	-	20	-	180	50	-	-	-	620	225
Lubanie	20	-	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	20	70
Lubień Kujawski	-	30	860	-	50	-	-	30	-	40	-	-	-	30	910	130
Lubraniec	-	-	-	-	-	50	-	-	-	20	-	-	-	20	-	90
Włocławek	-	20	1290	75	50	-	-	-	-	150	-	-	-	10	1 340	255
Ogółem	40	150	6650	390	110	400	-	100	-	880	50	-	-	270	6 850	2 190

Reasumując należy podkreślić, że łącznie na terenie powiatu włocławskiego proponuje się wprowadzenie nowe obiekty bazy turystycznej, których pojemność wynosi w sumie **9 040** miejsc noclegowych.

W powiecie włocławskim proponowany jest znaczny rozwój budownictwa letniskowego, zarówno w formie adaptacji wiejskiej zabudowy lub budowy domków letniskowych od podstaw. Biorąc pod uwagę duże zapotrzebowanie rynkowe na tę formę wypoczynku i traktując zabudowę letniskową jako jedną z form zagospodarowania o małej agresywności na środowisko przyrodnicze uznano, że na tym terenie istnieją duże możliwości rozwojowe dla budownictwa letniskowego pod warunkiem:

- przyjęcia wielkości działki letniskowej o powierzchni minimalnej 1000 m², a dla niektórych obszarów (np. w strefie ochronnej Gostynińsko-

¹ A - miejsca noclegowe w planowanej bazie turystycznej w opracowaniach planistycznych
B - miejsca noclegowe w planowanej bazie turystycznej w wg propozycji niniejszej pracy

Włocławskiego Parku Krajobrazowego) o powierzchni co najmniej 1500-2000 m², w zespołach nie większych niż 20 działek,

- wyposażenia obiektów letniskowych w urządzenia zabezpieczające przed degradacją środowiska,
- wprowadzania elementów zieleni izolującej pomiędzy poszczególnymi koloniami,
- wprowadzania ogólnodostępnych urządzeń rekreacyjnych dla obsługi większych zespołów zabudowy letniskowej,
- wprowadzenia do zapisów planów gmin klauzuli o bezwzględnym stosowaniu zasady budowy tylko 1 obiektu letniskowego na 1 działce,
- wprowadzania zwiększonej powierzchni działek (od 0,5 ha każda) dla zabudowy letniskowej w formie rezydencji letniskowych,
- wykonania dla obszarów największej planowanej koncentracji zabudowy szczegółowych opracowań planistycznych i studiów zieleni.

7.3. Działania organizacyjno-kadrowe

Celem tych działań jest stworzenie organizacyjnych podstaw i koordynacja rozwoju turystyki w powiecie. W ramach administracji powiatowej i gminnych proponuje się utworzenie stanowisk d/s turystyki, w których zakresie czynności powinna być koordynacja i stymulowanie wszelkich działań w celu rozwoju turystyki określonych w strategii. Jednocześnie w poszczególnych podmiotach obsługi turystyki powinna zostać zatrudniona wysoko wykwalifikowana kadra. W obydwu przypadkach powinny być to osoby z wyższym lub średnim wykształceniem ze znajomością języków obcych oraz znajomością mechanizmów funkcjonujących na rynku turystycznym. W wielu przypadkach wymaga to specjalnego przeszkolenia. Na ten cel w powiecie powinien być tworzony fundusz szkoleniowy pochodzący z pobieranych opłat od poszczególnych podmiotów turystycznych działających na tym terenie. Na szczeblu powiatu powinny być prowadzone również cykliczne szkolenia dla osób obsługujących ruch turystyczny.

W szkoleniach tych powinno zwrócić się szczególną uwagę na aspekty ekonomicznej działalności agroturystycznej rolników. Obecnie większość rolników wynajmujących pokoje w swoich gospodarstwach ceny usług negocjuje z turystami. Należy podkreślić, że często ceny te nie pokrywają nawet kosztów rzeczywistych związanych z prowadzeniem działalności agroturystycznej. W tej sytuacji w szkoleniach należałoby nauczyć rolników prowadzenia uproszczonej rachunkowości: ewidencja rachunków, analiza kosztów, ustalanie cen, opłacalność usług. Dla przykładu w trakcie spotkań szkoleniowych można omawiać następujące tematy:

- recepcja gości,
- rachunek ekonomiczny prowadzenia pensjonatu rodzinnego i innych obiektów recepcyjnych,

- prezentacja twórczości lokalnej przez mieszkańców np: lokalne święta, zwyczaje, aukcje lokalnej twórczości, wystawy, koncerty miejscowych zespołów itp.- jako źródło dochodów.
- produkcja zdrowej żywności jako znaczące źródło dochodu.
- warsztat twórczości ludowej jako obiekt zainteresowania turystycznego,
- życie rodzinne (codzienne i świąteczne), zwyczaje oraz możliwość uczestnictwa turystów w tym życiu i zwyczajach.

Należy podkreślić, że do kształcenia kadr należy wykorzystać możliwości występujące w regionie np. Wyższą Pomorską Szkołę Turystyki i Hotelarstwa w Bydgoszczy.

7.4. Działania popularyzatorskie

Celem tych działań jest uświadomienie mieszkańcom korzyści wynikających z rozwoju turystyki, stworzenie zachęt do inwestowania w tej dziedzinie i rozwijanie przychylnego nastawienia w stosunku do turystów. Propagowaniem idei rozwoju turystyki w świetle korzyści, jakie uzyskać mogą lokalne społeczności powinny zająć się odpowiednie komórki w administracji powiatowej oraz Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Zarzeczewie.

Jednym z ważnych aspektów działań popularyzatorskich prowadzonych wśród społeczności lokalnych jest uświadomienie, że miejscowa twórczość ludowa stanowi istotny czynnik rozwoju turystyki. Ma to także pewne znaczenie na terenie powiatu, gdzie np. miejscowe obyczaje mogą stanowić przedmiot zainteresowania turystów. Przedmiotem tego zainteresowania mogą być przede wszystkim: rękodzieło artystyczne (rzeźba, malarstwo, tkactwo, kowalstwo), przejawy miejscowej kultury duchowej (muzyka, legendy, zwyczaje itp.). Istotne jest, aby turyści mieli możliwość nie tylko zakupu miejscowych dzieł, ale również aby mogli uczestniczyć w ich wytwarzaniu (np. praca w warsztatach ludowych) oraz brać czynny udział w codziennym życiu miejscowej ludności w ich domach oraz w imprezach folklorystycznych itp.

7.5. Działania prawne

Celem tych działań jest stworzenie podstaw prawnych rozwoju turystyki na szczeblu gminnym i powiatowym. Szczególnie ważny jest szczebel powiatowy, gdyż powiat spełnia bardzo ważną rolę w rozwoju i funkcjonowaniu turystyki oraz w sferach związanych z turystyką (zagospodarowanie przestrzenne i nadzór budowlany, gospodarka wodna, ochrona środowiska i przyrody, ochrona dóbr kultury, instytucje kultury, leśnictwo, łowiectwo, rolnictwo, transport i promocja). Dla przykładu prowadzenie promocji produktu turystycznego gmin przez jednostkę powiatową znacznie obniży koszty z nią związane.

Spośród uwarunkowań formalno-prawnych na szczeblu gminnym podstawowe znaczenie ma tworzenie a następnie ścisłe egzekwowanie prawa lokalnego. Tworzenie prawa lokalnego związane jest przede wszystkim z odpowiednimi zapisami w „studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin” oraz w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Prawo to tworzą także uchwały rad gminnych odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do możliwości rozwoju turystyki. Bezpośrednio o możliwościach tych decydują:

- ustanowione prawa dotyczące podatków, funkcji i przeznaczeniu poszczególnych obiektów np. przeznaczenie obiektu komunalnego do obsługi ruchu turystycznego,
- wprowadzenie ulg podatkowych dla rolników - organizatorów usług agroturystycznych.

Pośrednio o możliwościach tych decydują uchwały dotyczące na przykład:

- statusu wsi letniskowych,
- roli turystyki dla harmonijnego rozwoju miasta, z maksymalnym wykorzystaniem i ochroną posiadanych wartości zabytkowych,
- tworzeniem lokalnych mechanizmów prawnych i ekonomicznych nie pozwalających na dewastację układów i obiektów zabytkowych, wykorzystując do tego także przepisy krajowe i wojewódzkie.

Wśród działań prawnych wymienić należy także i te, które dotyczą ochrony i rekultywacji poszczególnych elementów środowiska, eliminacji zagrożeń zewnętrznych wpływających na czystość wód powierzchniowych i podziemnych, jakość środowiska leśnego, a także ochrony środowiska przed agresywnymi formami turystyki.

Działania prawne pośrednio związane z rozwojem turystyki umożliwiać powinny np. przechodzenie rolników z tradycyjnej produkcji żywności - przez produkcję integrowaną - do ekologicznej, skierowanej na rynek turystyczny. Działania prawne sprządzają się w tym przypadku do wprowadzania przepisów prawa lokalnego inspirujących miejscowych producentów żywności do tych zmian. Sprzyjać temu powinny również ułatwienia podatkowe dla związków producentów tej żywności.

Istotne przekształcenia dokonują się obecnie w przypadku własności ziemi i obiektów turystycznych. Dotyczy to przede wszystkim wykupu i dzierżawy terenów przeznaczonych do zabudowy letniskowej. Istotne przekształcenia własnościowe dotyczą także obiektów turystycznych, które w wielu przypadkach stanowią obecnie własność prywatną. Dla niektórych ogólnodostępnych obiektów zagospodarowania turystycznego istnieje potrzeba uregulowania spraw własności, co stanowi podstawowy warunek ich rozwoju. W przypadku budownictwa letniskowego, gdy właścicielami gruntów są osoby prywatne proponuje się dzierżawę terenu, budowę obiektów letniskowych przez właściciela gruntu (w połączeniu z wynajmowaniem obiektów) lub w ostateczności sprzedaż gruntu.

W celu restrukturyzacji zagospodarowania turystycznego konieczna jest aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego gmin, zgodnie z propozycjami działań restrukturyzacyjnych odnoszących się do poszczególnych obiektów, które można traktować jako wnioski do aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego. Zaproponowane do realizacji nowe elementy zagospodarowania turystycznego powinny zostać także wprowadzone do planów zagospodarowania przestrzennego, według obowiązujących procedur prawnych. Propozycje te - po ewentualnym wprowadzeniu do planów - powinny znaleźć się w gminnych ofertach inwestycyjnych.

Bardzo ważnym zagadnieniem w rozwoju turystyki w powiecie są prawne możliwości rozwoju agroturystyki. Należy podkreślić, że - mimo ogromnego potencjału - na terenie powiatu obserwuje się niewielki rozwój agroturystyki.

Z badań i wywiadów przeprowadzonych z rolnikami – potencjalnymi kwatrodawcami - zamieszkującymi w powiecie wynika, że większość z nich działalność agroturystyczną chciałaby rozpocząć w oparciu o własne zasoby, które posiadają w gospodarstwie tj. wolne, niewykorzystane pokoje, budynki gospodarcze, niewykorzystana działka, na której można było urządzić pole namiotowe lub campingowe, posiadane zwierzęta domowe i sprzęt np. konie, bryczki, rowery, łódki itp. Powszechnie obserwowana jest niechęć rolników do korzystania z kredytów preferencyjnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na rozpoczęcie działalności agroturystycznej. Większość rolników jednoznacznie stwierdziła, że dostęp do kredytu lub pożyczki bankowej jest nadal trudny. Możliwość pozyskania kredytów bankowych należy do najważniejszych problemów rolników. Do podstawowych przyczyn, które uniemożliwiają korzystanie z kredytów rolnicy zaliczyli:

- zbyt wysokie wymagane przez bank zabezpieczenie spłaty kredytu,
- krótki okres spłaty,
- wysokie oprocentowanie,
- niejasność przepisów.

Większa dostępność kredytów preferencyjnych na agroturystykę (niższe oprocentowanie) w/g rolników, w zdecydowany sposób powinna wpłynąć na rozszerzenie bazy noclegowej i żywieniowej oraz na urozmaicenie oferty turystycznej w powiecie.

7.6. Działania ofertowe

Celem tych działań jest poszukiwanie inwestorów i zachęcanie ich do inwestowania na terenie powiatu. Działania te odnoszą się głównie do nowych inwestycji w turystyce (określonych w istniejących ofertach inwestycyjnych gmin wraz z proponowanymi w niniejszej pracy), ale także do przekształceń własnościowych, czy zmian funkcjonalnych istniejącego zagospodarowania.

W pakiecie ofertowym powinna zostać przedstawiona wstępna analiza opłacalności każdej oferowanej inwestycji. Zadaniem gmin jest stworzenie inwestorom najdogodniejszych warunków do realizacji oferty. Poszczególne oferty powinny być kierowane do różnych odbiorców.

Należy zaznaczyć, że działania ofertowe mogą pokrywać się w wielu przypadkach z działaniami promocyjnymi i mogą być skierowane do tych samych odbiorców na rynku turystycznym.

7.7. Działania w sferze komunalnej

Celem tych działań jest uporządkowanie oraz utrzymanie ogólnego ładu i estetycznego wyglądu a także ukształtowanie oryginalnej przestrzeni turystycznej poszczególnych gmin i stworzenie wyrazistego obrazu tego terenu odróżniającego go od innych. W efekcie prowadzić to ma do powstania emocjonalnej więzi turysty z tym terenem. Oryginalna przestrzeń turystyczna powstawać powinna nie tylko w wyniku jej odpowiedniego kształtowania, ale także dzięki wprowadzaniu elementów estetyzujących, do których zaliczyć można np: oflagowanie obiektów zabytkowych i użyteczności publicznej, wprowadzanie kwiatów w okresie cieplej pory roku w oknach na zewnątrz budynków mieszkalnych, ustawianie wykonanych w regionalnym stylu stołów i ławek przy wejściach do obiektów gastronomicznych, ustawianie estetycznie wykonanych koszy na śmieci, odpowiednim oznakowaniu tras turystycznych znajdujących się na terenie powiatu, ciągów zwiedzania i obiektów, usytuowanie dobrze utrzymanych i czytelnych tablic informacyjnych i drogowskich itp.

Brak podstawowych elementów infrastruktury komunalnej stanowi w wielu przypadkach istotną barierę rozwoju turystyki. Zadaniem władz powiatowych i gminnych jest wykonanie podstawowych elementów tej infrastruktury, co dotyczy głównie: dróg dojazdowych i przelotowych ruchu turystycznego (parkingi, sanitariaty przydrożne), podstawowych elementów związanych z prawidłowym funkcjonowaniem gospodarki wodno-ściekowej (miejsca poboru wody pitnej, wywóz śmieci i odpadów).

W przypadku gospodarstw agroturystycznych ważnym jest łącznie ich z rolnictwem ekologicznym i ochroną środowiska wiejskiego. Wiąże się to z budową oczyszczalni przyzagrodowych, płyt obornikowych, czy zbiorników na gnojowicę. Natomiast rolnictwo ekologiczne w decydujący sposób może wpłynąć na ograniczenie zanieczyszczeń środowiska pochodzących z rolnictwa i turystyki.

Działania w sferze komunalnej pokrywają się w wielu przypadkach z działaniami w sferze zagospodarowania turystycznego. O ile jednak ten ostatni rodzaj działań może być podejmowany przez wielu inwestorów (w tym oczywiście także przez gminy), to działania w sferze komunalnej są podstawowym zadaniem władz gminnych. Stanowią

one jednocześnie punkt wyjściowy do wielu innych działań w zakresie rozwoju turystyki.

Jednym z podstawowych działań dla rozwoju turystyki na terenie poszczególnych gmin jest utrzymanie ogólnego ładu i porządku. Dotyczy to nie tylko likwidacji wszelkiego rodzaju obiektów substandardowych, codziennego usuwania śmieci i odpadów, eliminacji elementów nieestetycznych, ale także utrzymywanie czystości np: częstego zmywania chodników i ulic, usuwania chwastów przy chodnikach i drogach, ciągach turystycznych, eliminacji przykrych zapachów, utrzymywania czystości w obiektach publicznych, turystycznych, w toaletach itp. Rozwój turystyki jest niemożliwy bez odpowiedniej jakości urządzeń sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej.

W wielu miejscowościach turystycznych, zwłaszcza o dużym natężeniu ruchu turystycznego obserwuje się przypadki zakłócania porządku publicznego i ogólne poczucie zagrożenia. Te patologiczne zjawiska (bandytyzm, gangi przestępcze, chuligaństwo, kradzieże, zaczepki żebraków) powodują, że turysta przestaje czuć się bezpiecznie w miejscu swego wypoczynku a w konsekwencji przestaje to miejsce być dla niego atrakcyjne. Po ewentualnych przykrych doświadczeniach jest wielce prawdopodobne, że już więcej nie przyjedzie do danej miejscowości (ośrodka). W przypadku powstawania tych zagrożeń zadaniem władz gminnych jest natychmiastowa na nie reakcja polegająca na podwyższeniu gotowości działania służb porządkowych.

8. Koncepcja organizacji przestrzeni turystycznej - zintegrowany system obsługi ruchu turystycznego

Na terenie powiatu włocławskiego ukształtowany jest obecnie system obsługi ruchu turystycznego składający się z miejscowości turystycznych, ośrodków i punktów obsługi turystów oraz szlaków turystycznych. Wprowadzenie w życie proponowanych działań powinno znacznie usprawnić funkcjonowanie tego systemu.

8.1. Miejscowości turystyczne

Miejscowości w powiecie odgrywają obecnie podstawową rolę w obsłudze ruchu turystycznego. Jak już wcześniej stwierdzono, miejscowości te są głównymi i lokalnymi ośrodkami obsługi i rozrządu ruchu turystycznego. Oceniając turystyczny potencjał rozwojowy tych miejscowości wydzielono trzy kategorie:

- miasto o dużej atrakcyjności krajoznawczej, predysponowane do dłuższego zwiedzania i pobytu: **Włocławek**,
- inne miejscowości charakteryzujące się występowaniem atrakcyjnych walorów krajoznawczych: **Brześć Kujawski, Chodecz, Izbica Kujawska, Kłóbka, Kowal, Lubień Kujawski, Lubraniec, Wieniec**,

- miejscowości o funkcji lokalnych ośrodków krajoznawczych i wypoczynkowych, w których znajdują się pojedyncze lub zespoły walorów krajoznawczych oraz elementy zagospodarowania turystycznego stanowiące przedmiot zainteresowania turystycznego.

We **Włocławku** jako mieście o dużej atrakcyjności krajoznawczej, predysponowanym do dłuższego zwiedzania i pobytu podstawowym przedmiotem działań powinno być :

- przygotowanie zespołu staromiejskiego do zwiedzania i pobytu (rynek, wystrój sklepów, oświetlenie obiektów, ich ukwiecenie, urządzenie ogródków letnich przed lokalami gastronomicznymi - między innymi dla zwiększenia ich pojemności użytkowej itd.), przeprowadzenie tras optymalnego zwiedzania i miejsc rekreacji, usunięcie elementów nieestetycznych i zasłaniających charakterystyczne staromiejskie widoki, w tym zewnętrzne panoramy z dróg dojazdowych, doprowadzenie nawierzchni ulic do optymalnego stanu, z użyciem materiałów tradycyjnych i historycznych, organizacja zieleni miejskiej, wprowadzenie systemu informacji turystycznej ukierunkowującej i szczegółowej,
- zorganizowanie przedsiębiorstwa do koordynacji całości poczynań w mieście i gwarancji uzyskania efektów ekonomicznych, stymulowania prywatnej małej przedsiębiorczości,
- zwiększenie liczby atrakcyjnych miejsc zwiedzania i pobytu (np. dalsze obiekty muzealne, udostępnienie obiektów historycznych, wykorzystanie zabytkowych piwnic itp.), zwiększenie ilości imprez,
- przygotowania ofert pobytów nastawionych na indywidualne cechy miasta, jego tożsamość i wizerunek; od krótkich programów zwiedzania kilkugodzinnego - do pobytów kilkudniowych, wymagających szczególnych propozycji spędzania czasu wolnego, w tym wieczorów, z niezbędnym zróżnicowaniem wg demograficznego podziału grup turystów (młodzieży, grup starszych, rodzin z dziećmi), ich statusu majątkowego, stopnia wykształcenia, itd., właściwa promocja tych ofert;
- polepszenie warunków zwiedzania i pobytu w mieście od strony bezpieczeństwa, możliwości parkowania, dostępności informacyjnej,
- zagwarantowanie optymalnej obsługi turystycznej, dzięki szkoleniu kadr turystycznych, naukę języków obcych itd.

8.2. Ośrodki i punkty obsługi turystów

Ośrodkami i punktami obsługi turystów są, poza miastami przede wszystkim takie ważniejsze zespoły osadnictwa turystycznego jak np: **Długie i Modzerowo** (gm. Izbica Kujawska), **Mstowo** (gm. Chodecz) oraz na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego lub w jego sąsiedztwie: **Czarne, Goreń Duży i Skrzynki**. Pojedynczymi punktami obsługi turystyki są ponadto zespoły zabudowy letniskowej, ośrodki i bazy turystyki konnej oraz kąpieliska, plaże, pomosty itp. W tych jednostkach prze-

strzennych istnieje zarówno potrzeba restrukturyzacji istniejących elementów zagospodarowania turystycznego wg propozycji przedstawionych działań, jak również wprowadzenia nowych elementów infrastruktury turystycznej.

8.3. Układ szlaków turystycznych

Istotnym elementem łączącym i rozprowadzającym ruch turystyczny na terenie powiatu wrocławskiego jest system szlaków turystycznych. Są to szlaki: wodny rzeki Wisły, szlaki piesze, rowerowe, konne oraz trasy i szlaki motorowe (Szlak Łokietka, Szlak Powstania Styczniowego, Szlak I Armii Wojska Polskiego, szlak handlowy z Włocławka do Kalisza).

Spośród szlaków turystycznych niewątpliwie ważną rolę odgrywa rzeka Wisła. W celu pełnienia funkcji szlaku wodnego konieczne jest kompleksowe zagospodarowanie turystyczne tej rzeki. Na zagospodarowanie to powinny składać się m.in. istniejące elementy zagospodarowania turystycznego we Włocławku a na terenie powiatu wrocławskiego w: **Wistce Szlacheckiej i Królewskiej** oraz **Skokach**. Docelowo w tych miejscowościach należy dążyć do utworzenia centrów obsługi turystyki wodnej. Centra te powinny odgrywać podstawową rolę w obsłudze szlaku wodnego Wisły oraz materialną podstawę do rozwoju sportów wodnych (głównie żeglarstwo). W centrach tych powinny ponadto rozpoczynać się lub kończyć etapowe spływy kajakowe.

Wędrówki piesze, rowerowe i konne na terenie powiatu nawiązywać powinny przede wszystkim do systemu łączących się ze sobą szlaków turystycznych. Szlaki piesze, stanowiące również często trasy wędrówek rowerowych i konnych łączą najatrakcyjniejsze przyrodniczo i krajoznawczo tereny powiatu, zwłaszcza na terenie **Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego**. Uznano, że istniejący układ znakowanych szlaków pieszych na terenie powiatu jest ukształtowany prawidłowo. Istnieje natomiast potrzeba wprowadzenia nowych odcinków (lub całego nowego systemu) szlaków konnych i rowerowych.

W ostatnim czasie na terenie całej polskiej strefy pojeziernej coraz bardziej popularna staje się turystyka konna. Wynika to z faktu, że jest to forma wędrowna, która może być uprawiana w ciągu całego roku. Należy podkreślić duże możliwości rozwojowe turystyki konnej na terenie powiatu nie tylko ze względu na sprzyjające uwarunkowania przyrodnicze, ale także ze względu na istniejące już obecnie zaplecze. Proponuje się ponadto lokalizację kilku ośrodków turystyki konnej oraz system szlaków konnych, które łączą te obiekty (załączona mapa). Zaproponowany przebieg szlaków konnych ma charakter wstępny wymagający uszczegółowienia, szczególnie w sąsiedztwie ośrodków turystyki konnej oraz uzgodnień przebiegu na terenach rolnych i leśnych z ich właścicielami.

Istniejący i proponowany przebieg szlaków turystycznych na terenie powiatu tworzy układ wiążący ze sobą rejony koncentracji zagospodarowania turystycznego. Układ ten ukształtowany jest w formie kilku pętli, składających się z różnych rodzajowo szlaków. Umożliwia to tworzenie odpowiednich pakietów produktu turystycznego turystyki aktywnej, łączące się także z formami pobytowymi. Dla przykładu może to być: wędrowka konna, wędrowka rowerowa, zwiedzanie skansenu w **Kłóbce**, organizowane dla wypoczywających w ośrodkach wypoczynkowych na terenie **Gostyńsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego**, obiekcie agroturystycznym, czy hotelu.

8.4. Pojemność turystyczna

Pojemność turystyczna jest właściwością danego terenu wynikającą z walorów środowiska przyrodniczego oraz przypisanej mu funkcji, co wiąże się z odpowiednim sposobem zagospodarowania i użytkowania turystycznego. Pojemność turystyczna określa maksymalną liczbę osób, która jednocześnie realizować może cele turystyczne, bez obniżania wartości elementów środowiska a także korzyści turystycznych.

Dla określenia pojemności turystycznej podstawowe znaczenie ma chłonność turystyczna jezior i lasów. Chłonność turystyczna powiatu wynosi **107,36** tys. osób. Określone w zestawieniach programowych gmin wielkości pojemności istniejących, projektowanych w planach miast i gmin oraz proponowanych nowych elementów zagospodarowania turystycznego w poszczególnych rodzajach bazy wynika, że łącznie jest to **19 914** miejsc noclegowych. Wielkość tę uznano jako pojemność turystyczną powiatu.

Tabela 2. Chłonność i pojemność turystyczna powiatu włocławskiego
(w osobach) wg jednostek administracyjnych

Lp	Jednostka administracyjna	Chłonność turystyczna	Pojemność turystyczna
1.	Kowal (miasto i gmina)	7 950	1 438
2.	Baruchowo	12 470	4 154
3.	Boniewo	1 320	795
4.	Brześć Kuj.	7 900	768
5.	Chocień	8 300	1 630
6.	Chodecz	11 300	3 245
7.	Fabianki	5 160	140
8.	Izbica Kuj.	11 100	2 928
9.	Lubanie	4 200	90
10.	Lubień Kuj.	2 940	1 155
11.	Lubraniec	1 500	90
12.	Włocławek (gmina)	33 220	3 481
RAZEM		107 360	19 914

Łącznie więc w obiektach na terenie powiatu docelowo po przeprowadzonej restrukturyzacji bazy noclegowej będzie mogło jednorazowo przebywać prawie 20,0 tys. osób. W porównaniu do określonej chłonności turystycznej powiatu (107,36 tys. osób) jest to wykorzystanie potencjału przyrodniczego tylko w 19 %. Tak więc na terenie powiatu występują jeszcze pod tym względem duże rezerwy. Z porównania chłonności turystycznej z istniejącym, planowanym i proponowanym zagospodarowaniem turystycznym (tabela 2) wynika, że we wszystkich gminach powiatu występują znaczne rezerwy pozwalające na użytkowanie turystyczne środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

9. Przewidywana wielkość ruchu turystycznego

Oceniając przewidywaną wielkość ruchu turystycznego w powiecie włocławskim odniesiono się do założeń, na podstawie których określono wielkość aktualną. Określając formy i strukturę ruchu brano pod uwagę planowane formy zagospodarowania turystycznego. Należy jednak nadmienić, że ruch turystyczny w powiecie w perspektywie 20-30 lat może znacznie zwiększyć się w wyniku skracania czasu pracy, a tym samym zwiększenia się czasu wolnego pracujących.

Tabela 3.

Planowany wzrost wielkości ruchu turystycznego w powiecie włocławskim (w tys. osobodni) w układzie rodzajowym w poszczególnych gminach

Lp.	Jednostka administracyjna	A	B	C	D	E	F	Ogółem
1.	Kowal (m. i gm.)	2,5	-	1,5	46,0	16,0	25,0	91,0
2.	Baruchowo	-	1,0	-	102,0	4,0	50,0	157,0
3.	Boniewo	-	-	-	14,0	4,0	10,0	28,0
4.	Brześć Kuj.	7,0	4,0	-	5,0	10,5	15,0	41,5
5.	Choceń	-	20,0	-	46,0	9,0	25,0	100,0
6.	Chodecz	-	-	-	20,0	9,5	15,0	44,5
7.	Fabianki	1,0	-	-	8,0	-	15,0	24,0
8.	Izbica Kuj.	3,5	4,0	-	140,0	6,5	25,0	179,0
9.	Lubanie	2,5	-	-	4,0	-	10,0	16,5
10.	Lubień Kuj.	3,5	4,0	-	69,0	5,5	20,0	102,0
11.	Lubraniec	-	4,0	-	-	1,0	5,0	10,0
12.	Włocławek (gmina)	2,5	4,0	-	109,0	12,0	50,0	177,5
RAZEM		22,5	41,0	1,5	563,0	78,0	265,0	971,0

A - obiekty hotelowe, B - ośrodki wczasowo - wypoczynkowe, C - pola namiotowe i campingi, D - obiekty zabudowy lotniskowej, E - obiekty agroturystyczne, pokoje gościnne, F - wypoczynek świąteczny

Przewiduje się, że ruch turystyczny w powiecie wzrośnie o **971 tys.** osobodni do wielkości **2 057,5 tys.** osobodni rocznie (tabela 4). W stosunku do aktualnego będzie to wzrost o około 90 %. Pod względem form ruchu turystycznego przewiduje się, że na terenie powiatu wystąpią podobne do obecnych, a mianowicie ruch turystyczny: pobytowy, krajoznawczy, wypoczynek codzienny i świąteczny, formy rekreacyjno-sportowe, formy kwalifikowane i specjalistyczne.

Tabela 4.

Aktualna wielkość, planowany wzrost oraz docelowa wielkość ruchu turystycznego w powiecie włocławskim w ciągu roku (w tys. osobodni) w układzie gminnym

Lp	Jednostka Administracyjna	Aktualna wielkość ruchu	Planowany wzrost ruchu	Docelowa wielkość ruchu
1.	Kowal (miasto i gmina)	69,5	91,0	160,5
2.	Baruchowo	248,5	157,0	405,5
3.	Boniewo	54,0	28,0	82,0
4.	Brześć Kuj.	90,0	41,5	131,5
5.	Chocień	65,5	100,0	165,5
6.	Chodecz	242,0	44,5	286,5
7.	Fabianki	15,0	24,0	39,0
8.	Izbica Kuj.	99,5	179,0	278,5
9.	Lubanie	10,0	16,5	26,5
10.	Lubień Kuj.	12,0	102,0	114,0
11.	Lubraniec	5,0	10,0	15,0
12.	Włocławek (gmina)	175,5	177,5	353,0
RAZEM		1 086,5	971,0	2 057,5

Możliwości największego wzrostu ruchu turystycznego występują w gminach: Izbica Kuj., Włocławek i Baruchowo. W przypadku gminy Lubień Kuj. należy się spodziewać ponad 8 – krotnego wzrostu ruchu turystycznego w stosunku do obecnego.

10. Typy produktu turystycznego

Na terenie powiatu włocławskiego warunki naturalne oraz istniejące i planowane zagospodarowanie turystyczne pozwalają obecnie na oferowanie następujących typów produktu turystycznego:

- wypoczynkowy
- krajoznawczy
- specjalistyczny
- mieszany.

Typ wypoczynkowy produktu turystycznego nawiązuje do walorów naturalnych powiatu (jezior, rzek i lasów) i istniejącego zagospodarowania turystycznego. Są to najczęściej następujące produkty turystyczne:

- wczasy w ośrodkach wypoczynkowych z programem usług sportowo-rekreacyjnych związanych przede wszystkim z formami wypoczynku nadwodnego,
- wczasy w siódle,
- pobyty zdrowotne,
- pobyty w obiektach letniskowych,
- pobyty w obiektach agroturystycznych,
- pobyty szkoleniowe związane z nabywaniem specjalistycznych umiejętności np. w zakresie żeglarstwa.

Typ krajoznawczy wiąże się przede wszystkim z wędrowkami po szlakach turystycznych i zwiedzaniem miast i obiektów krajoznawczych, dla przykładu:

- zwiedzanie obiektów krajoznawczych powiatu,
- wędrowki piesze szlakami turystycznymi z noclegami na polach namiotowych we własnym namiocie lub domkach campingowych, zwiedzanie rezerwatów przyrody, podglądanie życia zwierzyny leśnej,
- wędrowki konne i rowerowe szlakami turystycznymi.

Typ specjalistyczny związany jest z możliwością wędkowania w jeziorach, Zbiorniku Włocławskim, żeglowaniem w okresie letnim, organizacją polowań. Szczególnie szeroki wachlarz ofert może być związany z istniejącym lotniskiem w Kruszynie, położonym w stosunkowo niedalekiej odległości od centrum Włocławka. W nawiązaniu do lotniska zaproponować można takie atrakcje i imprezy, które stanowić mogą obiekt zainteresowania nie tylko dla turystów przebywających we Włocławku i na terenie całego powiatu włocławskiego, ale także dla osób przejeżdżających przez ten teren. Mogą to być w szczególności: loty balonem, loty widokowe nad miastem i nad Gostynińsko-włocławskim parkiem Krajobrazowym. Lotnisko w Kruszynie można wykorzystać ponadto jako ważny element dostępności komunikacyjnej powiatu. W tym przypadku należy promować lotnisko jako ważne ogniwo lotów krajowych – a w przyszłości także zagranicznych – np. dla uczestników form turystyki weekendowej (przyłot samolotem - krótki pobyt, np. biznesowy w połączeniu ze zwiedzaniem turystycznym - uczestnictwo w atrakcyjnej imprezie – odlot).

Znaczną ilość ofert produktów turystycznych można przygotować w typie mieszanym. Wiąże się to z możliwością oferowania szeregu łączących się ze sobą produktów turystycznych w formie tzw. pakietów dotyczących np.:

- pobytu w ośrodku wczasowo-wypoczynkowym lub pensjonacie z możliwością uczestnictwa w wycieczce krajoznawczej, wędkowania w jeziorze, uczestnictwa w wędrowkach konnych lub rowerowych,
- pobytu w obiekcie agroturystycznym z możliwością uczestnictwa: w imprezie folklorystycznej, w przejażdżce bryczką, pływania rowerem wodnym lub kajakiem po jeziorach,

- wielodniowej wędrowki konnej z możliwością pobytu w gospodarstwie agroturystycznym itp.

Z wymienionych powyżej typów produktu turystycznego podstawowe znaczenie promocyjne powinny mieć produkty markowe, które należy rozwijać w najbliższym czasie. Produkty te powinny stanowić „koła napędowe” rozwoju turystyki w gminach powiatu. W działaniach promocyjnych należy zwrócić uwagę na rozwijanie dwóch następujących marek turystycznych powiatu:

- „Zbiornik Włocławski”
- „Gostynińsko-Włocławski Park krajobrazowy”.

Typami wiodących produktów turystycznych związanych z tymi markami powinny być produkty związane z wypoczynkiem aktywnym, różnego typu imprezami sportowo-rekreacyjnymi, turystyczno-edukacyjnymi, przyrodniczymi itp.

Formy wypoczynku aktywnego należy preferować także nad jeziorami. Pobyty w różnego typu obiektach uzupełnione powinny być o inne formy wypoczynku aktywnego; turystyka konna, wędrowki piesze, inne formy turystyki kwalifikowanej. Sprzyjać temu powinien układ szlaków turystycznych na terenie powiatu. Szlaki te tworzą układ wiążący ze sobą rejony koncentracji zagospodarowania turystycznego oraz najatrakcyjniejsze walory turystyczne w formie kilku pętli. Pętle te składają się z różnych rodzajowo szlaków umożliwiając tworzenie odpowiednich pakietów produktu turystyki aktywnej.

Jednym ze strategicznych celów rozwoju turystyki na terenie powiatu włocławskiego jest wydłużenie sezonu turystycznego. Takie możliwości związane są przede wszystkim z wypoczynkiem aktywnym, gdzie istnieją szerokie możliwości przygotowania oferty produktów turystycznych oferowanych turystom w ciągu całego roku. Koniecznym warunkiem jest przygotowanie odpowiedniej bazy noclegowej, atrakcji turystycznych, urządzeń sportowo-rekreacyjnych. Przykładowo są to jesienne turnusy dla grzybiarzy, wędrowki konne, imprezy kulturalne i okolicznościowe itd.

Na terenie powiatu bardzo ważny kierunek działalności turystycznej powinna stanowić ekoturystyka. Dotyczy to w szczególności obszarów przyrodniczych chronionych. Należy ponadto podkreślić, że użytkowanie i zagospodarowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego powinno być prowadzone w taki sposób, aby zapewnione było utrzymanie równowagi w systemach ekologicznych i nie następowała degradacja wartości przyrodniczych i kulturowych na tym terenie. Należy więc propagować i organizować takie formy turystyki, których rozwój (baza, sprzęt, użytkownicy) nie zakłóci sprawności funkcjonowania przyrody i zachowane zostaną wartości kultury materialnej i duchowej tych obszarów. Jak już wspomniano w odniesieniu do istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego wymagane jest podjęcie działań ekologicznych. Istotną rolę w tym procesie odgrywa eliminacja

agresywnych dla środowiska form turystyki, budowa oczyszczalni ścieków w istniejących obiektach lub kanalizacja obiektów i miejscowości turystycznych i podłączanie ich do istniejących oczyszczalni ścieków, wywóz zanieczyszczeń i odpadów itp działania.

Dla rozwoju ekoturystyki istotne jest podjęcie działań organizacyjnych i promocyjnych w kierunku edukacji ekologicznej mieszkańców i turystów. Dobrym przykładem jest organizacja tzw. "zielonych szkół" na terenie GWPK i ośrodki turystyki przyrodniczej. W wyniku działalności „zielonych szkół” rośnie zarówno świadomość ekologiczna przyjeżdżających, jak i odwiedzanych. Niesie to ze sobą wymierne skutki promocyjne oraz korzyści finansowe dla organizatorów.

W powiecie włocławskim w celu aktywizacji gospodarczej terenów wiejskich znacznie większą rolę, niż dotychczas, należy przypisać współdziałaniu sfer rolnictwa i turystyki. Stąd też w powiecie powinien być preferowany rozwój agroturystyki. Z przeprowadzonej oceny wiejskiej przestrzeni rekreacyjnej wynika, że na tym terenie występują korzystne warunki do rozwoju tej formy turystyki.

11. Program promocji produktu turystycznego

Program promocji produktu turystycznego stanowi z kolei narzędzie działań promocyjnych zarówno dla władz powiatowych, jak i poszczególnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za działania informacyjne i promocyjne.

Przedstawiając program promocji produktu turystycznego przyjęto następujące założenia, a mianowicie, że:

- możliwości organizacyjne promocji turystycznej na szczeblu regionalnym są znacznie większe niż na szczeblu lokalnym,
- konieczne jest włącznie czołowych produktów turystycznych powiatu do promocji regionalnej a także krajowej i zagranicznej,
- należy bardzo intensywnie promować trasy i szlaki turystyczne, wzdłuż których mogą rozwijać się miejscowości turystyczne oraz rejony turystyki wiejskiej, które samodzielnie nie mają żadnych możliwości zaistnienia na rynku turystycznym.

11.1. Rynek turystyczny powiatu

Dla terenu powiatu podstawowy rynek turystyczny stanowią przede wszystkim ośrodki miejskie, takie jak: Włocławek, Łódź, Warszawa, Kutno oraz miasta Górnego Śląska. Rynek ten stanowią także mieszkańcy powiatu włocławskiego.

Rynkiem turystycznym dla form kwalifikowanych jest młodzież, głównie szkolna i studencka z całej Polski. Z kolei oferta agroturystyczna powinna być skierowana głównie do:

- mieszkańców dużych miastach, legitymujących się wyższym i średnim wykształceniem,
- rodzin z dziećmi,
- osób o średnich dochodach,
- osób zainteresowanych życiem wsi i kulturą wiejską.

Dla powiatu ważnymi powinny być także następujące rynki, na których powinny skupić się główne działania promocyjne:

- nauczyciele i młodzież szkół podstawowych i ponad-podstawowych województw: kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, śląskiego,
- krajowi turyści tranzytowi: zwłaszcza na osi południe – północ,
- średniozamożni mieszkańcy Warszawy, Łodzi i Śląska,
- miłośnicy przyrody,
- uprawiający turystykę wodną, zwłaszcza żeglarską
- firmy organizujące szkolenia itp. imprezy,
- uczestnicy wielkich – o zasięgu krajowym i międzynarodowym – imprez plenerowych itp.

Z rynków zagranicznych wymienić należy:

- turystów tranzytowych na osi wschód – zachód, jak i północ – południe,
- turystów zagranicznych odwiedzających Toruń, Bydgoszcz, Warszawę i Łódź,
- miłośników przyrody,
- uprawiających turystykę wodną,
- biznesmenów odwiedzających w interesach Włocławek, Toruń, Bydgoszcz, Łódź i Warszawę.

Istotnym rynkiem turystycznym jest przede wszystkim Europa Zachodnia, zwłaszcza Niemcy i kraje Beneluksu. Na tych rynkach powinna skupiać się zasadnicza działalność informacyjna i promocyjna. Należy również dążyć do znacznego poszerzenia tych rynków, szczególnie wobec dużych rezerw terenowych pod budownictwo lotniskowe typu rezydencjonalnego, możliwości rozwojowych gospodarstw agroturystycznych.

Proponowany program działań promocyjnych powinien zapewnić:

- zaistnienie w świadomości potencjalnych klientów, szeroko pojętej branży turystycznej, a także mediów, wizerunku powiatu jako miejsca przyjaznego turystom, gdzie za odpowiednią cenę można otrzymać usługi o wysokim standardzie

- poprawę dostępności oferty w miejscu pobytu lub zamieszkania uczestników wskazanych segmentów
- dotarcie informacji o tworzącym się wizerunku do potencjalnych klientów i dystrybutorów informacji i usług turystycznych.

11.2. Program promocji produktu turystycznego

11.2.1. Powiat wrocławski w krajowym systemie informacji i promocji turystyki

Najważniejszym celem działań promocyjnych jest popularyzacja terenu powiatu na rynku turystycznym. Popularyzacja ta jest możliwa do osiągnięcia poprzez sprawny system informacji. Należy podkreślić, że obecnie powiat nie posiada jeszcze pełnego pakietu materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz ofert produktu turystycznego. Należy ponadto stwierdzić, że nie wykształciły się dotychczas w wystarczającym stopniu powiązania punktu informacji turystycznej we Wrocławku z regionalnym i krajowym systemem informacji i promocji turystyki. Wypracowanie tych powiązań powinno stanowić najważniejszy kierunek działań punktu informacji, co pozwoli na odpowiednią promocję produktu turystycznego powiatu.

11.2.2. Działania promocyjne

Popularyzacja terenu powiatu jako atrakcyjnego regionu turystycznego na rynku turystycznym jest możliwa do osiągnięcia poprzez sprawny system informacji. Głównym elementem systemu informacji i promocji turystyki w skali powiatowej powinno być omówione powyżej **Wrocławskie Centrum Turystyki**.

W działaniach promocyjnych istotną rolę odgrywa podkreślenie najważniejszych walorów danego terenu. Dotyczy to np. określenia szczególnej atrakcyjności terenu wynikającej ze stanu czystości wody lub cech położenia. Dotyczy to w wysokim stopniu ofert zakupu lub dzierżawy ziemi pod budownictwo letniskowe, dla których powyższe cechy mają decydujące znaczenie. Dla przykładu w ofercie inwestycyjnej dotyczącej możliwości zakupu działek letniskowych należy podkreślić cechy położenia tego terenu w stosunku do otaczających jezior. Dla potencjalnego nabywcy bardzo istotna może być informacja, że oferowane działki znajdują się w niewielkiej odległości od atrakcyjnego jeziora lub Zbiornika Wrocławskiego.

Duże znaczenie ma promocja walorów zabytkowych, prowadzona różnymi metodami, ale zawsze z ukierunkowaniem na grupy turystów zainteresowane określonymi dobrami i specyficznym spędzaniem czasu, czyli na określone segmenty i nisze rynku turystycznego, na przykład na rodziny lub młodzież spędzającą wakacje nad okolicznymi jeziorami, na osoby przejeżdżające trasami turystycznymi, wędrujące szlakami rowerowymi lub konnymi.

11.2.3. Instrumenty polityki promocyjnej

W promocji produktu turystycznego powiatu proponuje się stosowanie następujących narzędzi: targi i giełdy turystyczne, wydawnictwa promocyjne, public relations, internet, imprezy, pamiątki turystyczne, odpowiednia polityka cenowa i honorowanie stałych gości.

W przypadku targów i giełd turystycznych ważny jest udział najważniejszych imprez krajowych, takich jak: TT Warsaw, czy Tour Salon w Poznaniu, powiat włocławski powinien brać udział w stoisku woj. kujawsko-pomorskiego, bądź zorganizować stoisko samodzielne. Dla powiatu ważnym powinien być udział w targach zagranicznych, szczególnie w ITB Berlin. Do tego celu powinno się wykorzystać stoisko narodowe, organizowane przez Polską Organizację Turystyczną.

Bardzo ważnym narzędziem promocyjnym są wysokiej jakości wydawnictwa promocyjne. Powinny to być:

- wydawnictwa własne – typu folder (o charakterze ogólnym bądź specjalistycznym), do dystrybucji w punktach informacji turystycznej, hotelach, restauracjach, stacjach benzynowych, itd.
- informatory własne,
- udział w wydawnictwach obcych: kalendarzach imprez, katalogach tour operatorów.

W ramach public relations na terenie powiatu powinny być organizowane - przynajmniej dwie w roku - konferencje prasowe, które mogą być połączone ze study tours dla dziennikarzy. Ważną rolę promocyjną pełnią także notatki prasowe – wysyłane przynajmniej raz na kwartał - do kilku ważnych dzienników i czasopism.

Obecnie bardzo ważną rolę promocyjną pełni internet. Powiat posiada stronę internetową, która powinna być systematycznie aktualizowana o nowe informacje związane ze sferą turystyki. W przyszłości Włocławskie Centrum Turystyki powinno posiadać odrębną stronę internetową, która powinna pełnić rolę promocyjno-informacyjną.

Najlepszym pomysłem marketingowym promującym dany teren – w tym przypadku powiat włocławski - są imprezy i atrakcyjne wydarzenia odbywające się na jego terenie. Szczególnie skuteczne jest cykliczne organizowanie tych imprez, co stanowi istotny element przyciągający turystów. Ważne jest, aby turyści mogli czynnie w nich uczestniczyć. Chodzi o taką aranżację imprez, aby istniała możliwość uczestnictwa: w śpiewie, zawodach (np. zawodach wędkarskich, wioślarskich, rowerowych, konnych), czy balach. Istotne jest, aby turyści mogli kupować wyroby związane z daną imprezą i aby nawiązywały one do specyfiki powiatu oraz gminy, na terenie której się odbywa. W czasie trwania tych imprez turysta musi mieć okazję

przeżycia czegoś wyjątkowego, o czym będzie długo pamiętał i kojarzył z tym terenem. Mogą to być np. przeżycia związane z przejażdżką koniem, powozem lub karocą, udział w wyścigach konnych lub rowerowych, uczestnictwem w regionalnym tańcu, wspólnym śpiewie, ewentualnie spożyciem potraw kuchni regionalnej w czasie uroczystego spotkania rodzinnego np. uczyty weselnej. Obecnie organizowane na terenie powiatu imprezy stanowią dobry przykład imprez promocyjnych. Wachlarz tego typu imprez organizowanych na terenie powiatu powinien zostać znacznie rozszerzony.

Imprezy i atrakcje turystyczne mogą być organizowane przez różnych animatorów: zarówno przez i z inspiracji Centrum, przez poszczególne gminy, osoby prywatne, jednostki kulturalne, społeczne, z branży rozrywkowej, sportowo-rekreacyjnej itp. Konieczna jest jednak ze strony Centrum i poszczególnych gmin inspiracja tych działań, ścisła koordynacja oraz odpowiednie ich propagowanie.

Istnieje wiele możliwości organizacji imprez związanych ze specjalistycznymi uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych gminach na terenie powiatu, szczególną uwagę należy zwrócić jednak na:

- imprezy okolicznościowe i cykliczne związane z terenem powiatu: lokalne święta, ekspozycja miejscowych zwyczajów, miejscowych specjalności itp. np. rajdy ogólnopolskie kończące się na terenie danej gminy, imprezy muzyczne, pobyty w ośrodkach specjalistycznych kojarzące się turystom tylko i wyłącznie z terenem powiatu, gminą lub miejscowością. Mogą to być także np. propozycje gminnych ośrodków sportu i rekreacji dotyczące tworzenia produktów sportowo-rekreacyjnych. Dla przykładu: w Chodczu, Choceniu, Izbicy Kuj. odbywać się powinny (w sezonie turystycznym codziennie) imprezy kulturalno-rozrywkowe (np. występy zespołów folklorystycznych, kapel ludowych) w najbardziej eksponowanych punktach miejscowości. Sponsorami tych imprez mogą być miejscowi przedsiębiorcy związani z obsługą ruchu turystycznego, gestorzy obiektów gastronomicznych znajdujących się w sąsiedztwie, właściciele sklepów, przedsiębiorcy z innych branż np. producenci miejscowych pamiątek turystycznych.
- imprezy popularno-naukowe dotyczące historii miejscowości, gmin i ich mieszkańców. Organizacja imprez popularno-naukowych nie jest zwykle przedsięwzięciem zbyt kosztownym, tym bardziej jeśli imprezy te odbywają się poza sezonem turystycznym. Wraz ze wzrostem rangi danej imprezy rośnie krąg odbiorców wiadomości o powiecie i jest wielce prawdopodobne, że część z tych osób zapragnie ten teren w bliższej lub dalszej przyszłości odwiedzić,
- plenery malarskie związane z terenem powiatu a w dalszej kolejności organizację imprez wystawowych, plenery malarskie powinny wspomóc finansowo władze samorządowe. Wydatki te są stosunkowo niewielkie i są skuteczne pod względem promocyjnym. Wydatki te sprowadzają się do zapewnienia utrzymania np. grupie malarzy plenerowych w ciągu 1 tygodnia, a następnie do ekspozycji poplenerowych (stałych lub okresowych)

wykonanych dzieł wraz z możliwością ich sprzedaży. Można także zorganizować aukcję malarską, na którą przy odpowiednich działaniach informacyjno-promocyjnych może przyjechać wiele osób. Omawiane plenery i aukcje powinny mieć charakter cykliczny,

- konkursy fotograficzne na temat walorów turystycznych powiatu z prezentacją wyników w formie wystaw.

Bardzo istotną rolę promocyjną spełniają pamiątki promocyjne związane z powiatem. Stymulowanie rozwoju ich produkcji należeć powinno do zadań odpowiednich komórek na szczeblu powiatowym. Każdy przedmiot (ceramika, pocztówki, breloczki, plakaty itp.) z umieszczoną nazwą miejscowości położonej na terenie powiatu, zdjęciem lub rysunkiem ciekawego obiektu zabytkowego lub przyrodniczego stanowiący pamiątkę turystyczną jest doskonałym elementem promocyjnym. Coraz popularniejszą pamiątką turystyczną, bardzo chętnie nabywaną przez turystów są plakaty. Władze powiatowe i gminne powinny organizować konkursy na projekty graficzne plakatów związanych tematycznie z powiatem oraz poszczególnymi miejscowościami turystycznymi.

Wskazane jest także prowadzenie takich działań promocyjnych na terenie powiatu, jak:

- odpowiednia polityka cenowa produktów turystycznych: posezonowe obniżki cen, wprowadzanie promocyjnie niskich cen w początkowej fazie działalności nowych obiektów turystycznych, bonifikaty cenowe przy dłuższym lub powtarzającym się pobycie, rabaty dla dzieci i młodzieży,
- honorowanie stałych gości dyplomami, upominkami, wpisami do pamiątkowych ksiąg poszczególnych gmin.

12. Przewidywane korzyści finansowe z rozwoju turystyki

Przedstawiony w niniejszej pracy program rozwoju turystyki w powiecie włocławskim przewiduje docelowo znaczny przyrost ilości miejsc w bazie noclegowej oraz wzrost ruchu turystycznego. Program zakłada, że docelowo baza noclegowa wzrośnie do prawie **20 tys.** miejsc noclegowych. Ruch turystyczny zwiększy się o około **971 tys.** osobodni rocznie i osiągnie ponad **2,0 mln** osobodni.

Tak znaczny rozwój turystyki spowoduje wzrost:

- potencjału konsumpcyjnego turystyki,
- dochodów budżetowych gmin,
- dochodów podmiotów gospodarczych związanych bezpośrednio i pośrednio z obsługą ruchu turystycznego.

12.1. Potencjał konsumpcyjny turystyki

Jak już wcześniej zaznaczono turyści poprzez wydatki związane z zakupami różnych produktów turystycznych powodują dopływ do gospodarki danej gminy określonego strumienia kapitału. Kapitał ten określono jako potencjał konsumpcyjny turystyki. Obecnie potencjał ten w powiecie włocławskim oszacowano na **32,7 mln zł** rocznie. Taki strumień pieniądza zasilać powinien corocznie gospodarkę w powiecie, rozdzielając się na poszczególne gminy w zależności od wielkości ruchu turystycznego. Wobec jednak sytuacji, że właścicielami części bazy turystycznej, w tym głównie noclegowej, nie są mieszkańcy gmin, znaczny odsetek tego kapitału jest transferowany poza powiat. Dlatego też należy dążyć do tworzenia maksymalnie korzystnych zachęt do inwestowania w działalność turystyczną przez miejscowych inwestorów, aby transfer kapitału poza gminy był jak najmniejszy. Najbardziej wskazanym w tym względzie jest rozwój agroturystyki.

Tabela 5.

Aktualny, związany z planowanym rozwojem turystyki i docelowy potencjał konsumpcyjny turystyki w powiecie włocławskim (w tys. zł) w układzie gmin.

Lp	Jednostka administracyjna	Potencjał konsumpcyjny turystyki		
		aktualny	planowany wzrost	Docelowy
1.	Kowal (miasto i gmina)	1 900	2 500	4 400
2.	Baruchowo	6 100	3 900	10 000
3.	Boniewo	1 000	600	1 600
4.	Brześć Kuj.	7 200	3 400	10 600
5.	Choceń	1 400	2 200	3 600
6.	Chodecz	5 400	1 000	6 400
7.	Fabianki	300	600	900
8.	Izbica Kuj.	2 700	4 800	7 500
9.	Lubanie	200	300	500
10.	Lubień Kuj.	200	2 600	2 800
11.	Lubraniec	100	400	500
12.	Włocławek (gmina)	6 200	4 100	10 300
RAZEM		32 700	26 400	59 100

Przewidywany wzrost potencjału konsumpcyjnego turystyki dla każdej gminy obliczono, podobnie jak w przypadku potencjału aktualnego (etap I), mnożąc wielkość planowanego wzrostu ruchu turystycznego przez dzienne wydatki turystów określone dla 2003 r.

Na obszarze powiatu planowany potencjał konsumpcyjny turystyki po wdrożeniu przedstawionego programu powinien wzrosnąć o **26,4 mln zł** do wielkości **59,1 mln zł** (tabela 5).

Największy wzrost potencjału powinien nastąpić w gminach Izbica Kuj. i Włocławek. Po zrealizowaniu programu rozwoju turystyki - wg aktualnej wysokości wydatków turystów - największy potencjał konsumpcyjny turystyki wystąpi w gminie Brześć Kuj. (10,6 mln zł), Włocławek (10,3 mln zł) i Baruchowo (10,0 mln zł).

12.2. Dochody z turystyki

Jak już powyżej zaznaczono wdrożenie programu rozwoju turystyki w powiecie przyniesie także wzrost dochodów budżetowych gmin. Planowany wzrost wpływów do budżetów gmin oszacowano następująco:

- w przypadku dochodów bezpośrednich powierzchnie planowanych do użytkowania na cele turystyczne w danej gminie nieruchomości, gruntów i budowli mnożono przez aktualne stawki podatków,
- jako dochody pośrednie przyjęto kwotę stanowiącą 2 % wzrostu potencjału konsumpcyjnego turystyki w danej gminie.

Tabela 6.

Planowany wzrost dochodów budżetowych gmin z turystyki (w tys. zł) związany z wdrożeniem programu rozwoju turystyki w powiecie włocławskim.

Lp	Jednostka administracyjna	Dochody bezpośrednie	Potencjał Konsumpcyjny	Dochody pośrednie	Razem dochody
1.	Kowal (miasto i gmina)	65	2 500	50	115
2.	Baruchowo	95	3 900	78	173
3.	Boniewo	20	600	12	32
4.	Brześć Kuj.	45	3 400	68	113
5.	Chocień	75	2 200	44	119
6.	Chodecz	25	1 000	20	45
7.	Fabianki	10	600	12	22
8.	Izbica Kuj.	15	4 800	96	111
9.	Lubanie	10	300	6	16
10.	Lubień Kuj.	95	2 600	52	147
11.	Lubraniec	10	400	8	18
12.	Włocławek (gmina)	105	4 100	82	187
RAZEM		570	26 400	528	1 098

Szacuje się, że w powiecie włocławskim planowany przyrost dochodów bezpośrednich wyniesie łącznie **570 tys. zł**, natomiast planowany wzrost dochodów pośrednich w powiecie wyniesie łącznie **528 tys. zł** (tabela 6).

Sumaryczny wzrost bezpośrednich i pośrednich wpływów do budżetów gmin w powiecie oszacowano na kwotę **1 098 tys. zł**. W odniesieniu do dochodów aktualnych jest to wzrost o prawie 80,0 %.

Łączne wpływy budżetowe wynikające z aktualnego stanu turystyki w danej gminie (dochody aktualne) oraz z możliwości jej dalszego rozwoju (dochody potencjalne) przedstawiono w tabeli 7. W świetle obowiązujących aktualnie przepisów gminy w mogą w sumie uzyskać wg obowiązujących aktualnie cen dochody budżetowe w wysokości ponad **2,5 mln zł** rocznie. Z tej wielkości na gminę Baruchowo przypada **485 tys. zł**, natomiast na gminę Włocławek **431 tys. zł**.

Tabela 7.

Aktualne, związane z planowanym rozwojem turystyki i docelowe dochody budżetowe gmin z turystyki (w tys. zł) w powiecie włocławskim

Lp	Jednostka Administracyjna	Dochody budżetowe gmin		
		Aktualne	planowany wzrost	docelowe
1.	Kowal (miasto i gmina)	83	115	198
2.	Baruchowo	312	173	485
3.	Boniewo	60	32	92
4.	Brześć Kuj.	199	113	312
5.	Choceń	73	119	192
6.	Chodecz	293	45	338
7.	Fabianki	6	22	28
8.	Izbica Kuj.	124	111	235
9.	Lubanie	4	16	20
10.	Lubień Kuj.	14	147	161
11.	Lubraniec	2	18	20
12.	Włocławek (gmina)	244	187	431
RAZEM		1 414	1 098	2 512

W przypadku zapowiadanych zmian podatkowych – większego udziału gmin w podatkach – znacznie wzrosną dochody pośrednie do budżetów gmin. Szacuje się, że z potencjału konsumpcyjnego turystyki budżety gmin w formie dochodów pośrednich powinny otrzymywać około 5 % jego wartości.

W przypadku podmiotów gospodarczych związanych z obsługą ruchu turystycznego, podobnie jak w przypadku dochodów aktualnych, oszacowano, że ich dochody wynoszą 15-20 % potencjału konsumpcyjnego. Po wdrożeniu programu rozwoju turystyki w powiecie może to być kwota rzędu **8,9 – 11,8 mln zł** rocznie. Jak już zaznaczono dochody te napływają do gospodarki poszczególnych gmin, przyczyniając się do podniesienia poziomu życia mieszkańców oraz ogólnego rozwoju gmin.

13. Podsumowanie

- 1/ Analiza uwarunkowań rozwoju turystyki na terenie powiatu włocławskiego wykazała, że występują tu duże możliwości dalszego rozwoju turystyki. Przemysł turystyczny powinien stanowić jedną z wiodących funkcji gospodarczych powiatu.
- 2/ Obecnie na terenie powiatu występuje baza noclegowa, w znacznej mierze sezonowa. Na bazę tę składa się w sumie prawie **10,9 tys. miejsc noclegowych**. Ruch turystyczny obecnie wynosi około **1,1 mln osobodni** rocznie. W 2003 r. wydatki turystów (turystyczny potencjał konsumpcyjny) na terenie powiatu kształtowały się na poziomie około **32,7 mln zł**. Łączny dochód budżetów gmin z turystyki w ciągu roku wynosi obecnie **1,4 mln zł**.
- 3/ Chłonność turystyczna powiatu wynosząca **107,4 tys. osób** wskazuje, że występują tu warunki do znacznego zwiększenia istniejącej bazy noclegowej.
- 4/ W niniejszej pracy proponuje się przeprowadzenie restrukturyzacji istniejącego zagospodarowania turystycznego. Proponowane działania restrukturyzacyjne obejmują m.in. zmiany funkcjonalne obiektów, podwyższanie standardu obiektów, lokalizację obiektów całorocznych. Proponuje się również zmianę niektórych zapisów w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego dotyczących projektowanych lokalizacji obiektów turystycznych oraz opracowanie miejscowych planów szczegółowych zagospodarowania przestrzennego dla terenów turystycznych.
- 5/ Równoległe z prowadzoną restrukturyzacją istniejącego zagospodarowania turystycznego, na terenie całej gminy proponuje się wprowadzenie szeregu nowych elementów zagospodarowania turystycznego. Po restrukturyzacji docelowo obiekty bazy noclegowej w powiecie powinny w sumie dysponować ponad **19,9 tys. miejsc noclegowych**.
- 6/ Wdrożenie proponowanych w pracy działań restrukturyzacyjnych w dziedzinie turystyki powinno doprowadzić do wzrostu ruchu turystycznego do **2 057,5 tys. osobodni** rocznie. Ten znaczny wzrost ruchu turystycznego powinien przyczynić do zwiększenia potencjału konsumpcyjnego turystyki (**do 59,1 mln zł**) oraz chodów budżetowych gmin do ponad **2,5 mln zł** rocznie (wg cen 2003 r.).
- 7/ W ramach tworzenia systemu organizacyjnego turystyki w powiecie koniecznym jest powołanie **Włocławskiego Centrum Turystyki**, jako specjalnego podmiotu gospodarczego do pełnej obsługi ruchu turystycznego oraz prowadzenia całokształtu spraw związanych z rozwojem i funkcjonowaniem turystyki, współdziałającego ściśle z poszczególnymi usługodawcami w powiecie i w województwie kujawsko-pomorskim.
- 8/ W administracji samorządowej koniecznym jest powołanie jednostek organizacyjnych (referaty, stanowiska d/s turystyki), natomiast w radach miast i gmin zespołu d/s turystyki (lub podkomisji) zajmujących się problematyką turystyki.

POWIAT WŁOCŁAWSKI

1. MIASTO i GMINA: **BRZEŚĆ KUJAWSKI** POWIAT: **WŁOCŁAWEK** WOJEWÓDZTWO: **KUJAWSKO-POMORSKIE**

2. ISTNIEJĄCE ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE I PROPONOWANE DZIAŁANIA RESTRUKTURYZACYJNE:

L.p	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Miejsca noclegowe całoroczne	Miejsca noclegowe sezonowe	Proponowane działania restrukturyzacyjne ⁷⁾
1.	Brześć Kujawski	internat szkół rolniczych	100	0	7
2.	Wieniec Zdrój	baza sanatoryjna	286	20	1
3.	Wieniec Zdrój	pokoje gościnne	22	0	1, 7
	RAZEM		408	20	
	OGÓLEM		428		

⁷⁾ 1. utrzymanie w dotychczasowym stanie, 2. likwidacja, 3. wyłączenie czasowe z użytkowania turystycznego, 4. rekultywacja i rewitalizacja środowiska przyrodniczego, 5. przekształcenie obiektów sezonowych w całoroczne, 6. zmiana funkcji, 7. podniesienie standardu, 8. zmiany własnościowe, 9. zmiany pojemności turystycznej

3. TURYSTYKA W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO – brak
PROPONOWANE ZMIANY W PLANACH

4. PROPONOWANE NOWE ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO:

L.p	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Miejsca noclegowe całoroczne	Miejsca noclegowe sezonowe	Uwagi
4.	Brześć Kujawski	ogólnodostępny teren rekreacji przyrodnej	0	0	plaża, kąpielisko, miejsca piknikowe, urządzenia towarzyszące
5.	Wieniec Zdrój	Pensjonaty	60	0	
6.	Wieniec	pokoje gościnne	20	0	obiekty agroturystyczne dla obsługi kuracjuszy w uzdrowisku
7.	Mazury	zabudowa letniskowa	0	50	proponowana zabudowa letniskowa na 10 działkach o powierzchni nie mniejszej niż 10 arów każda
8.	Mazury	miejsce piknikowe	0	0	
9.	Mazury	pokoje gościnne	10	0	obiekty agroturystyczne dla obsługi kuracjuszy w uzdrowisku
10.	Dziadowo	zabudowa letniskowa	10	0	adaptacja istniejącej zabudowy wiejskiej
11.	Dziadowo	pokoje gościnne	40	0	obiekty agroturystyczne dla obsługi kuracjuszy w uzdrowisku
12.	Machnacz	pokoje gościnne	20	0	obiekty agroturystyczne dla obsługi kuracjuszy w uzdrowisku
13.	Marianki	pokoje gościnne	20	0	obiekty agroturystyczne dla obsługi kuracjuszy w uzdrowisku
14.	Kąty	pokoje gościnne	20	0	obiekty agroturystyczne dla obsługi kuracjuszy w uzdrowisku
15.	Brześć Kujawski	Internat	0	50	
	RAZEM		200	100	
	OGÓLEM		300		

5. POJEMNOŚĆ TURYSTYCZNA PO RESTRUKTURYZACJI:

728 miejsc noclegowych

**INSTYTUT TURYSTYKI
ZAKŁAD INFRASTRUKTURY I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
W TORUNIU**

**Etap III
OPERACYJNY PROGRAM ROZWOJU
TURYSTYKI
W POWIECIE WŁOCŁAWSKIM**

**Praca wykonana w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich
Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu**

Usługa C

Zespół autorski:

dr Jan Owskiak - Kierownik Projektu
dr Janusz Sewerniak

konsultacje: prof. dr hab. Leon Andrzejewski

Toruń, październik 2003 r.

SPIS TREŚCI

Strona

I. Wprowadzenie	3
II. Priorytetowe przedsięwzięcia i inwestycje turystyczne w gminach powiatu włocławskiego	4
III. Szczegółowa charakterystyka priorytetowych inwestycji i przedsięwzięć turystycznych w powiecie włocławskim	7
1. Brześć Kujawski. Ogólnodostępny teren rekreacji przywodnej	8
2. Jez. Rakutowskie (gm. Kowal). Punkt obserwacyjny	10
3. Cyprianka. Motel	12
4. Choceń. Ośrodek sportów wodnych	14
5. Skrzynki. Baza turystyki konnej	16
6. Psary. Baza turystyki konnej	18
7. Kucierz. Ośrodek turystyki konnej i hipoterapii	20
8. Wistka Królewska. Motel	22
9. Modzerowo. Ośrodek wypoczynku świątecznego	24
10. Lubień Kujawski. Zabudowa pensjonatowa	26
11. Skoki Małe. Ogólnodostępny teren rekreacyjny	28
12. Kowal. Punkt informacji i obsługi turystycznej	30
13. Kaniewo. Ośrodek wędkarski	32
14. Sarnowo. Rybaczówka	34
IV. Program promocji inwestycji turystycznych powiatu włocławskiego	35

I. Wprowadzenie

W strategii rozwoju turystyki w powiecie włocławskim¹ określono szereg proponowanych działań operacyjnych dotyczących zagospodarowania turystycznego, do których należą:

- restrukturyzacja istniejącego zagospodarowania turystycznego wraz z wprowadzaniem nowych elementów infrastruktury turystycznej,
- ekologizacja istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego, propozycje zmiany form użytkowania turystycznego w kierunku rozwoju form przyjaznych środowisku,
- zmiany w planach zagospodarowania przestrzennego gmin i w opracowaniach studialnych związanych z zagospodarowaniem turystycznym,
- zmiany pojemności turystycznej.

Niniejszy operacyjny program rozwoju turystyki określa przedsięwzięcia i inwestycje turystyczne konieczne dla dalszego rozwoju turystyki na terenie powiatu. Są to w szczególności przedsięwzięcia i inwestycje turystyczne rekomendowane do realizacji przez zarządy gmin i powiatu w uzgodnieniu z wnioskodawcami, np. miejscowi rolnicy, lokalni inwestorzy, jak również nowe propozycje wprowadzania elementów zagospodarowania turystycznego określonych w „Strategii”. Dla tych inwestycji i przedsięwzięć turystycznych powinny zostać wszczęte odpowiednie procedury prawne związane z ich realizacją. Program składa się z dwóch części, którymi są:

- **komentarz dotyczący listy przedsięwzięć i inwestycji turystycznych zawartych w „Strategii”, pod kątem wyboru priorytetów inwestycyjnych dla poszczególnych gmin powiatu włocławskiego.** Celem tego komentarza jest uzasadnienie wyboru inwestycji priorytetowych i rekomendowanie ich władzom samorządowym w poszczególnych gminach dla podjęcia dalszych działań w celu realizacji przede wszystkim inwestycji i przedsięwzięć priorytetowych. W szcze-

¹ Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki w powiecie włocławskim, Instytut Turystyki w Toruniu, praca wykonana w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu, Usługa C, Toruń, październik 2003 r.

gólności są to działania promocyjne w celu pozyskania odpowiednich inwestorów i środków finansowych na realizację. Środki finansowe związane z poszczególnymi przedsięwzięciami i inwestycjami turystycznymi podzielono umownie na trzy grupy:

- 1) środki budżetowe gmin
- 2) środki finansowe inwestorów
- 3) środki pomocowe Unii Europejskiej.

- **szczegółowa charakterystyka wybranych, priorytetowych inwestycji i przedsięwzięć turystycznych dla poszczególnych gmin powiatu wrocławskiego.** Charakterystyka ta ma na celu przedstawienie szczegółowego opisu planowanych inwestycji i przedsięwzięć w celu określenia przybliżonych kosztów inwestycji i ich zakresu potencjalnym inwestorom.

II. Priorytetowe przedsięwzięcia i inwestycje turystyczne w gminach powiatu wrocławskiego

Pełna lista przedsięwzięć i inwestycji turystycznych w poszczególnych jednostkach administracyjnych powiatu wrocławskiego znajduje się w „Strategii”.

Na terenie powiatu wrocławskiego projektuje się szereg obiektów przedstawionych w planach zagospodarowania przestrzennego a także szereg proponowanych nowych elementów zagospodarowania turystycznego. W obu grupach wyróżnić można szereg zróżnicowanych funkcjonalnie i programowo obiektów, urządzeń i terenów przeznaczonych do zagospodarowania turystycznego (tabela 1). Należy podkreślić, że w przypadku budownictwa letniskowego jako obiekt przyjęto zespół (obszar) projektowanych domków letniskowych. Zakłada się, że docelowo zrealizowane zostaną wszystkie wymienione obiekty, co warunkuje powodzenie strategii rozwoju turystyki w powiecie.

Jako priorytetowe uznano obiekty, które mają szczególne znaczenie dla rozwoju turystyki w powiecie. Znaczenie to wynika bądź z wprowadzania nowych elementów obsługi ruchu turystycznego, bądź uzupełnienia sieci obiektów istniejących.

Tabela 1. Grupy rodzajowe planowanych elementów zagospodarowania turystycznego w powiecie włocławskim oraz przedsięwzięcia priorytetowe (podkreślone)

L.p.	Rodzaj obiektu	Miejscowości
1.	zabudowa letniskowa	Baruchowo (gm.): Goreń Duży , Skrzynki Boniewo (gm.): Grójczyk Brześć Kuj. (m. i gm.): Mazury Chocień (gm.): Szczutkowo Chodecz (m. i gm.): Bogolomia , Grabowszczyzna , Kromszewice , Lubieniec , Mstowo , Piotrowo , Uklejnicza Fabianki (gm.): Łęg Witoszyn Izbica Kuj. (m. i gm.): Blenna , Długie , Gogoly , Góry Długie , Kalisz , Modzerowo , Świętosławice Kowal (m. i gm.): Dębniaki Grodztwo , Golaszewo Piaski , Krzewent Lubanie (gm.): Kucierz Lubień Kuj. (m. i gm.): Błędowo , Kłóbka , Wiktorowo Włocławek (gm.): Dąb Mały , Dąb Polski , Dąb Wielki , Dobiegniewo , Ładne
2.	zabudowa letniskowa w formie rezydencji letniskowych	Chocień (gm.): Borzynie , Jarantowice , Siewiersk , Szczutkowo Izbica Kuj. (m. i gm.): Modzerowo Lubień Kuj. (m. i gm.): Bilno , Czaple Nowe , Narty , Sosnowo , Szewo Włocławek (gm.): Kosinowo
3.	ogólnodostępne urządzenia rekreacyjne, w tym do obsługi zespołów zabudowy letniskowej), ośrodki wypoczynku świątecznego; tereny piknikowe, urządzenia rekreacji nadwodnej (plaża, kąpielisko),	Baruchowo (gm.): Goreń Duży Boniewo (gm.): Grójczyk , Łączewna Brześć Kuj. (m. i gm.): Brześć Kujawski , Mazury Izbica Kuj. (m. i gm.): Blenna , Gogoly , Kalisz , Modzerowo , Świętosławice Kowal (m. i gm.): Krzewent Lubanie (gm.): Kucierz Lubraniec (gm.): kąpielisko na rzece Zgłowiączce Włocławek (gm.): Jez. Wójtowskie , Skoki Małe , Telązna Leśna
4.	adaptacja istniejącej zabudowy wiejskiej na cele letniskowe	Baruchowo (gm.): Cieślikowo , Lubaty , Skrzyneczki Boniewo (gm.): Grójczyk , Grójec , Łączewna Brześć Kuj. (m. i gm.): Dziadowo Kowal (m. i gm.): Krzewent Lubanie (gm.): Kucierz

5.	obiekty agroturystyczne (pokoje gościnne)	Baruchowo (gm.): Cieślikowo, Kolonia Dębowo, Lubaty Boniewo (gm.): Grójezyk, Grójec, Łączewna Brześć Kuj. (m. i gm.): Dziadowo, Kąty, Machnacz, Marianki, Mazury, Wieniec Chocień (gm.): Borzymowice, Krukowo, Siewiersk Chodecz (m. i gm.): Kromszewice, Lubieniec, Ruda Lubieniecka Izbica Kuj. (m. i gm.): Długie, Modzerowo Kowal (m. i gm.): Dębniaki, Gołaszewo Piaski, Krzewent, Rakutowo Lubień Kuj. (m. i gm.): Klóbka Lubraniec (gm.): Sarnowo, Skaszyńskie Holendry Włocławek (gm.): Adaminowo, Kosinowo, Stasin, Telążna Stara
6.	pokoje gościnne (w zabudowie miejskiej)	Chocień (gm.): Chocień Chodecz (m. i gm.): Chodecz Kowal (m. i gm.): Kowal Lubień Kuj. (m. i gm.): Lubień Kujawski
7.	motel, zajazd	Fabianki (gm.): Cyprianka Izbica Kuj. (m. i gm.): Izbica Kujawska Lubanie (gm.): Probostwo Górne Włocławek (gm.): Wistka Królewska
8.	hotel	Kowal (m. i gm.): Kowal
9.	poła namiotowe	Chocień (gm.): Chocień Kowal (m. i gm.): Jez. Lubiechowskie
10.	przyrodniczy punkt obserwacyjny	Kowal (m. i gm.): Jez. Rakutowskie
11.	ośrodki wędkarskie, rybacówki	Boniewo (gm.): Kaniewo Chocień (gm.): Borzymowice, Jarantowice Fabianki (gm.): Łęg Witoszyn Izbica Kuj. (m. i gm.): Modzerowo Lubanie (gm.): Kucierz Lubień Kuj. (m. i gm.): Czapple Nowe, Klóbka Lubraniec (gm.): Sarnowo, Skaszyńskie Holendry
12.	punkt informacji i obsługi turystycznej	Kowal (m. i gm.): Kowal
13.	pensjonaty, zabudowa mieszkalno-pensjonatowa	Brześć Kuj. (m. i gm.): Wieniec Zdrój Chocień (gm.): Chocień Lubień Kuj. (m. i gm.): Lubień Kujawski
14.	ośrodek konferencyjno-szkoleniowy	Lubień Kuj. (m. i gm.): Sosnowo
15.	bazy i ośrodki turystyki konnej oraz hipoterapii	Baruchowo (gm.): Goreń Duży, Kurowo Parcele, Skrzynki Chocień (gm.): Borzymowice, Ługowiska Chodecz (m. i gm.): Kromszewice, Psary, Ruda Lubieniecka Fabianki (gm.): Bogucin, Łęg Witoszyn Lubanie (gm.): Kucierz Lubień Kuj. (m. i gm.): Klóbka Włocławek (gm.): Mursk
16.	ośrodki sportów wodnych	Chocień (gm.): Chocień Włocławek (gm.): Dobiegiewo

17.	internaty, ośrodki kolonijne	Brześć Kuj. (m. i gm.): Brześć Kujawski Choceń (gm.): Choceń Izbica Kuj. (m. i gm.): Izbica Kujawska Lubraniec (gm.): Lubraniec
-----	------------------------------	--

W/w inwestycje i przedsięwzięcia turystyczne mogą być realizowane przez różne podmioty z wykorzystaniem zróżnicowanych środków finansowych. Można tu wyróżnić inwestycje:

- realizowane przez inwestorów w oparciu o własny kapitał, co dotyczy w szczególności takich inwestycji jak: obiekty agroturystyczne, pensjonaty, zabudowa lotniskowa
- inwestycje i przedsięwzięcia turystyczne realizowane przez inwestorów z udziałem gmin (np. konieczność wprowadzenia przez gminę uzbrojenia terenu, budowa oczyszczalni ścieków, budowa dróg dojazdowych, dzierżawa terenu gminnego na cele turystyczne itp.),
- inwestycje i przedsięwzięcia turystyczne realizowane przez inwestorów zewnętrznych, głównie z wykorzystaniem środków pomocowych Unii Europejskiej.

III. Szczegółowa charakterystyka priorytetowych inwestycji i przedsięwzięć turystycznych w powiecie włocławskim

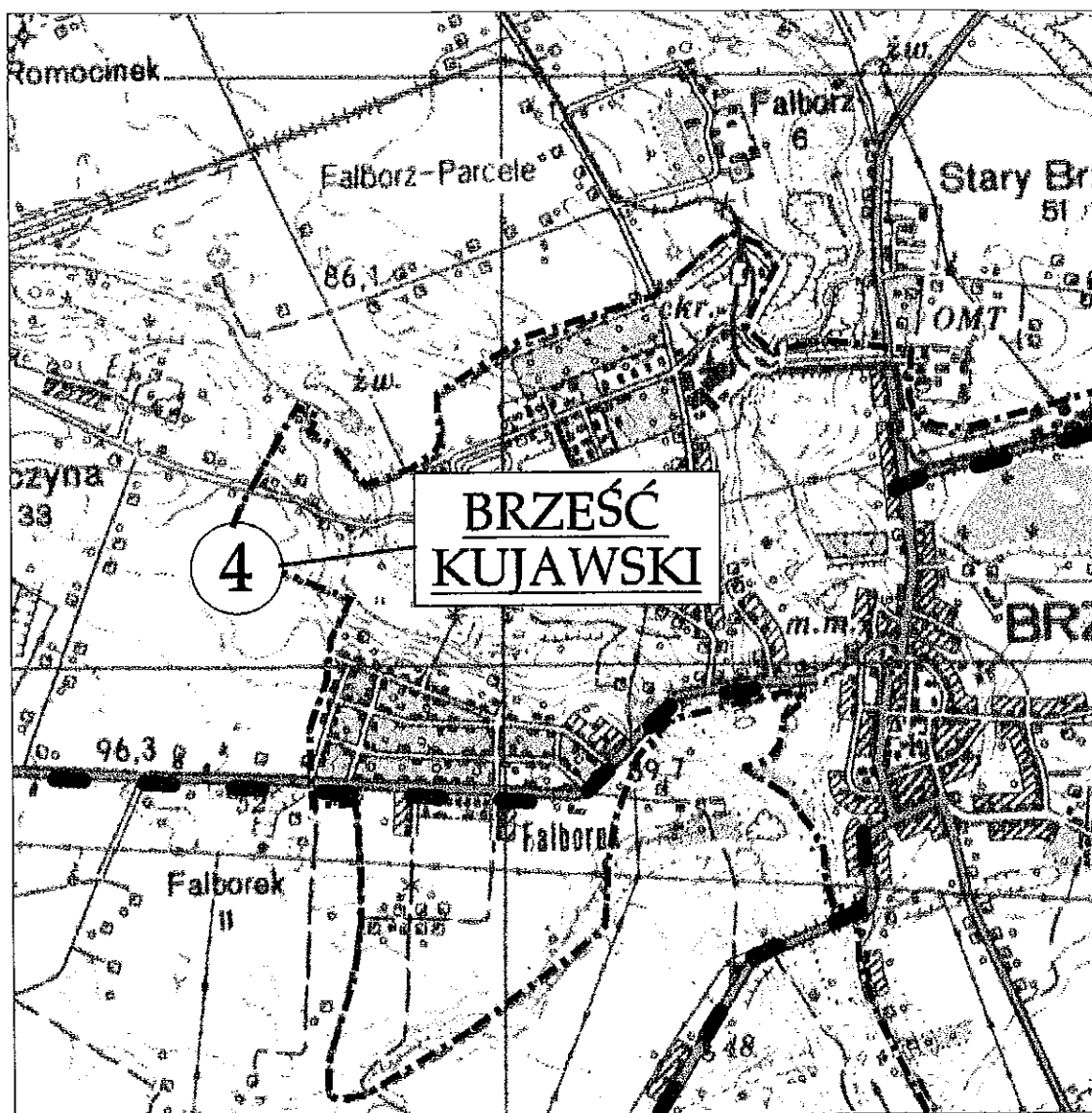
Szczegółowa charakterystyka priorytetowych inwestycji i przedsięwzięć turystycznych w powiecie włocławskim dotyczy obiektów wyróżnionych w tabeli 1 (nazwy wytłuszczone i podkreślone) i obejmuje takie cechy jak: założenia programowe, lokalizacja - ogólna charakterystyka terenu, opis projektu, elementy obsługi, charakterystyka proponowanego produktu turystycznego, planowane wykorzystanie, termin zakończenia i etapowanie inwestycji.

Lokalizację poszczególnych obiektów przedstawiono na szczegółowych mapach w skali 1 : 10 000 (rys. 1 – 14), którym odpowiadają załączone tabele z w/w cechami. Numery obiektów w poszczególnych zestawieniach tabelarycznych odpowiadają zestawieniom tabelarycznym dla poszczególnych gmin powiatu włocławskiego.

**STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI
W MIEŚCIE I GMINIE BRZEŚĆ KUJAWSKI**
Obiekt nr 4 (rys. 1)

Miejscowość	Brześć Kujawski
Przedsięwzięcie	Ogólnodostępny teren rekreacji przywodnej
Założenia programowe	Obiekt beznoclegowy. Teren rekreacji przywodnej położony nad rzeką Zgłowiączką z plażą i kąpieliskiem, przeznaczony głównie dla obsługi mieszkańców Brześcia Kujawskiego oraz turystów. Miejsca piknikowe.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Teren o minimalnej powierzchni około 1,0 – 2,0 ha położony w obrębie granic administracyjnych miasta o dogodnej dostępności brzegowej i ekspozycji dosłonecznej (szczegółowa lokalizacja – na podstawie odrębnego opracowania). Dojście z centrum ciągiem pieszo-jezdnym.
Opis projektu	Ogólnodostępny teren rekreacji przywodnej z kąpieliskiem. Wskazane jest wprowadzenie nowych elementów zieleni kształtowanej (średniej i wysokiej) w sąsiedztwie strefy brzegowej. Program zagospodarowania: <ul style="list-style-type: none"> ➤ plaża piaszczysta i trawiasta ➤ kąpielisko z pomostem drewnianym ➤ ławki, sanitariaty, kosze na śmieci ➤ wiata, zadaszenie ➤ punkt obserwacyjny - miejsce dla ratownika wodnego ➤ krąg taneczny – podium (arena) ➤ zagospodarowany plac zabaw dla dzieci (piaskownice, drabinki, przepłotnie itp.) ➤ sezonowy punkt gastronomiczny ➤ ciąg pieszo-jezdny w nawiązaniu do parkingu dla samochodów osobowych W przypadku radykalnej poprawy stanu czystości wody proponuje się budowę basenu przepływowego.
Elementy obsługi	Obiekt pod nadzorem komunalnych służb gminnych w Brześciu Kujawskim. Punkt ratownictwa wodnego. Obsługa sezonowego punktu gastronomicznego i parkingu.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Wypoczynek nadwodny, kąpiele, formy rekreacyjne. Miejsce do organizacji imprez plenerowych. Miejsce zabaw dla dzieci.
Planowane wykorzystanie	Obiekt sezonowy przeznaczony głównie dla mieszkańców miasta i gminy oraz dla turystów przebywających na terenie miasta i gminy, w tym dla uczestników imprez plenerowych.
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	I etap: 2004 r. – plaża, kąpielisko, ciąg pieszo-jezdny, parking II etap: 2005-2006 r. pozostałe elementy zagospodarowania

Rys. 1. Brześć Kujawski. Ogólnodostępny teren rekreacji przyrodnej.
Obiekt nr 4 wg "Strategii rozwoju turystyki w mieście i gminie Brześć Kujawski".

BRZEŚĆ
KUJAWSKI

obiekt turystyczny

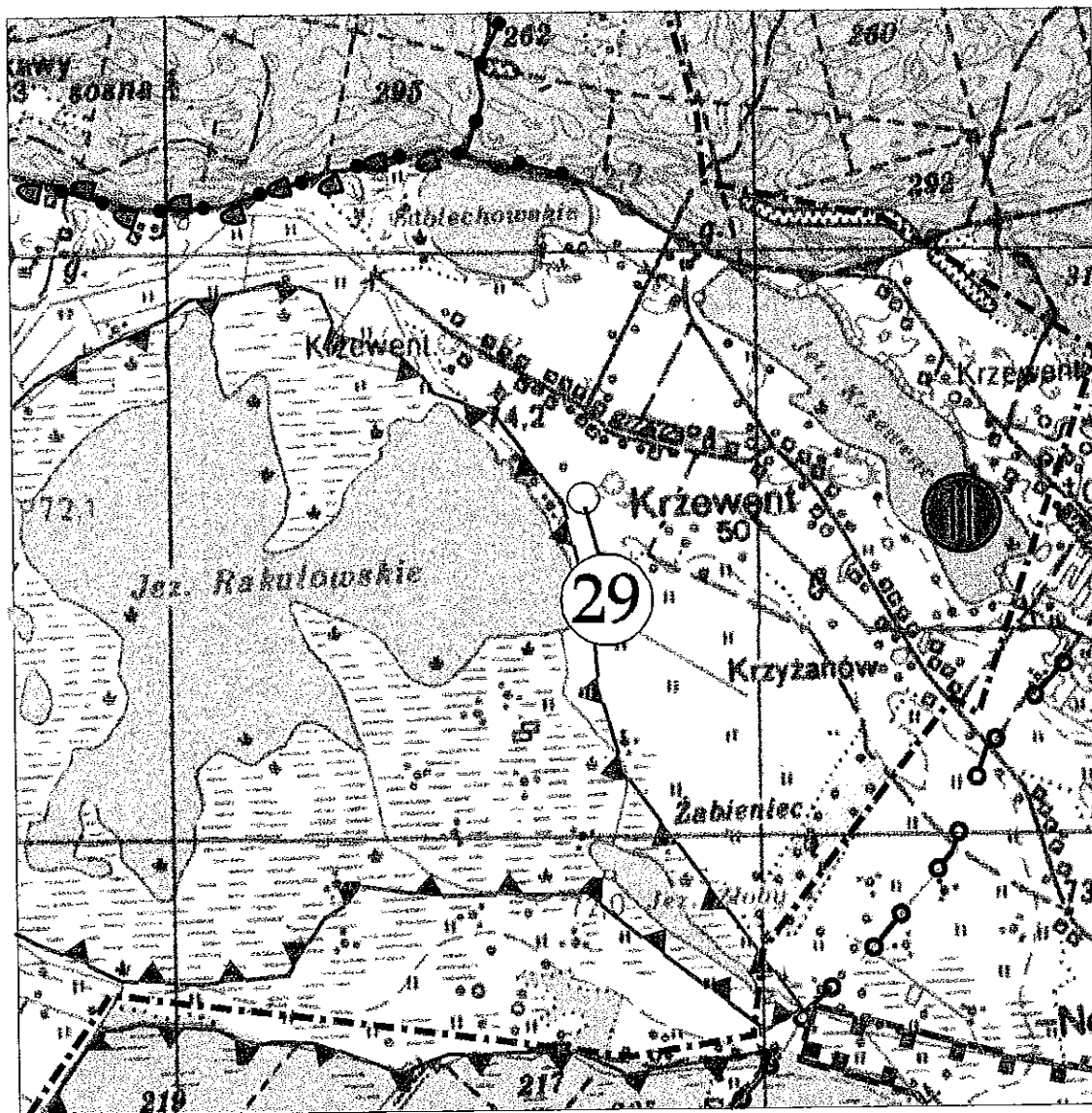
szlak motorowy (istniejący)

granice gmin i miast

STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE KOWAL Obiekt nr 29 (rys. 2)	
Miejscowość	Jez. Rakutowskie (gm. Kowal)
Przedsięwzięcie	Punkt obserwacyjny – element obsługi turystyki przyrodniczej na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego (GWPK)
Założenia programowe	Obiekt o charakterze edukacyjno-przyrodniczym, głównie dla młodzieży. Inwestycja wspomagana z wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z udziałem środków pomocowych Unii Europejskiej.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Obiekt położony przy istniejącym faunistycznym rezerwacie przyrody „Jezioro Rakutowskie”, na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Rezerwat o powierzchni 414,07 ha – ostoja ptactwa wodnego. W otoczeniu tereny leśne o zróżnicowaniu siedliskowym i gatunkowym. Dostępność komunikacyjna drogowa: od drogi Dębniaki – Krzewent oraz z wykorzystaniem istniejących i projektowanych szlaków turystycznych.
Opis projektu	Wieża obserwacyjna z platformą widokową. Przyrodnicze plansze tematyczne i tablice informacyjne. Niewielki parking na samochody osobowe. Lokalizacja parkingu na autobusy – w odległości przynajmniej 1,0 km od punktu obserwacyjnego. Szczegółowa lokalizacja wszystkich w/w elementów zagospodarowania - w uzgodnieniu z Dyrekcją GWPK w Kowalu.
Elementy obsługi	Ścisła współpraca z Dyrekcją GWPK w Kowalu: centrum informacyjno-promocyjne, instruktorzy, przewodnicy, strażnicy parkowi oraz z Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej we Włocławku.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Podglądanie przyrody. Fotosafari. Jeden z elementów uczestnictwa w imprezach o charakterze przyrodniczym na terenie GWPK. Punkt wypadowy dla turystyki przyrodniczej i kwalifikowanej na terenie GWPK.
Planowane wykorzystanie	Całoroczne, w formach indywidualnych i zbiorowych.
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	2005 Inwestycja 1-etapowa

Rys. 2. Jez. Rakutowskie (gm. Kowal). Punkt obserwacyjny.
 Obiekt nr 29 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Kowal".

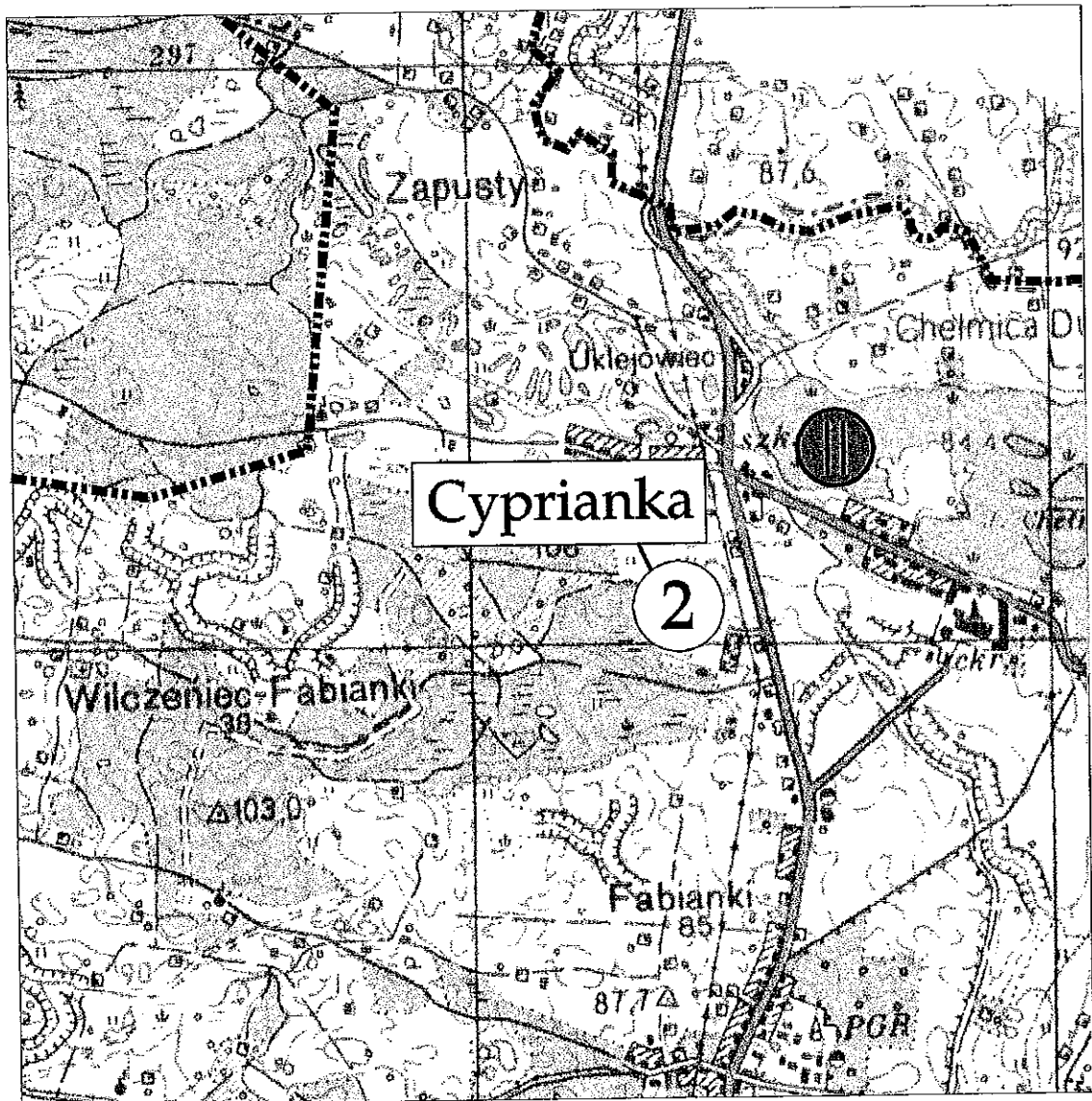

- obiekt turystyczny
- ▬ granice obszarów chronionego krajobrazu
- ▬ granice rezerwatów
- ◇-◇-◇- szlak pieszy (istniejący)
- szlak rowerowy (projektowany)
- szlak rowerowy (istniejący)
- ▷▷▷ szlak konny - projektowany w planach zagospodarowania przestrzennego
- granice gmin i miast

STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE FABIANKI	
Obiekt nr 2 (rys. 3)	
Miejscowość	Cyprianka, gm. Fabianki
Przedsięwzięcie	Motel
Założenia programowe	<p>Obiekt noclegowo-gastronomiczny przeznaczony do obsługi ruchu drogowego na trasie Włocławek - Lipno. Zagospodarowany punkt widokowy.</p> <p>Punkt początkowy wokółjeziornej ścieżki spacerowej.</p> <p>Kompleksowa informacja graficzna dotycząca walorów i zagospodarowania turystycznego okolicy.</p>
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	<p>Teren o powierzchni około 0,2 - 0,5 ha (szczegółowa lokalizacja wg odrębnego opracowania z uwzględnieniem warunków fizjograficznych) położony między drogą Włocławek – Lipno a jez. Chełmica. Jezioro o powierzchni 78,1 ha z atrakcyjną krajobrazowo wyspą oraz istniejącym kąpieliskiem. Atrakcyjna krajobrazowo panorama na otaczające tereny rolniczo-leśne.</p>
Opis projektu	<p>Obiekt całoroczny na 10 miejsc noclegowych. Gastronomia.</p> <p>Parking na samochody osobowe oraz TIR-y.</p> <p>Zagospodarowany taras widokowy.</p> <p>Ławki i stoły do spożywania posiłków, oświetlenie, zadaszenie, miejsca odpoczynkowe z zadaszeniem, kosze (oraz kontener) na śmieci. Sanitariaty.</p> <p>Tablice informacyjne. Plansza sytuacyjna z mapą okolicy. Informacje dotyczące walorów i zagospodarowania turystycznego okolic.</p> <p>Wprowadzenie elementów zieleni ozdobnej i izolacyjnej</p> <p>Urządzona ścieżka spacerowa wokółjeziorna. Miejsce do palenia ogniska.</p> <p>Działania w kierunku podniesienia czystości wody w jeziorze.</p>
Elementy obsługi	Recepcja zajazdu oraz parkingu.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Noclegi dla pasażerów drogowego ruchu tranzytowego osobowego i ciężarowego.
Planowane wykorzystanie	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	<p>2005-2006</p> <p>Inwestycja 1-etapowa: inwestor prywatny</p> <p>Taras widokowy, ścieżka spacerowa wokółjeziorna, elementy informacji graficznej – w gestii zarządu gminy Fabianki, we współpracy ze Starostwem Powiatowym we Włocławku.</p>

Rys. 3. Cyprianka. Motel.

Obiekt nr 2 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Fabianki".

- Cyprianka obiekt turystyczny
- granice powiatu

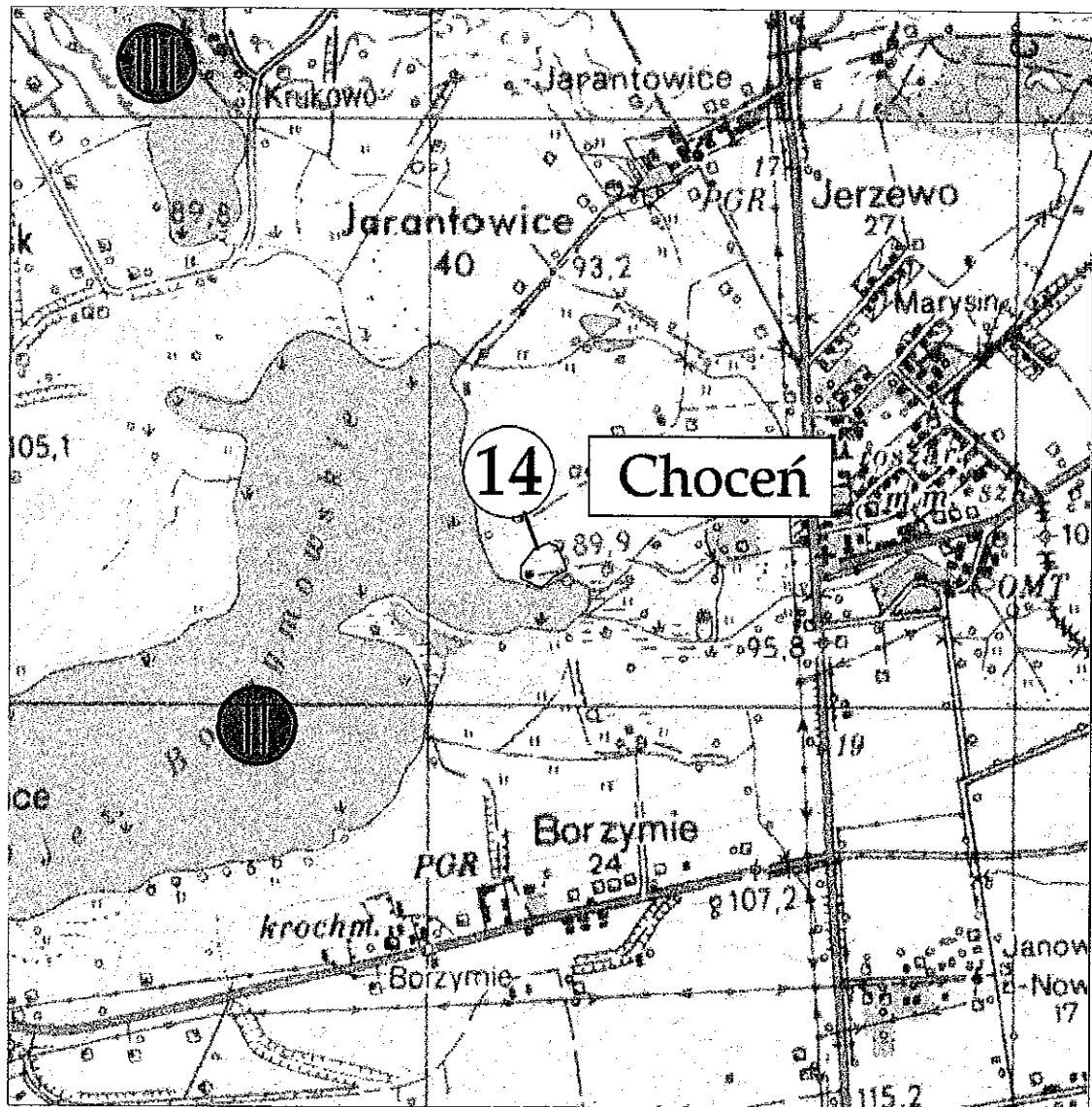
STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE CHOCEŃ

Obiekt nr 14 (rys. 4)

Miejscowość	Choceń
Przedsięwzięcie	Ośrodek sportów wodnych
Założenia programowe	Kompleksowo zagospodarowany ośrodek sportów wodnych, głównie żeglarstwa oraz sportów motorowodnych. Elementy bazy noclegowej: pole namiotowe nad jeziorem o pojemności około 100 osób oraz obiekty noclegowe położone w pobliskim Choceniu.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Teren o powierzchni około 1,0 – 2,0 ha położony na zachód od Chocenia, nad jez. Borzymowskim - drugim co do wielkości jeziorem powiatu. Jezioro o powierzchni 175,0 ha, III klasa czystości wody, II kategoria atrakcyjności turystycznej. Bardzo dobra dostępność komunikacyjna, z dojazdem od drogi Choceń – Boniewo a zwłaszcza głównej drogi regionalnego tranzytu turystycznego Włocławek – Choceń – Chodecz. Teren ogólnie odkryty, co stanowi dogodny czynnik dla rozwoju żeglarstwa (dobre warunki wietrzne) z niewielkimi powierzchniami terenami zadrzewionymi i zakrzaczonymi.
Opis projektu	Proponowane elementy zagospodarowania: <ul style="list-style-type: none"> ➤ port jachtowy, miejsca do cumowania jednostek ➤ zaplecze gospodarcze portu jachtowego: zakład naprawczy, punkt odbioru nieczystości, stacja paliw ➤ miejsce do slipowania jednostek pływających ➤ pole namiotowe dla około 100 osób ➤ kąpielisko ➤ ośrodek sportów motorowodnych: pomost ➤ hangary ➤ ośrodek bojerowy ➤ elementy towarzyszące: parkingi, sanitariaty,
Elementy obsługi	Kapitanat przeznaczony do obsługi wszystkich form użytkowania akwenu w okresie letnim i zimowym.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Pobyty zawodników i osób towarzyszących, zarówno podczas zawodów jak i w czasie ćwiczeń
Planowane wykorzystanie	Ośrodek całoroczny – z wykorzystaniem całorocznej bazy noclegowej Chocenia a w sezonie letnim także pola namiotowego nad jeziorem.
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	Zakończenie inwestycji: 2010 Etap I – podstawowe elementy infrastruktury, pole namiotowe, port i miejsca do cumowania: 2004 - 2005 Etap II – pozostałe elementy infrastruktury towarzyszącej oraz ośrodek sportów motorowodnych i bojerowy: do 2010

Rys. 4. Chocień. Ośrodek sportów wodnych.

Obiekt nr 14 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Chocień".

 obiekt turystyczny

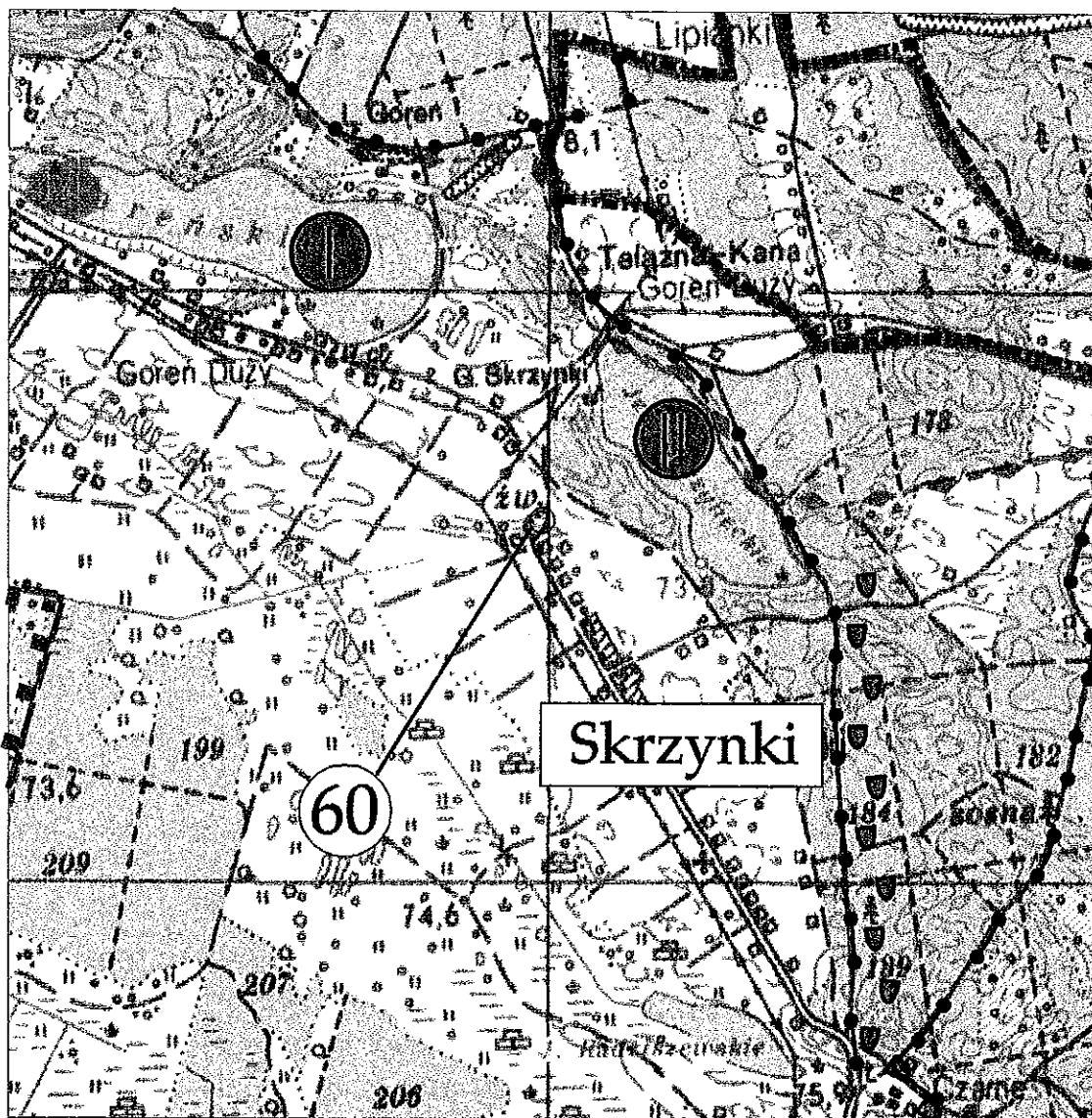
STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE BARUCHOWO

Obiekt nr 60 (rys. 5)

Miejscowość	Skrzynki, gm. Baruchowo
Przeznaczenie	Baza turystyki konnej
Opis przedsięwzięcia	Ogólnodostępny obiekt całoroczny o pojemności turystycznej 10 miejsc noclegowych funkcjonujący w sieci ośrodków i baz turystyki konnej GWPK. Punkt wypadowy na teren Parku oraz nad Zbiornik Włocławski.
Opis realizacji. Ogólna charakterystyka terenu	Teren o powierzchni około 1 ha położony na południe od jez. Skrzyneckiego na terenie GWPK. Istniejące elementy zagospodarowania (w tym głównie zabudowa letniskowa) koncentrują się wokół jeziora. W otoczeniu teren zalesiony, duża atrakcyjność rzeźby terenu. Bardzo dobra dostępność komunikacyjna drogowa. Stosunkowo gęsta istniejąca sieć szlaków turystycznych, w tym szlaków turystyki konnej (istniejące i projektowane).
Opis projektu	<p>Proponowane elementy zagospodarowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ całoroczny obiekt noclegowy (10 miejsc noclegowych) ➤ stajnia dla koni wraz z zapleczem gospodarczym ➤ wybieg dla koni: ogrodzenie drewniane, ➤ teren do nauki jazdy konnej: ogrodzenie drewniane, ławki i oświetlenie w otoczeniu, elementy zieleni, ➤ teren dla hipoterapii: ogrodzenie drewniane, ławki i oświetlenie w otoczeniu, elementy zieleni, ➤ teren rekreacyjny: wiata z kominkiem, ławki, plac zabaw dla dzieci, ➤ parking na samochody osobowe
Formy świadczenia usług	Recepcja własna. Wykorzystanie ogólnodostępnych urządzeń rekreacyjnych nad jez. Skrzyneckim.
Opis proponowanego produktu turystycznego	Pobyty wypoczynkowe. Przejazdówki konne. Przejazdówki bryczkami a w okresie zimowym saniami. Kuligi. Hipoterapia. Oferta skojarzona: okrężne, wielodniowe wędrówki konne w połączeniu z siecią ośrodków i baz turystyki konnej GWPK.
Planowane wykończenie	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia	2005
Forma finansowania inwestycji	Inwestycja 1-etapowa

Rys. 5. Skrzynki. Baza turystyki konnej.

Obiekt nr 60 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Baruchowo".

- obiekt turystyczny
- granice obszarów chronionego krajobrazu
- szlak rowerowy (istniejący)
- szlak pieszy (istniejący)
- szlak konny - projektowany w planach zagospodarowania przestrzennego
- granice powiatu

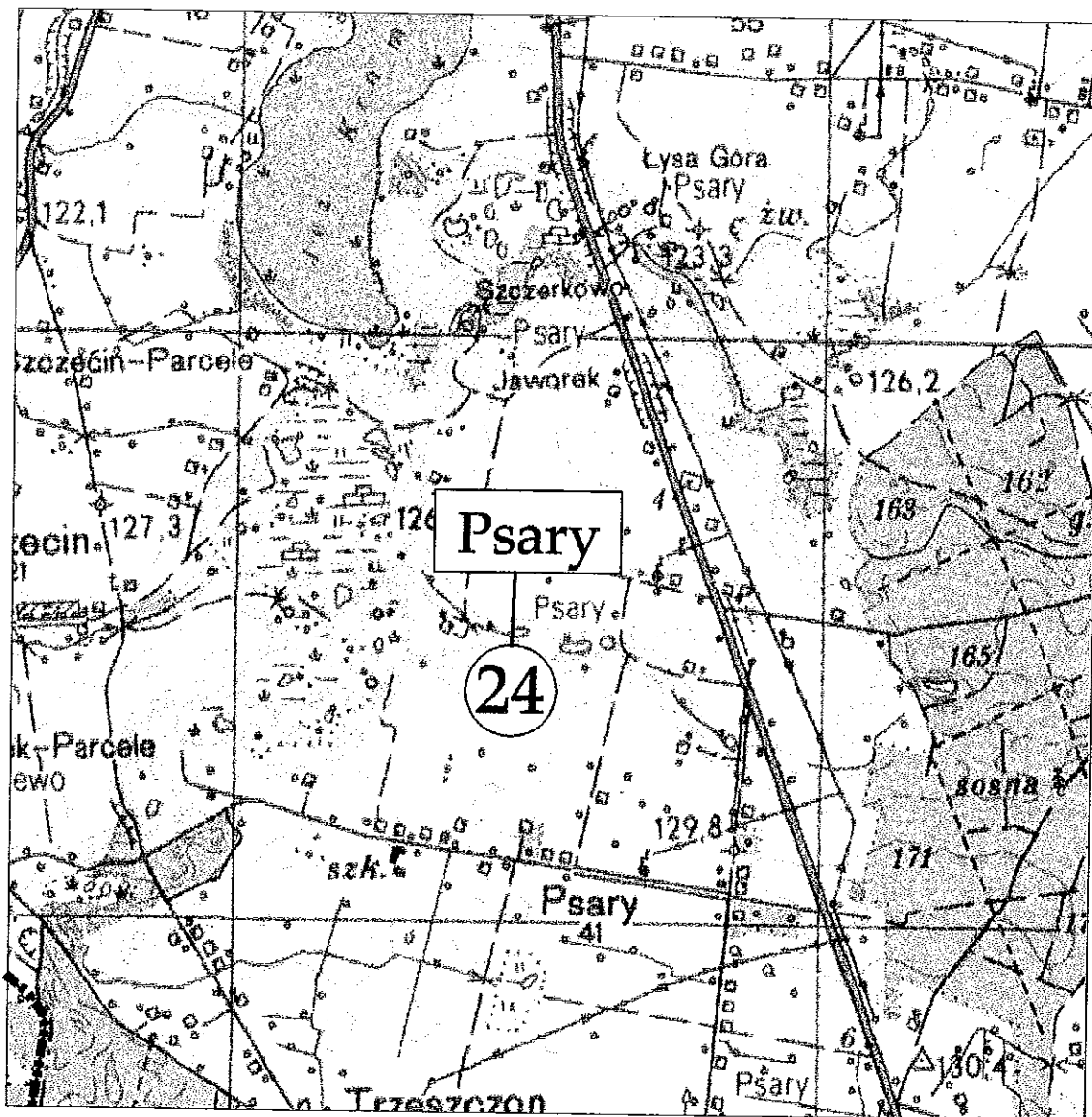
STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W MIEŚCIE I GMINIE CHODECZ

Obiekt nr 24 (rys. 6)

Miejscowość	Psary, gm. Chodecz
Przedsięwzięcie	Baza turystyki konnej
Założenia programowe	Ogólnodostępny obiekt całoroczny o pojemności 20 miejsc noclegowych funkcjonujący w sieci ośrodków i baz turystyki konnej południowej i południowo-zachodniej części powiatu wrocławskiego. Punkt wypadowy na tereny otaczające jez. Kromszewickie i Chodeckie.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Teren położony przy południowej części jez. Kromszewickiego. Jezioro o powierzchni 89,2 ha, III klasa czystości wody, II kategoria atrakcyjności turystycznej. W sąsiedztwie obu w/w jezior znaczna koncentracja zabudowy turystycznej. Urozmaicona rzeźba terenu oraz atrakcyjna szata leśna, zwłaszcza w otoczeniu jezior.
Opis projektu	<p>Proponowane elementy zagospodarowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ całoroczny obiekt noclegowy (20 miejsc noclegowych) ➤ stajnia dla koni wraz z zapleczem gospodarczym ➤ wybieg dla koni: ogrodzenie drewniane, ➤ teren do nauki jazdy konnej: ogrodzenie drewniane, ławki i oświetlenie w otoczeniu, elementy zieleni, ➤ teren dla hipoterapii: ogrodzenie drewniane, ławki i oświetlenie w otoczeniu, elementy zieleni, ➤ teren rekreacyjny: wiata z kominkiem, ławki, plac zabaw dla dzieci, ➤ parking na samochody osobowe
Elementy obsługi	Wykorzystanie ogólnodostępnych urządzeń rekreacyjnych nad jez. Kromszewickim
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Pobyty wypoczynkowe. Przejażdżki konne. Przejażdżki bryczkami a w okresie zimowym saniami. Kuligi. Hipoterapia. Oferta skojarzona: określone, wielodniowe wędrówki konne w połączeniu z siecią ośrodków i baz turystyki konnej w południowej i południowo-zachodniej części powiatu wrocławskiego.
Planowane wykorzystanie	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	2004 Inwestycja 1-etapowa

Rys. 6. Psary. Baza turystyki konnej.

Obiekt nr 24 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Chodecz".

Psary obiekt turystyczny

----- granice powiatu

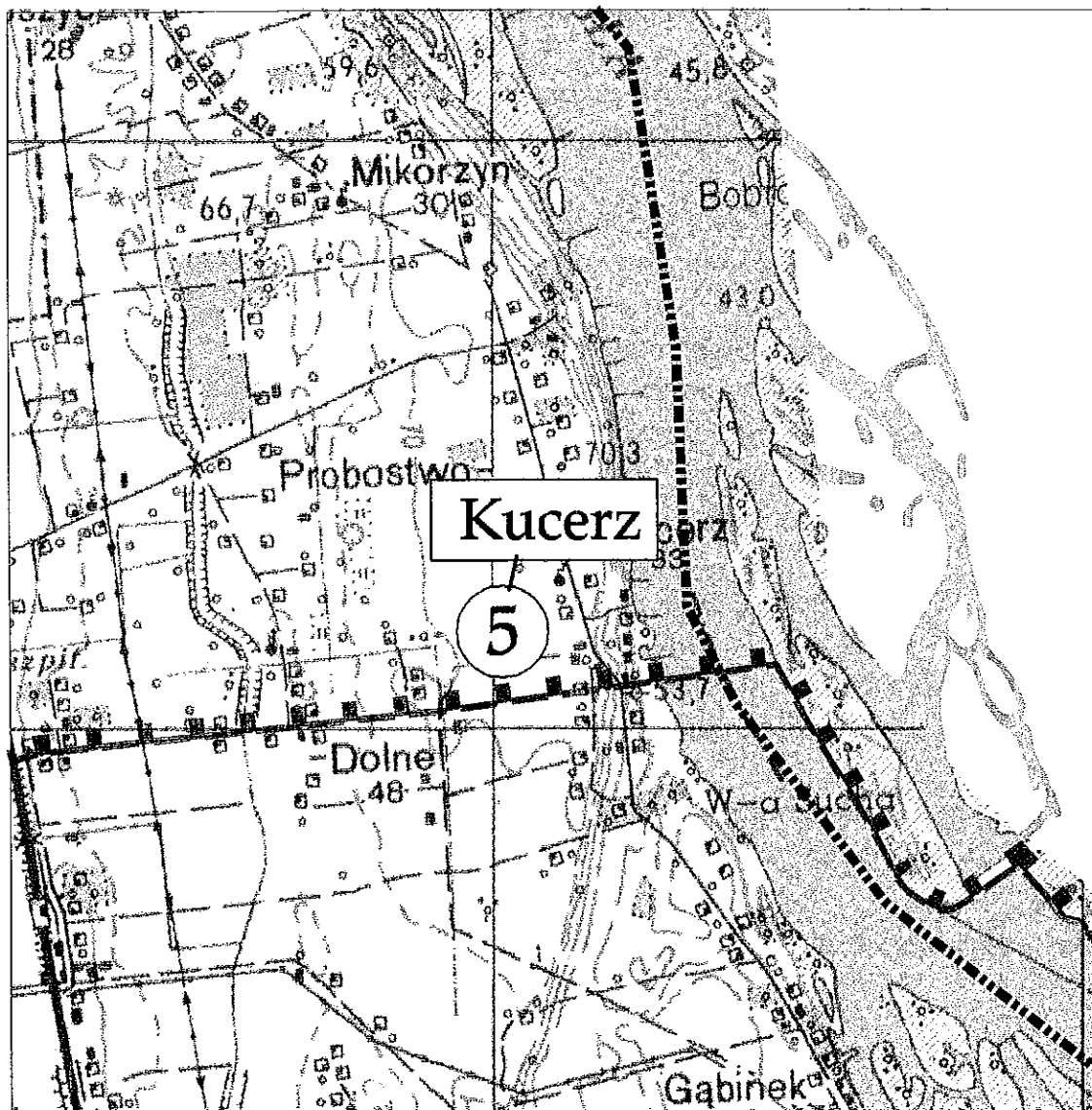
STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE LUBANIE

Obiekt nr 5 (rys.7)

Miejscowość	Kucierz, gm. Lubanie
Przedsięwzięcie	Ośrodek turystyki konnej i hipoterapii
Założenia programowe	Ogólnodostępny obiekt całoroczny o pojemności 10 miejsc noclegowych funkcjonujący w nawiązaniu do ośrodków i baz turystyki konnej powiatu wrocławskiego oraz terenów położonych w dolinie Wisły. Punkt wypadowy na teren lewobrzeżnej doliny Wisły.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Teren położony na Wisłą z atrakcyjnymi panoramami widokowymi na prawobrzeżną część doliny Wisły. Duża atrakcyjność turystyczna rzeźby terenu – długie, połogie zbocza nadające się do wędrowek konnych. Bardzo dobra dostępność komunikacyjna drogowa. Głównym źródłem ruchu turystycznego powinien być Włocławek oraz (potencjalnie) uczestnicy form piknikowych nad Wisłą.
Opis projektu	<p>Proponowane elementy zagospodarowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ całoroczny obiekt noclegowy (10 miejsc) ➤ stajnia dla koni wraz z zapleczem gospodarczym ➤ wybieg dla koni: ogrodzenie drewniane, ➤ teren do nauki jazdy konnej: ogrodzenie drewniane, ławki i oświetlenie w otoczeniu, elementy zieleni, ➤ teren dla hipoterapii: ogrodzenie drewniane, ławki i oświetlenie w otoczeniu, elementy zieleni, ➤ teren rekreacyjny: wiata z kominkiem, ławki, plac zabaw dla dzieci, ➤ parking na samochody osobowe
Elementy obsługi	Recepcja własna.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Pobyty wypoczynkowe. Przejażdżki konne. Przejażdżki bryczkami a w okresie zimowym saniami. Kuligi. Hipoterapia. Oferta skojarzona: okężne, wielodniowe wędrowki konne w połączeniu z siecią ośrodków i baz turystyki konnej zachodniej części powiatu wrocławskiego oraz na terenie doliny Wisły.
Planowane wykorzystanie	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	2004 Inwestycja 1-etapowa

Rys. 7. Kucierz. Ośrodek turystyki konnej i hipoterapii.

Obiekt nr 5 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Lubanie".

Kucierz

obiekt turystyczny

granice obszarów chronionego krajobrazu

granice powiatu

STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE WŁOCŁAWEK

Obiekt nr 55 (rys. 8)

Miejscowość	Wistka Królewska, gm. Włocławek
Przedsięwzięcie	Motel
Założenia programowe	Obiekt przeznaczony do obsługi ruchu drogowego, w tym tranzytu turystycznego na trasie Włocławek – Duninów Nowy – Soczewka – Płock.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Teren położony przy drodze Włocławek – Duninów Nowy – Soczewka – Płock w niedalekiej odległości od Zbiornika Włocławskiego. Obszar położony w strefie ochronnej GWPK, w otoczeniu terenów leśnych o jednocześnie urozmaiconej rzeźbie terenu (formy wydymowe).
Opis projektu	Obiekt całoroczny na 20 miejsc noclegowych. Gastronomia. Parking na samochody osobowe oraz TIR-y. Miejsce rekreacyjne w sąsiedztwie motelu: ławki i stoły do spożywania posiłków, oświetlenie, zadaszenie, miejsca odpoczynkowe z zadaszeniem, kosze (oraz kontener) na śmieci. Sanitariaty. Tablice informacyjne. Plansza sytuacyjna z mapą okolicy, w tym zwłaszcza informacje dotyczące GWPK oraz walorów turystycznych związanych ze Zbiornikiem Włocławskim. Informacje dotyczące walorów i zagospodarowania turystycznego GWPK. Szczegółowa lokalizacja obiektu – wg odrębnego opracowania w nawiązaniu do lokalnych warunków fizjograficznych.
Elementy obsługi	Recepcja motelu oraz parkingu.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Noclegi dla pasażerów drogowego ruchu tranzytowego osobowego i ciężarowego.
Planowane wykorzystanie	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	2004 Inwestycja 1-etapowa: inwestor prywatny Elementy informacji graficznej – w gestii zarządu gminy Włocławek we współpracy ze Starostwem Powiatowym we Włocławku.

Rys. 8. Wistka Królewska. Motel.

Obiekt nr 55 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Włocławek".

Wistka Królewska

obiekt turystyczny

szlak wodny

granice strefy ochronnej parków krajobrazowych

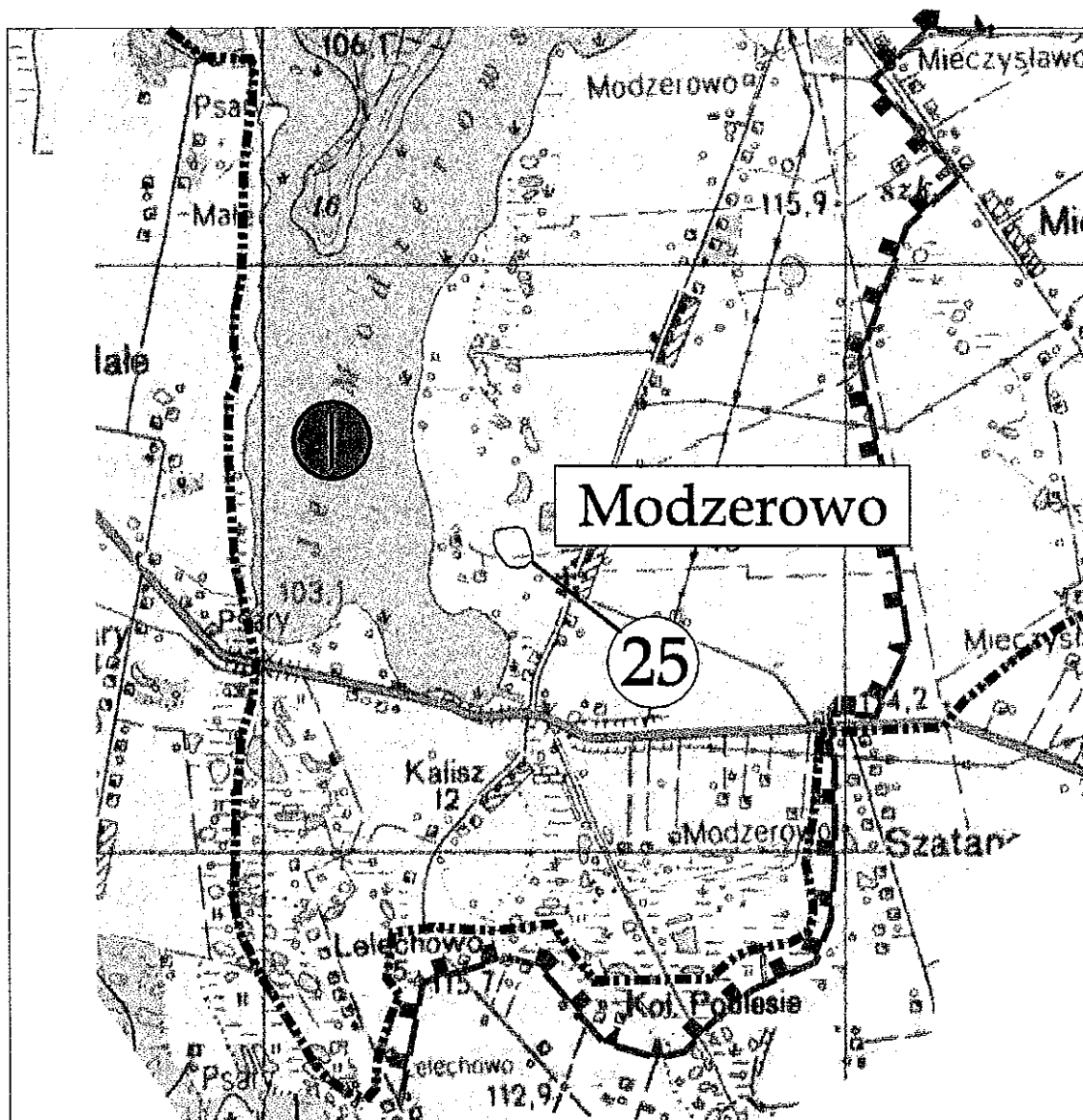

granice powiatu

**STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI
W MIEŚCIE I GMINIE IZBICA KUJAWSKA**
Obiekt nr 25 (rys. 9)

lokalizacja	Modzerowo, gm. Izbica Kujawska
opis przedsięwzięcia	Ośrodek wypoczynku świątecznego – ogólnodostępny teren rekreacyjny
opis przedsięwzięcia	Ośrodek wypoczynku świątecznego – teren rekreacji przywodnej z plażą i kąpieliskiem, przeznaczony dla obsługi zarówno mieszkańców miasta i gminy Izbica Kujawska, jak również turystów przebywających nad jeziorem Modzerowskim (fragment jez. Długiego). Ogólnodostępne urządzenia turystyczno-wypoczynkowe i rekreacyjne.
opis przedsięwzięcia	Teren o powierzchni około 2,0 ha położony nad jez. Modzerowskim na terenie atrakcyjnym krajobrazowo oraz pod kątem dalszego rozwoju funkcji turystycznych. Bardzo dobra dostępność komunikacyjna drogowa w oparciu o drogi lokalne wokół jeziora. Obecnie nad jez. Modzerowskim i Długim istnieje silnie rozwinięte zagospodarowanie turystyczne.
opis przedsięwzięcia	Program zagospodarowania: <ul style="list-style-type: none"> ➤ plaża piaszczysta i trawiasta ➤ kąpielisko z pomostem drewnianym ➤ ławki, sanitariaty, kosze na śmieci ➤ wiata, zadaszenie ➤ punkt obserwacyjny - miejsce dla ratownika wodnego ➤ krąg taneczny – podium (arena) ➤ zagospodarowany plac zabaw dla dzieci (piaskownice, drabinki, przepłotnie itp.) ➤ sezonowy punkt gastronomiczny ➤ parking dla samochodów osobowych
opis przedsięwzięcia	Obiekt pod nadzorem komunalnych służb gminnych w Izbicy Kujawskiej. Punkt ratownictwa wodnego. Obsługa sezonowego punktu gastronomicznego i parkingu
opis przedsięwzięcia	Wypoczynek nadwodny, kąpiele, formy rekreacyjne Miejsce do organizacji imprez plenerowych. Miejsce zabaw dla dzieci
opis przedsięwzięcia	Obiekt sezonowy przeznaczony głównie dla mieszkańców miasta i gminy Izbica Kujawska oraz dla turystów przebywających na terenie gminy i w jej sąsiedztwie.
opis przedsięwzięcia	2004 r. Inwestycja 1-etapowa

Rys. 9. Modzerowo. Ośrodek wypoczynku świątecznego.
 Obiekt nr 25 wg "Strategii rozwoju turystyki w mieście i gminie
 Lubień Kujawski".

obiekt turystyczny

granice obszarów chronionego krajobrazu

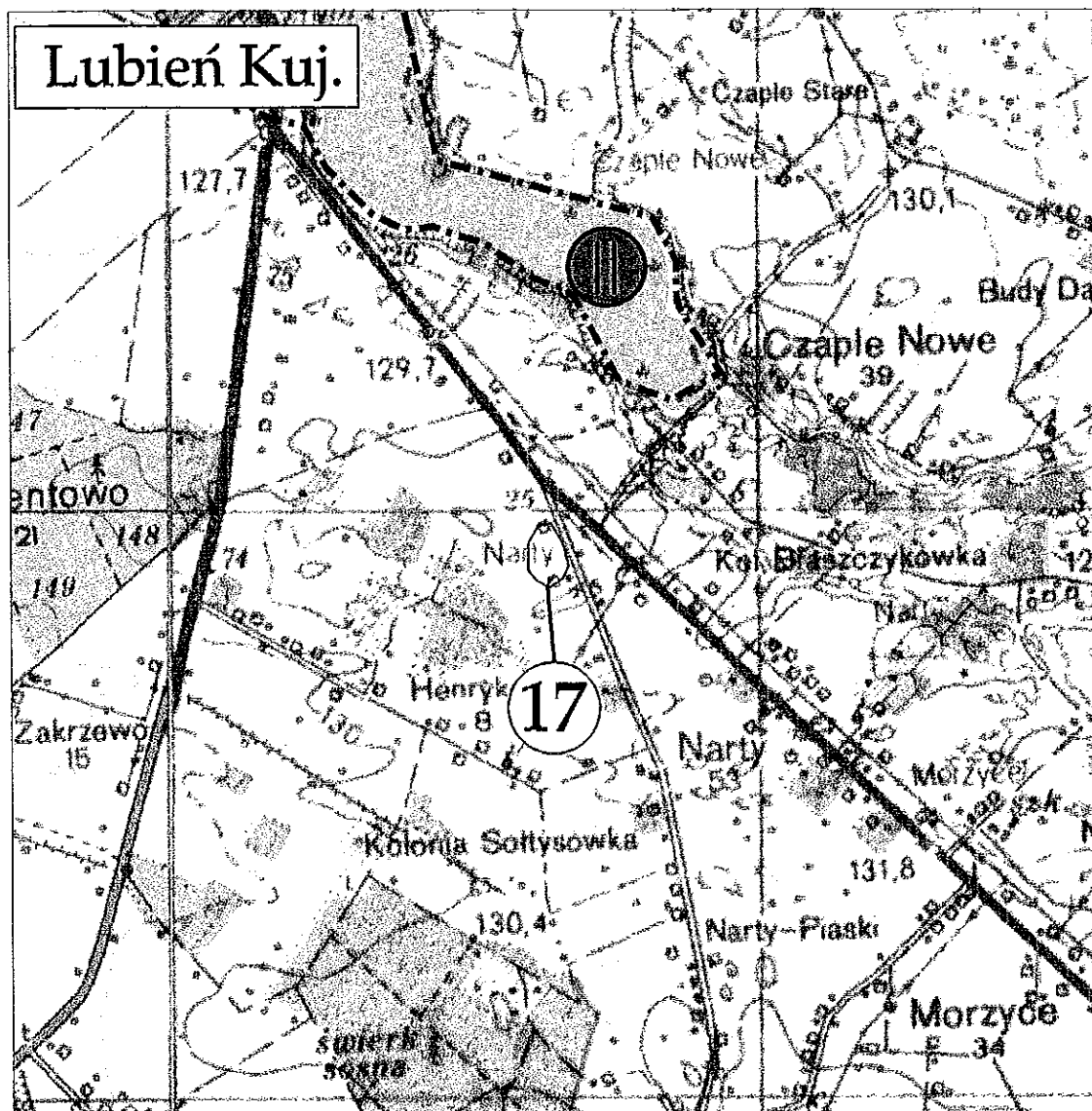
granice powiatu

**STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W MIEŚCIE I GMINIE
LUBIEŃ KUJAWSKI**
Obiekt nr 17 (rys. 10)

Miejscowość	Lubień Kujawski
Przedsięwzięcie	Zabudowa pensjonatowa
Założenia programowe	Pensjonat. Obiekt hotelowo-gastronomiczny
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Obiekt noclegowy w granicach administracyjnych miasta – w sąsiedztwie głównej trasy krajowego i zagranicznego drogowego tranzytu turystycznego.
Opis projektu	Całoroczny pensjonat na około 30 miejsc noclegowych. Szczegółowa lokalizacja obiektu – na podstawie odrębnego opracowania w nawiązaniu do lokalnych warunków fizjograficznych. Proponowana specjalizacja w zakresie obsługi tranzytu drogowego oraz niewielkich form warsztatowo-konferencyjnych.
Elementy obsługi	Recepcja własna.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Noclegi. Imprezy okolicznościowe. Kameralne formy warsztatowo-konferencyjne.
Planowane wykorzystanie	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	Inwestycja 1-etapowa. Zakończenie inwestycji: 2006

Rys. 10. Lubień Kujawski. Zabudowa pensjonatowa.

Obiekt nr 17 wg "Strategii rozwoju turystyki w mieście i gminie Lubień Kujawski".

obiekt turystyczny

granice gmin i miast

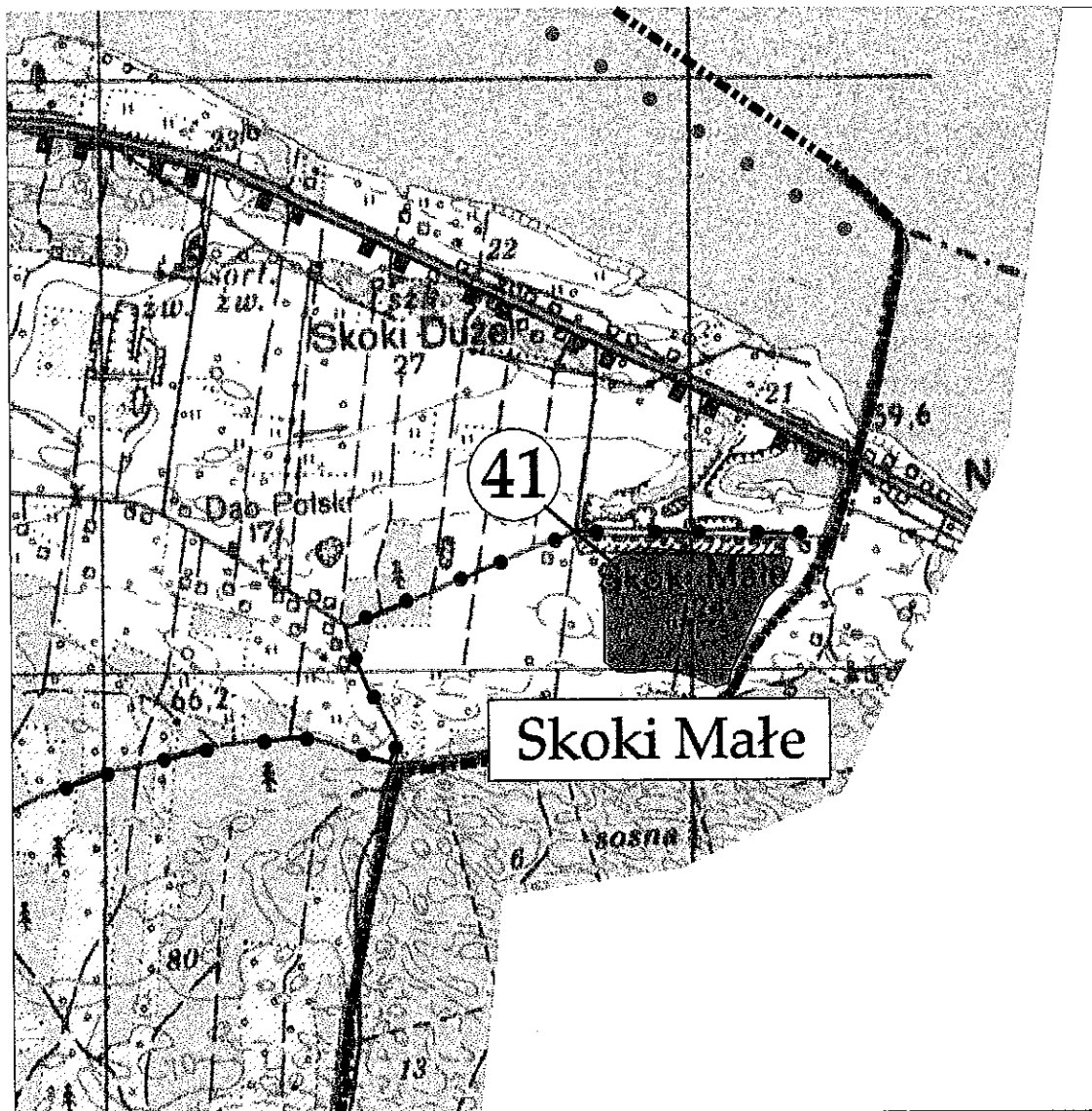
STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE WŁOCŁAWEK

Obiekt nr 41 (rys. 11)

Miejscowość	Skoki Małe, gm. Włocławek
Przedsięwzięcie	Ogólnodostępny teren rekreacyjny do obsługi zespołu zabudowy letniskowej
Założenia programowe	Elementy zagospodarowania przeznaczone głównie dla użytkowników sąsiadujących obiektów letniskowych. Funkcja uzupełniająca: teren przeznaczony do obsługi form wypoczynku sobotnio-niedzielnego.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Teren położony w obrębie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, na południe od głównej drogi tranzytu turystycznego na trasie Włocławek – Duninów Nowy – Soczewka – Płock. W sąsiedztwie niewielkie powierzchniowo zbiorniki wodne oraz tereny zalesione. Częściowo są to tereny poeksploatacyjne możliwe do wykorzystania przez utworzenie nowych zbiorników wodnych. Obszar należy traktować pomocniczo jako punkt wypadowy dla uczestników form wypoczynku świątecznego nad Zbiornik Włocławski (plażowanie, sporty wodne) oraz form turystyki kwalifikowanej na teren GWPK.
Opis projektu	Program zagospodarowania (wprowadzenie nowych elementów zagospodarowania rekreacyjnego i infrastruktury towarzyszącej): plaża i kąpielisko (z podziałem na część plaży piaszczystej i trawiastej) – po utworzeniu zbiorników wodnych, ławki, sanitariały, kosze na śmieci, wiaty, zadaszenia, zagospodarowany plac zabaw dla dzieci (piaskownice, drabinki, przepłotnie itp.), parking, sezonowy punkt gastronomiczny
Elementy obsługi	Obiekt pod nadzorem komunalnych służb gminy Włocławek. Punkt ratownictwa wodnego (po utworzeniu zbiornika wodnego). Obsługa sezonowego punktu gastronomicznego i parkingu
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	Wypoczynek nadwodny (po utworzeniu zbiornika wodnego), kąpiele, formy rekreacyjne. Miejsce do organizacji imprez plenerowych. Miejsce zabaw dla dzieci
Planowane wykorzystanie	Obiekt sezonowy przeznaczony głównie dla mieszkańców Włocławka, osób przebywających w obiektach letniskowych, dla turystów przebywających na terenie GWPK oraz jako punkt odpoczynkowy dla osób podróżujących drogą Włocławek – Płock.
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	I etap: podstawowe elementy zagospodarowania: 2005 r. II etap: utworzenie i zagospodarowanie zbiornika (zbiorników) wodnego

Rys. 11. Skoki Małe. Ogólnodostępny teren rekreacyjny.

Obiekt nr 41 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Włocławek".

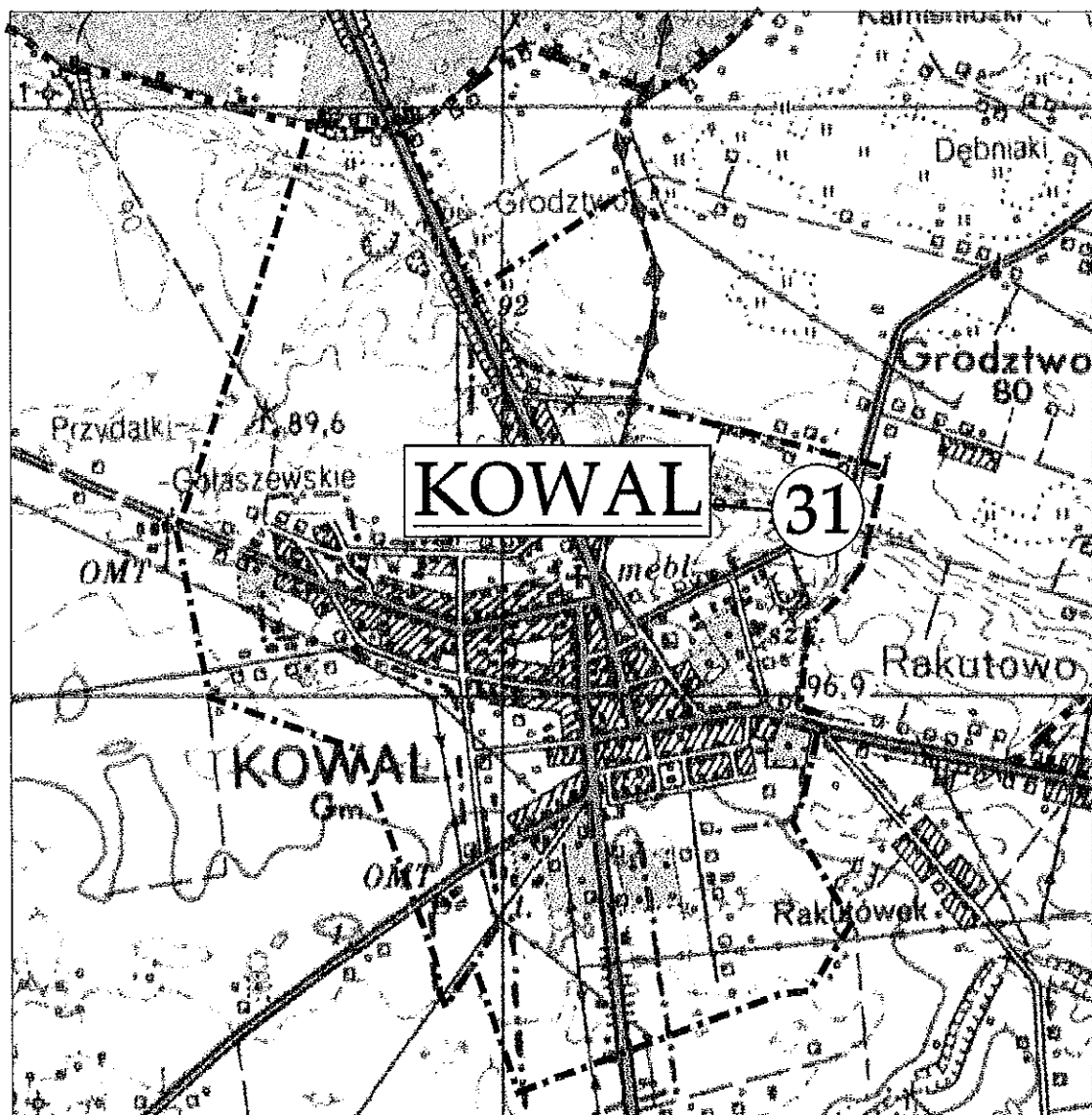

**STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI
W MIEŚCIE I GMINIE KOWAL
Obiekt nr 31 (rys. 12)**

Localność	Kowal
Przeznaczenie	Punkt informacji i obsługi turystycznej
Opis przedsięwzięcia	Całoroczny punkt informacji turystycznej – ściśle współdziałanie z Dyrekcją GWPK oraz centrum informacji turystycznej i Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej we Włocławku. Inwestycja gminna z wykorzystaniem środków pomocowych UE
Opis realizacji. Ogólna charakterystyka obiektu	Obiekt położony w centralnej części Kowala o bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej.
Opis projektu	Budowa pawilonu. Oznakowanie obiektu. Tablice informacyjne. Plansza sytuacyjna z mapą okolicy, w tym zwłaszcza GWPK. W całym mieście Kowal oznakowanie dojazdów do obiektu (tablice informacyjne o obiekcie przy ważniejszych obiektach infrastruktury turystycznej, w punktach obsługi i koncentracji ruchu turystycznego, przy parkingach, drogach wylotowych na teren GWPK).
Wymagania dotyczące wyposażenia obiektu	Wyposażenie: 1-2 stanowiskowe pomieszczenie obsługi klienta: lada recepcyjna, komputer, multimedialny system informacyjny, stojaki na materiały promocyjne. W otoczeniu zieleni ozdobna. Architektura nawiązująca do budownictwa regionalnego - alternatywnie możliwość adaptacji obiektu istniejącego.
Opis charakterystyki proponowanego obiektu turystycznego	Pełna informacja na temat walorów i zagospodarowania turystycznego GWPK i powiatu włocławskiego. Sprzedaż widokówek, wydawnictwa, pamiątek oraz biletów wstępu na imprezy odbywające się na terenie GWPK i w powiecie włocławskim (np. uczestnictwo w imprezach). Informacje o wolnych miejscach noclegowych, bazie gastronomicznej, działkach letniskowych przeznaczonych do sprzedaży, organizacji imprez okolicznościowych itp. Kreowanie nowych atrakcji turystycznych powiatu włocławskiego.
Planowane wykończenie obiektu	Obiekt całoroczny.
Termin zakończenia prac i rozpoczęcie inwestycji	Inwestycja 1-etapowa - zakończenie: 2005

Rys. 12. Kowal. Punkt informacji i obsługi turystycznej.

Obiekt nr 31 wg "Strategii rozwoju turystyki w mieście i gminie Kowal".

KOWAL obiekt turystyczny

---|---|---|---|--- granice strefy ochronnej parków krajobrazowych

---◇---◇---◇---◇---◇--- szlak pieszy (istniejący)

---|---|---|---|--- granice gmin i miast

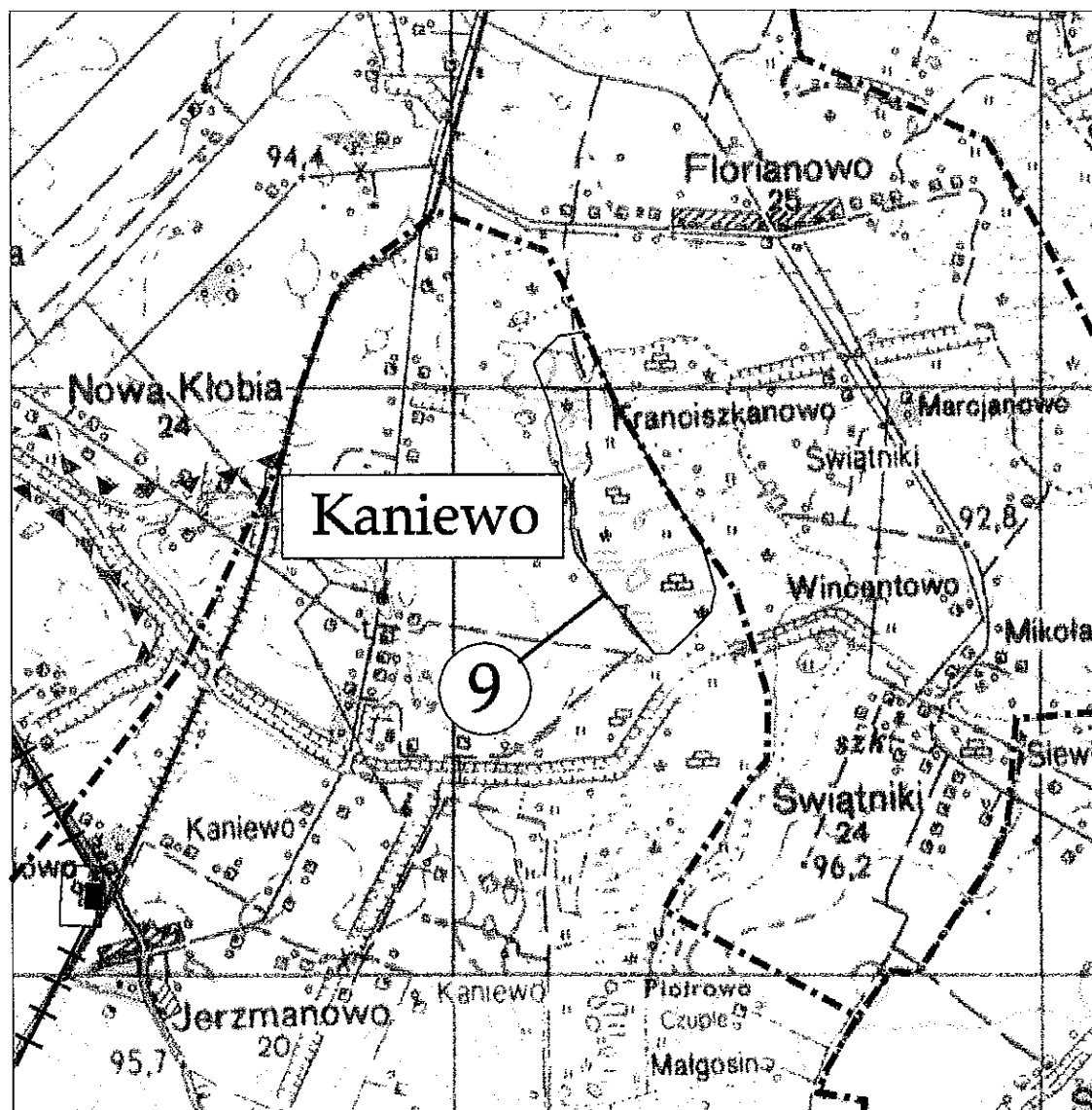
STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE BONIEWO

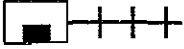

Obiekt nr 9 (rys. 13)

Localizacja	Kaniewo, gm. Boniewo
Opis	Ośrodek wędkarski
Opis przedsięwzięcia	Specjalistyczny, ogólnodostępny obiekt całoroczny o pojemności 20 miejsc noclegowych przeznaczony dla wędkarzy w sezonie letnim i zimowym (wędkarstwo podlodowe).
Opis lokalizacji. Ogólna charakterystyka terenu	Teren położony w północnej części gminy Boniewo – w trakcie rekultywacji po eksploatacji surowców mineralnych. Rekultywacja w kierunku utworzenia zbiorników wodnych – docelowo stawów rybnych. Teren ogólnie odkryty z niewielkimi zadrzewieniami i zakrzaczeniami śródpolnymi. Dobra dostępność komunikacyjna drogowa.
Opis projektu	<p>Proponowane elementy zagospodarowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ całoroczny obiekt noclegowy (20 miejsc noclegowych) ➤ przenośne pomieszczenia - domki przeznaczone do połowów pod lodem ➤ wydzielone stanowiska wędkarskie z pomostami ➤ miejsca do cumowania łodzi ➤ wędzarnia ➤ teren rekreacyjny: wiata z kominkiem, ławki ➤ parking na samochody osobowe
Opis elementów obsługi	Recepcja własna. Współdziałanie z organizatorami usług turystycznych, sportowych i rekreacyjnych i wykorzystanie ogólnodostępnych urządzeń rekreacyjnych nad jez. Borzymowskim (gmina Chocień).
Opis charakterystyki proponowanego produktu turystycznego	Głównie pobyty specjalistyczne - wędkowanie. Uczestnictwo w różnych formach wypoczynku, sportu i rekreacji na terenach sąsiednich. Oferta skojarzona: żeglowność na jez. Borzymowskim.
Opis warunków wykonania	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia i planowanie inwestycji	2005 Inwestycja 1-etapowa

Rys. 13. Kaniewo. Ośrodek wędkarski.

Obiekt nr 9 wg "Strategii rozwoju turystyki w gminie Boniewo".

- obiekt turystyczny
- projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy w gminie Lubraniec
- szlak kolejki wąskotorowej (projektowany)
- granice gmin i miast

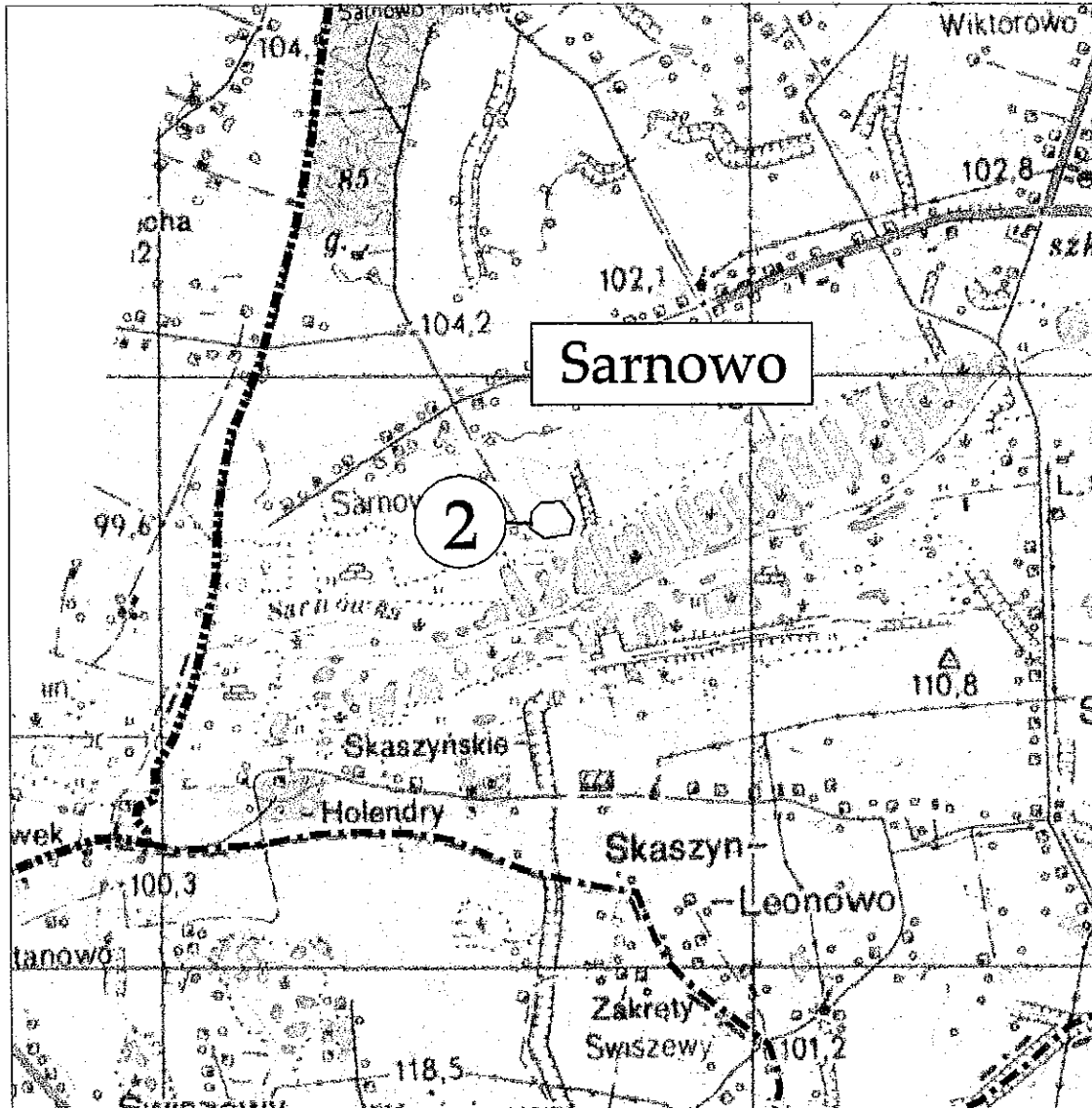
STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W MIEŚCIE I GMINIE LUBRANIEC

Obiekt nr 2 (rys. 14)

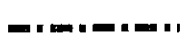
Miejscowość	Sarnowo, m. i gm. Lubraniec
Podsięgnięcie	Rybaczkówka
Opis przedsięwzięcia	Specjalistyczny obiekt całoroczny o pojemności 10 miejsc noclegowych przeznaczony dla wędkarzy w sezonie letnim i zimowym (wędkarstwo podlodowe).
Opis realizacji. Ogólna charakterystyka projektu	Teren położony w południowej części gminy Lubraniec. Istniejące, sąsiadujące ze sobą liczne zbiorniki wodne – w tym stawy rybne. Teren ogólnie odkryty z niewielkimi zadrzewieniami i zakrzaczeniami śródpolnymi. Dobra dostępność komunikacyjna drogowa.
Opis projektu	<p>Proponowane elementy zagospodarowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ całoroczny obiekt noclegowy (10 miejsc noclegowych) ➤ przenośne pomieszczenia - domki przeznaczone do połowów pod lodem ➤ wydzielone stanowiska wędkarskie z pomostami ➤ miejsca do cumowania łodzi ➤ wędzarnia ➤ teren rekreacyjny: wiata z kominkiem, ławki ➤ parking na samochody osobowe
Opis elementów obsługi	Recepcja własna. Współdziałanie z organizatorami usług turystycznych, sportowych i rekreacyjnych i wykorzystanie ogólnodostępnych urządzeń rekreacyjnych nad jez. Modzerowskim i Długim.
Opis charakterystyki proponowanego produktu turystycznego	Głównie pobyty specjalistyczne - wędkowanie. Uczestnictwo w różnych formach wypoczynku, sportu i rekreacji na terenach sąsiednich. Oferta skojarzona: żeglowanie na jez. Modzerowskim.
Opis proponowanego wykonania	Obiekt całoroczny
Termin zakończenia planowanego inwestycji	2005 Inwestycja 1-etapowa

Rys.14. Sarnowo. Rybaczówka.

Obiekt nr 2 wg "Strategii rozwoju turystyki w mieście i gminie Lubraniec".

obiekt turystyczny

granice gmin i miast

granice powiatu

IV. Program promocji inwestycji turystycznych powiatu wrocławskiego

Celem programu promocji inwestycji turystycznych powiatu wrocławskiego jest pozyskanie inwestorów do zrealizowania tych obiektów. Program promocji inwestycji turystycznych zakłada, że promocja będzie prowadzona na szczeblu powiatowym z koniecznym jej włączeniem do promocji regionalnej a także krajowej i zagranicznej.

Podstawowym rynkiem inwestycji turystycznych dla powiatu wrocławskiego - podobnie jak w przypadku produktu turystycznego - są przede wszystkim ośrodki miejskie położone na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz w centralnej części Polski, a mianowicie: Włocławek, Łódź, Kutno, Płock, Konin, Gostynin, Toruń, Bydgoszcz oraz mieszkańcy Warszawy i Śląska. Do tego rynku należy także włączyć miłośników przyrody, dla których ważną atrakcją może być Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy.

Bardzo ważnym rynkiem inwestycji turystycznych dla powiatu są kraje Unii Europejskiej, zwłaszcza Niemcy, Holandia i Francja. Na tych rynkach powinna skupiać się zasadnicza działalność promocyjna, w celu szukania inwestorów dla budownictwa letniskowego typu rezydencjonalnego, czy planowanego zagospodarowania Zbiornika Włocławskiego.

W promocji inwestycji turystycznych powiatu wrocławskiego proponuje się stosowanie następujących narzędzi: targi inwestycyjne, targi i giełdy turystyczne, wydawnictwo promocyjne w formie katalogu i płyty CD, internet, prasa turystyczna, dzienniki o zasięgu ogólnopolskim, popularne tygodniki.

W przypadku targów inwestycyjnych ważny jest udział w najważniejszych imprezach krajowych, takich jak:

- „Silesia” - Forum Inwestycyjne w Katowicach,

- Targi „InvestCity” w Poznaniu,
- "Apartamenty i Rezydencje" - Targi Nieruchomości Ekskluzywnych w Warszawie,
- „Wiatr i Woda” - Targi Żeglarstwa, Sportów Wodnych i Rekreacji w Warszawie,
- „Boatshow” - Targi Żeglarstwa i Sportów Wodnych w Łodzi.

Dla inwestycji turystycznych w powiecie włocławskim ważnym powinien być udział w targach inwestycyjnych zagranicznych, szczególnie na terenie Niemiec. Promocję inwestycji turystycznej można też prowadzić w czasie study tours dla dziennikarzy organizowanego w ramach promocji produktu turystycznego.

Ważnym z najważniejszych zagadnień w zakresie promocji inwestycji jest wprowadzenie odpowiednich udogodnień i zachęt dla inwestorów. Mogą to być na przykład:

- wprowadzanie przez zarządy poszczególnych gmin powiatu dogodnych płatności i form sprzedaży nieruchomości i gruntów - w stosunku do cen na innych równie atrakcyjnych turystycznie terenach Polski (wymaga to przeprowadzenia odrębnej, specjalistycznej analizy),
- sprawny system informacji i rezerwacji turystycznej zorganizowany przez Włocławskie Centrum Turystyki - zapewniający skuteczny kanał dystrybucji produktu turystycznego kreowanego na terenie powiatu, co m. in. przyczyni się do odpowiedniego wzrostu ruchu turystycznego zapewniającego, że projekty inwestycyjne będą miały dużą szansę sukcesu.

**INSTYTUT TURYSTYKI
ZAKŁAD INFRASTRUKTURY I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ
W TORUNIU**

**Etap IV
PROGRAM KREOWANIA NOWYCH
MIEJSC PRACY
W POWIECIE WŁOCŁAWSKIM
PRZEZ ROZWÓJ TURYSTYKI**

**Praca wykonana w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich
Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu**

Usługa C

Zespół autorski:

dr Jan Owsiak - Kierownik Projektu
dr Janusz Sewerniak

Wprowadzenie	3
Aktywizacja społeczno-gospodarcza powiatu przez rozwój turystyki	4
1. Przewidywane przemiany społeczno-kulturowe w powiecie pod wpływem turystyki	4
2. Przewidywane zmiany w sferze gospodarczo-ekonomicznej	6
Aktualny stan zatrudnienia w usługach turystycznych w powiecie wrocławskim.....	10
1. Bezpośrednia obsługa ruchu turystycznego	10
2. Pośrednia obsługa ruchu turystycznego	10
Możliwości kreowania nowych miejsc pracy przez rozwój turystyki	11
1. Miejsca pracy związane z procesem inwestycyjnym	11
1.1. Inwestycje samorządowe	11
1.2. Inwestycje turystyczne	12
1.3. Inwestycje towarzyszące	16
2. Miejsca pracy w bezpośredniej obsłudze ruchu turystycznego	17
3. Miejsca pracy w pośredniej obsłudze ruchu turystycznego	17

I. Wprowadzenie

Na podstawie wykonanych trzech etapów projektu związanych z rozwojem turystyki na terenie powiatu wrocławskiego, a mianowicie:

1. stanu gospodarki turystycznej,
2. strategii zrównoważonego rozwoju turystyki oraz
3. operacyjnego programu rozwoju inwestycji turystycznych

opracowany został program dotyczący możliwości uzyskania nowych miejsc pracy w powiecie. Rozwój usług turystycznych powoduje powstawanie nowych miejsc pracy na każdym etapie, począwszy od prac inwestycyjnych, poprzez promocję do bezpośredniej obsługi turystów. Ilość nowych miejsc pracy będzie zależała od przyjętego zakresu programu rozwoju usług turystycznych przez poszczególne gminy i powiat, co wiąże się z kolei z wielkością ruchu turystycznego, który wystąpi na obszarze powiatu po realizacji programu oraz potrzebami kadrowymi związanymi z jego obsługą.

Cel pracy niniejszego etapu przedstawia się następująco:

- ocena aktualnego stanu zatrudnienia w usługach turystycznych w powiecie wrocławskim związanego z bezpośrednią i pośrednią obsługą ruchu turystycznego,
- ocena możliwości uzyskania nowych miejsc pracy poprzez wdrożenie programu rozwoju turystyki dotycząca miejsc pracy związanych z procesem inwestycyjnym (inwestycje samorządowe, prywatne i towarzyszące),
- ocena możliwości uzyskania nowych miejsc pracy w bezpośredniej obsłudze ruchu turystycznego, a mianowicie:
 - w bazie noclegowej całorocznej i sezonowej,
 - w usługach gastronomicznych,
 - w bazie sportowo-rekreacyjnej,
 - w usługach towarzyszących,
- ocena możliwości uzyskania nowych miejsc pracy w pośredniej obsłudze ruchu turystycznego.

Jak już stwierdzono w obsłudze ruchu turystycznego jednymi z najważniejszych czynników rozwojowych są kadry. Odpowiednie przygotowanie kadr obsługi jest gwarancją powodzenia realizacji zaplanowanych celów rozwojowych, a w szczególności wzrostu ruchu turystycznego. Przewiduje się, że wdrożenie programu rozwoju turystyki przyczyni się do znacznego wzrostu ruchu turystycznego na terenie powiatu wrocławskiego. Docelowo wielkość ruchu turystycznego wzrośnie o **971 tys.** osobodni i ruch turystyczny będzie się kształtował na poziomie ponad **2,0 mln** osobodni rocznie. Do przewidywanego wzrostu ruchu turystycznego należy więc dostosować odpowiednie kadry obsługi turystycznej.

W drugiej części prezentowanego programu przedstawione zostaną zagadnienia związane kadrami obsługi ruchu turystycznego w powiecie. W szczególności celem tej części pracy jest:

- identyfikacja i ocena istniejących kadr obsługi turystycznej,
- określenie potrzeb kadrowych w świetle przewidywanych kierunków rozwoju ruchu i zagospodarowania turystycznego.

II. Aktywizacja społeczno-gospodarcza powiatu przez rozwój turystyki

Wdrożenie programu rozwoju turystyki spowoduje szereg istotnych przemian w powiecie wrocławskim. Poza zasadniczymi przekształceniami w przestrzeni turystycznej przemiany te wystąpią głównie w dwóch sferach: społeczno-kulturowej oraz gospodarczo-ekonomicznej. Przemiany te mają bezpośrednie przełożenie w powstawaniu nowych i podtrzymywaniu istniejących miejsc pracy w obydwu dziedzinach.

1. Przewidywane przemiany społeczno - kulturowe w powiecie pod wpływem turystyki

Wdrożenie prezentowanego programu rozwoju turystyki w powiecie przyczyni się do następujących, najważniejszych przemian społeczno-kulturowych społeczności lokalnych tego terenu, a mianowicie w:

- strukturze społecznej,
- rozwoju i funkcjonowaniu lokalnych instytucji społecznych,
- postawach i zachowaniach miejscowej ludności,
- kulturze społeczności lokalnych.

W przypadku struktury społecznej przemiany odnoszą się głównie do zmian demograficznych, struktury zawodowej, wykształcenia i zamożności. W gminach, w których planuje się znaczny rozwój zagospodarowania turystycznego przewiduje się, że nastąpi:

- większe zróżnicowanie struktury społecznej,
- zwiększona dystrybucja zatrudnienia w sektorach,
- większe zapotrzebowanie na miejsca pracy kobiet,
- wzrost zatrudnienia sezonowego.
- wzrost liczby mieszkańców,
- zmiana struktury wieku i płci (pozostaje w gminach więcej ludzi młodych i kobiet),
- modyfikacja w wielkościach rodzin (np. dzięki agroturystyce, pensjonatom, i przedsiębiorstwom rodzinnym),
- ułatwiony dostęp do rynku pracy,
- napływ ludności w wieku produkcyjnym (możliwości zarobku) i poprodukcyjnym (budowa domków letniskowych i mieszkalnych na atrakcyjnych turystycznie terenach),

- zmniejszenie się liczby zatrudnionych w rolnictwie na korzyść obsługi ruchu turystycznego,
- modernizacja rolnictwa oraz wprowadzanie rolnictwa ekologicznego lub zintegrowanego,
- zmiana w strukturze dochodów i podnoszeniu się stopy życiowej mieszkańców,
- zmiana w strukturze wykształcenia ludności (wzrost liczby ludności z wykształceniem średnim i wyższym oraz znajomością języków obcych).

W przypadku powstawania nowych i rozwoju istniejących lokalnych instytucji społecznych przemiany te dotyczą:

- instytucji bezpośrednio obsługujących turystów (hotele, zajazdy, pensjonaty, campingi, pokoje gościnne, biura turystyczne, biura informacji i promocji turystycznej itp.),
- instytucji związanych z handlem, transportem, kulturą, sportem i rekreacją oraz innymi usługami,
- szkół, które wprowadzają nowe przedmioty związane z obsługą ruchu turystycznego, usług hotelarskich, biznesu turystycznego,
- rodzin, w których następuje liberalizacja stosunków rodzice-dzieci oraz ulega zmianie pozycja kobiet w rodzinach wiejskich, które w pensjonatach, pokojach gościnnych, czy obiektach agroturystycznych najczęściej obsługują turystów.

Zmiany w postawach, zachowaniach i kulturze miejscowej ludności pod wpływem turystyki odnoszą się głównie do grup ludności zajmującej się bezpośrednio obsługą turystów oraz młodzieży. Przemiany te dotyczą rozwoju postaw pozytywnych: tolerancji, gościnności, przychylności i akceptacji, a także negatywnych: postawy izolacji i niechęci oraz dążenie do szybkiego wzbogacenia się, natomiast wśród młodzieży: postawy biernej konsumpcji i ambiwalentne postawy wobec pracy.

Dla wzmocnienia przyjaznych kontaktów między gospodarzami a gośćmi, pożądane jest organizowanie w miejscowościach turystycznych wspólnych imprez kulturalnych i rozrywkowych, gdyż nawet krótkie spotkania grup tych społeczności wywierają znaczny wzajemny wpływ. We wzajemnych oddziaływaniach silniejszymi stronami być mogą zarówno turyści jak i społeczności goszczące, których przykład życia lokalnego i zachowań bywa niekiedy znaczący. Dobrze przygotowane społeczne środowisko miejscowe, eksponujące nie tylko swe walory kulturowe i przyrodnicze, ale także moralne, swą tożsamość i samorządność, może wpłynąć nie tylko na poszerzenie zakresu wiedzy turystów, ale także na przemiany w świadomości społecznej, politycznej, na przykład dotyczącej ocen historycznych, likwidacji uprzedzeń religijnych bądź wdrażania postaw ekumenicznych, stosunku do niepełnosprawnych, do przyrody i jej ochrony oraz wielu innych przejawów postaw cywilizacyjnych.

Jak więc widać, wpływy turystyki mogą być bardzo szerokie. Zależą one również od stopnia zażyłości między przedstawicielami gospodarzy i gości, co wiąże się z ro-

n kontaktów. Wiadomo, na przykład, że wszelkie formy bezpośredniej obsługi i zienia turysty we własnej rodzinie (gospodarstwo agroturystyczne, pensjonaty ro- itp.) sprzyjają lepszemu poznaniu niż inne luźne formy obsługi. Rodzą się czę- ryjażnie, wzajemne odwiedziny, nawet małżeństwa, a więc formy pozwalające na kanie kultur. Wzorce turystyczne pobudzają też do podwyższania edukacji, kwali-, nauki języków obcych, zainteresowania się innymi regionami i krajami.

zewidywane zmiany w sferze gospodarczo-ekonomicznej

Program rozwoju turystyki przewiduje budowę na terenie powiatu **1 538** różnego u nowych obiektów infrastruktury turystycznej, w tym **1 530** obiektów z miej- noclegowymi oraz modernizację szeregu obiektów istniejących.

Realizacja tych inwestycji turystycznych związana będzie z poniesieniem okre- ch kosztów. Szacunkowe koszty wykonania planowanej infrastruktury turystycz- określono w oparciu o katalogi wskaźników cenowych z zakresu budownictwa ego, mieszkaniowego oraz przemysłowego na roboty inwestycyjne. Koszty te po- no na trzy grupy:

koszty samorządowe, które poniosą gminy (z możliwością wykorzystania środków pomocowych po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej). Koszty te związane są z budową infrastruktury towarzyszącej (drogi dojazdowe, oczyszczalnie ście- ków w miejscowościach turystycznych, zaopatrzenie w wodę, kanalizacja, par- kingi itp.) dla obecnie funkcjonującej i planowanej bazy turystycznej oraz związa- ne z budową gminnej bazy turystycznej i rekreacyjno - sportowej, które sza- cunkowo określono na kwotę **około 32 mln zł**,

koszty inwestorów prywatnych odnoszące się do inwestycji turystycznych ogólno- dostępnych oraz bazy towarzyszącej (rozbudowa istniejącej bazy, motele, pole namiotowe, pensjonaty, obiekty agroturystyczne i inne urządzenia obsługi tury- stycznej), które oszacowano na **około 30 mln zł**,

koszty inwestorów prywatnych budownictwa letniskowego wraz z urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi związanymi z obsługą zespołów zabudowy letniskowej, które szacunkowo wyliczono na **około 105 mln zł**.

Łączne szacunkowe koszty inwestycji turystycznych zaproponowanych w pro- cie rozwoju turystyki w powiecie włocławskim według cen 2003 r. wynoszą **około 167 mln zł**.

Wprowadzenie takiej ilości inwestycji turystycznych spowoduje znaczne, pozy- e zmiany w sferze gospodarczo-ekonomicznej. W sferze tej spodziewane są nastę- ce skutki wdrożenia programu rozwoju turystyki na terenie powiatu:

w usługach

w gospodarce leśnej,
w finansach.

W przypadku usług będzie to rozwój:

- usług handlowych,
- usług gastronomicznych,
- usług łączności i telekomunikacji,
- usług służby zdrowia,
- usług bezpieczeństwa publicznego,
- usług sanitarnych, a głównie usuwania odpadów i nieczystości,
- usług transportowych.

W przypadku inwestycji komunalnych będą to:

- oczyszczalnie ścieków,
- sieć kanalizacyjna,
- sieć wodociągowa,
- sieć energetyczna,
- drogi dojazdowe i parkingi.

Realizacja inwestycji turystycznych powoduje znaczny wzrost zapotrzebowania różnego typu następujące materiały:

- budowlane,
- artykuły wyposażenia (np. meble),
- elementy wyposażenia sanitarnego,
- urządzenia gastronomiczne,
- urządzenia sportowo-rekreacyjne i rozrywkowe,
- sprzęt pływający (żaglówki, łodzie, kajaki).

Rozwój ośrodków koncentracji ruchu turystycznego połączony jest z intensywnym rozwojem usług. W tym przypadku aktywizacja gospodarcza polega na powstawaniu drobnych, najczęściej rodzinnych, przedsiębiorstw gospodarczych związanych bezpośrednio lub pośrednio z obsługą ruchu turystycznego. Mogą to być w małe obiekty produkcji żywności, np. piekarnie, cukiernie, masarnie. W przypadku braku możliwości powstania tego typu przedsiębiorstw zwiększony ruch turystyczny - szczególnie w okresie szczytu sezonu turystycznego - wymusi na istniejących już zakładach przystosowanie swej produkcji do zwiększonych potrzeb rynku turystycznego. Należy podkreślić, że w niektórych przypadkach obserwuje się także zmiany w gospodarstwach agroturystycznych, które - poza świadczeniem podstawowych usług turystycznych - produkują artykuły przeznaczone dla turystów np. produkcja wyrobów z wikliny, czy słomy.

Wdrażanie programu rozwoju turystyki w powiecie wrocławskim spowoduje tak-

powiększenie taboru). Zmiany te nastąpią zwłaszcza na nowych terenach przeznaczonych do zagospodarowania turystycznego. Obejmą one nie tylko przekształcenia istniejącego układu komunikacyjnego, ale także zmianę obecnych kierunków przewozów towarów (zaopatrzenia). Przekształcenia istniejącego układu komunikacyjnego obejmą budowę nowych dróg dojazdowych oraz ulepszenie nawierzchni dróg istniejących, co dotyczy przede wszystkim połączeń lokalnych. Należy podkreślić, że znaczna część nowych terenów przeznaczonych do zagospodarowania turystycznego (zarówno w istniejących planach zagospodarowania przestrzennego, jak i w niniejszym programie) jest słabo skomunikowana. Jednym z podstawowych warunków zagospodarowania turystycznego będzie zatem budowa dróg dojazdowych w nawiązaniu do istniejących dróg lokalnych i głównych. Spowoduje to ogólną poprawę dostępności komunikacyjnej terenów turystycznych i systemu dróg lokalnych użytkowanych przez miejscową ludność. Zwiększy się również zapotrzebowanie na usługi związane z infrastrukturą towarzyszącą (parkingi, stacje obsługi, stacje benzynowe).

Zmianie ulegną obecne kierunki przewozów towarów do terenów koncentracji ruchu turystycznego, które dotyczą głównie zaopatrzenia. Są to przede wszystkim artykuły spożywcze przeznaczone do bezpośredniej konsumpcji, ale także inne przewozy towarowe jak np. dowóz prasy. Zmieniają się również kierunki i natężenie takich usług transportowych jak: wywóz śmieci i nieczystości, dowóz materiałów budowlanych na etapie inwestycyjnym.

Rozwój turystyki spowoduje znaczne zmiany w gospodarce rolnej, wodnej i leśnej. W gospodarce rolnej na terenach turystycznych i w ich najbliższym sąsiedztwie przewiduje się m. in. przekształcenia istniejących gospodarstw rolnych z ich funkcji produkcyjnej na funkcję obsługi ruchu turystycznego (gospodarstwa agroturystyczne). Zmiany w gospodarce rolnej związane są także z ukierunkowaniem gospodarstw rolnych na produkcję zdrowej żywności. W działaniach zmierzających do ekologizacji rolnictwa najważniejszą rolę odgrywają czynniki związane z: ograniczeniem chemizacji upraw, zakazem lokalizacji ferm hodowlanych w sąsiedztwie terenów przeznaczonych do zagospodarowania turystycznego oraz zmiany użytkowania gruntów rolnych (np. łąk na grunty orne). Główny nacisk powinien być położony na produkcję zdrowej żywności. Z tego względu istotne są zmiany kierunków upraw z dostosowaniem do proekologicznej produkcji rolnej dla potrzeb ruchu turystycznego. Zmiany powinny przede wszystkim na wzroście areału upraw owocowo-warzywnych. Dotyczy to w szczególności upraw owocowo-warzywnych o krótkim czasie trwałości (np. nowalijki, maliny, truskawki) oraz produktów stanowiących podstawę kuchni regionalnej lub lokalnych specjalności gastronomicznych. Rozwój omawianych upraw należy preferować w sąsiedztwie głównych istniejących i projektowanych jednostek obsługi ruchu turystycznego oraz miejscowości turystycznych. W sferze gospodarki żywnościowej istotną rolę powinny także odgrywać działania związane z rozwojem hodowli ryb oraz zbieractwem runa leśnego dla potrzeb ruchu turystycznego.

Istotnym warunkiem możliwości rozwoju turystyki na terenie powiatu wrocławskiego jest polepszenie jakości wód powierzchniowych. W sferze gospodarki wodnej konieczne jest prowadzenie równoczesnych działań w zakresie przywrócenia czystości wód zanieczyszczonych oraz zahamowanie i maksymalna ochrona przed dalszymi zanieczyszczeniami wód powierzchniowych i podziemnych. W tym celu konieczna jest inwentaryzacja źródeł wszystkich zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych w granicach poszczególnych zlewni. Wszelkie działania wspomagające naturalny system gospodarki wodnej powinny zostać poprzedzone szczegółowymi ekspertyzami.

Ważnym instrumentem ochrony i rekultywacji wód powierzchniowych powinna być atestacja ekologiczna istniejącej bazy turystycznej, pod kątem eliminacji zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Obiekty nie spełniające warunków atestacyjnych należy zlikwidować lub wyłączyć z użytkowania do czasu wprowadzenia odpowiednich urządzeń zapobiegających degradacji wód. Analogiczne działania powinny zostać podjęte w kierunku atestacji sprzętu pływającego. Ważną rolę spełniać powinny także kontrole gospodarki wodno-ściekowej w obiektach turystycznych położonych nad rzekami i jeziorami. Uporządkowanie zagospodarowania turystycznego w strefach brzegowych wód powierzchniowych jest warunkiem prawidłowego funkcjonowania tych ekosystemów.

Działania w sferze gospodarki leśnej napotykają na szereg trudności związanych z konfliktem między gospodarczym a turystycznym użytkowaniem terenów leśnych. Z tego względu szczególnego znaczenia nabiera właściwe strefowanie terenów leśnych z oznaczeniem ich części przeznaczonych do użytkowania turystycznego. Ważnym narzędziem tego działania są operaty urządzeniowe lasu, zwłaszcza dla terenów leśnych położonych w sąsiedztwie rzek i jezior. W operatach tych powinny zostać określone strefy terenów leśnych dla wszystkich istniejących i potencjalnie rozwojowych terenów turystycznych.

W sferze gospodarki leśnej ważnym instrumentem regulującym wykorzystanie turystyczne terenów leśnych powinny być preferencje finansowe (ulgi podatkowe i subwencje) dla nadleśnictw o dużym udziale lasów masowego wypoczynku oraz pomoc finansowa dla nadleśnictw wprowadzających dolesienia na terenach intensywnie wykorzystywanych turystycznie. Należy także postulować, aby wprowadzane były wysokie opłaty dzierżawne wpływające do administracji lasów państwowych za użytkowanie urządzeń turystycznych zlokalizowanych na terenach leśnych. Z punktu widzenia użytkowania turystycznego ważną rolę spełniać powinna ponadto kontrola zabiegów melioracyjnych i chemizacyjnych w lasach.

III. Aktualny stan zatrudnienia w usługach turystycznych w powiecie wrocławskim

1. Bezpośrednia obsługa ruchu turystycznego

Do grupy osób zajmujących się bezpośrednią obsługą ruchu turystycznego na obszarach turystycznych zaliczono kadry zatrudnione w obiektach noclegowych (np. hotele, ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty, obiekty agroturystyczne, pokoje gościnne) oraz w jednostkach organizacyjnych zajmujących się bezpośrednio obsługą ruchu turystycznego, takich jak np. punkty informacji turystycznej. Rozpatrywano przy tym zarówno osoby zatrudnione na stałe, jak i sezonowo. Analizę przeprowadzono na podstawie bezpośrednich informacji od gestorów bazy oraz szacunkowych obliczeń na podstawie wielkości obiektu oraz zakresu świadczonych usług. Wielkość zatrudnienia w niektórych obiektach jedynie oszacowano. Dotyczy to obiektów, w których nie otrzymano informacji o zatrudnieniu ze względu na tajemnicę handlową.

W powiecie wrocławskim w bezpośredniej obsłudze ruchu turystycznego pracuje obecnie około 80 osób, przy czym są to osoby zatrudnione na stałe i sezonowo. W odniesieniu do poszczególnych rodzajów bazy turystycznej najwięcej zatrudnionych osób jest w obiektach hotelowych, ośrodkach wypoczynkowych i pokojach gościnnych.

2. Pośrednia obsługa ruchu turystycznego

Jak już podkreślono obsługa ruchu turystycznego generuje również zatrudnienie związane pośrednio z obsługą ruchu turystycznego. Dotyczy to m. in. handlu, usług, gastronomii itp. Dla przykładu turyści korzystają np. ze sklepów, stacji benzynowych, warsztatów naprawczych, poczty, służby zdrowia i innych usług.

Aby określić wielkość zatrudnienia generowanego przez turystykę przyjęto powszechnie stosowany w literaturze wskaźnik określający stosunek ilości zatrudnionych pośrednio w turystyce do ilości miejsc pracy występujących bezpośrednio w obsłudze ruchu turystycznego. W Polsce szacuje się, że wskaźnik ten wynosi 2 – 3, natomiast w krajach Unii Europejskiej wskaźnik ten jest znacznie wyższy i np. w Wielkiej Brytanii wynosi 7,7. Oznacza to, że na każde miejsce pracy w turystyce przypadają 2 – 3 lub 7,7 miejsc pracy w obsłudze pośredniej ruchu turystycznego. W badaniach dotyczących przedsiębiorczości przyjmuje się, że jedno gospodarstwo agroturystyczne generuje średnio około 10 miejsc pracy zarówno bezpośrednio zatrudnionych przy obsłudze gości, jak i w pośredniej obsłudze tego ruchu. W niniejszej pracy w celu obliczenia ilości miejsc pracy generowanych przez turystykę przyjęto wskaźnik wynoszący 3.

Pośrednio z turystyką w powiecie wrocławskim związanych jest **240** miejsc. Łącznie z bezpośrednią i pośrednią obsługą ruchu turystycznego na terenie tu aktualnie związanych jest **320** miejsc pracy.

Możliwości kreowania nowych miejsc pracy przez rozwój turystyki

W wyniku projektowanego rozwoju turystyki i związanego z tym dynamicznego ruchu turystycznego na terenie powiatu wrocławskiego tworzenie nowych miejsc pracy będzie związane z następującymi działaniami:

- inwestycjami samorządowymi,
- inwestycjami turystycznymi,
- inwestycjami towarzyszącymi,
- bezpośrednią obsługą ruchu turystycznego,
- pośrednią obsługą ruchu turystycznego.

W związku z tym znacznie zwiększy się zakres obowiązków w administracji sądowej. Należy więc liczyć się z koniecznością utworzenia w urzędach gmin nowych miejsc pracy obsługujących z tym związane sprawy. W najszybciej rozwijających się gminach mogą to być następujące nowe miejsca pracy:

w referatach gospodarki przestrzennej - do spraw gospodarki turystycznej,
w referatach kultury i oświaty – do spraw imprez kulturalnych, rekreacyjnych stanowiących gminne atrakcje turystyczne.

Miejsca pracy związane z procesem inwestycyjnym

Inwestycje samorządowe

Z planowanym rozwojem turystyki w powiecie wrocławskim związany jest odpowiedni program rozwoju infrastruktury turystycznej oraz znaczny wzrost ruchu turystycznego. Wiąże się tym również odpowiedni wzrost zatrudnienia. Powstawanie nowych miejsc pracy w powiecie wiązać należy także z procesami inwestycyjnymi związanymi z tym rozwojem. Będą to inwestycje turystyczne, głównie związane z rozwojem noclegowej, inwestycje samorządowe, głównie komunalne oraz inwestycje towarzyszące. Omawiane inwestycje i związane z nimi miejsca pracy należy także zaliczyć do miejsc pracy wygenerowane przez turystykę. Miejsca te jednak zaliczyć należy do miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Wiąże się one najczęściej z realizacją danej inwestycji przez miejscowe przedsiębiorstwa. Inwestycje turystyczne w takich przypadkach umożliwiają utrzymanie miejsc pracy przez te firmy, co jest również zjawiskiem bardzo korzystnym.

zane są z budową infrastruktury towarzyszącej dla obecnie funkcjonującej i planowanej bazy turystycznej oraz związane z budową gminnej bazy turystycznej i rekreacyjno-sportowej w powiecie włocławskim wyniosą około **32 mln zł**. Na podstawie przeprowadzonego szacunku stwierdzono, że przy jednorazowym zainwestowaniu takiej kwoty przy tego typu inwestycjach można uzyskać lub utrzymać w powiecie w sumie około **450** miejsc pracy.

Miejsca pracy związane z inwestycjami samorządowymi to przede wszystkim inwestycje komunalne na szczeblu gminnym. Na możliwości działania gmin rzutują uwarunkowania prawne, gdyż zgodnie z ustawą o samorządzie terytorialnym gminy nie mogą prowadzić własnej działalności gospodarczej, co dotyczy także przedsięwzięć związanych z gospodarką turystyczną. W tej sytuacji możliwości inwestycyjne gmin sprowadzają się jedynie do tworzenia nowych miejsc pracy głównie w dziedzinie gospodarki komunalnej. Dotyczy to przede wszystkim dwóch zasadniczych grup zagadnień związanych z:

- wprowadzaniem elementów infrastruktury technicznej dla terenów, obiektów i urządzeń turystycznych
- bezpieczeństwem, porządkiem i ogólnym ładem na terenach zarządzanych przez gminy.

Jeżeli chodzi o wprowadzanie elementów infrastruktury technicznej dla terenów, obiektów i urządzeń turystycznych, to zadaniem gmin jest zabezpieczenie potrzeb – dla istniejących i projektowanych w planach zagospodarowania przestrzennego – w takich dziedzinach jak: budowa dróg dojazdowych, odprowadzanie ścieków, usuwanie nieczystości itp. W miarę wzrostu ilości obiektów związanych z gospodarką turystyczną rosnąć będą obowiązki gmin w sferze działań komunalnych. Pośrednio wzrastać powinna liczba osób zatrudnionych do realizacji powyższych działań.

Kolejnym zadaniem samorządów gminnych jest zapewnienie ogólnego ład, porządku na terenie gminy oraz zapewnienie bezpieczeństwa obywateli i turystów. Stwarza to możliwości powstawania nowych miejsc pracy. Mogą to być np. interwencyjne miejsca pracy związane z utrzymywaniem czystości na terenach o największym natężeniu ruchu turystycznego, wzrost zatrudnienia w służbach porządkowych.

1.2. Inwestycje turystyczne

Jak już powyżej zaznaczono proponowany rozwój turystyki wiąże się z szerokim zakresem inwestycji związanych z gospodarką turystyczną (tabela 1). Przez inwestycje te rozumieć należy zarówno inwestycje realizowane przez pojedyncze osoby, grupy osób, jak również przedsiębiorstwa, konsorcja, stowarzyszenia i inne podmioty gospodarcze związane bezpośrednio i pośrednio z gospodarką turystyczną. Powinni to być inwestorzy miejscowi oraz inwestorzy zewnętrzni; krajowi i zagraniczni. Większość tych inwestycji powinna być realizowana przez istniejące miejscowe firmy lub tworzone

nowe przedsiębiorstwa do realizacji tych obiektów. Określając ilość miejsc pracy przy realizacji tych inwestycji przyjęto teoretyczne założenie, że będą one wykonywane jednocześnie i nie określono czasu trwania budowy tych obiektów. Przyjęto szacunkową ilość miejsc pracy przy budowie poszczególnych elementów zagospodarowania turystycznego. Na podstawie obserwacji procesu inwestycyjnego różnych obiektów turystycznych określono, że w trakcie cyklu inwestycyjnego przy budowie np. hotelu zatrudnionych jest średnio 30 osób, domku letniskowego – 4 osoby, pensjonatu, zajazdu, motelu – 12 osób, ośrodka wypoczynkowego, stacji wodnej - 6 osób. Tak więc – opierając się na powyższych założeniach - można stwierdzić, że inwestycje turystyczne w powiecie wrocławskim mogą przyczynić się do powstania lub utrzymania **6 352** miejsc pracy (tabela 1). Najwięcej miejsc pracy może być tworzonych przez rozwój budownictwa letniskowego (5632 miejsc), pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych (336 miejsc) oraz ośrodków i baz turystyki konnej (144 miejsc).

Tabela 1.

Szacunkowa ilość miejsc pracy związana z realizacją projektowanych obiektów zagospodarowania turystycznego w powiecie wrocławskim

L.p	Rodzaj obiektu	Ilość obiektów	Ilość miejsc pracy
1.	obiekty hotelowe	1	30
2.	pensjonaty	2	24
3.	ośrodki wypoczynkowe	2	12
4.	motele	4	48
5.	zabudowa letniskowa	1 408	5 632
6.	ośrodki sportów wodnych	2	12
7.	ośrodki i bazy turystyki konnej	12	144
8.	pole namiotowe	1	2
9.	ośrodki wędkarskie, rybacówki	10	40
10.	pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne	84	336
11.	ośrodki kolonijne	4	8
12.	urządzenia turystyczne i rekreacyjne	8	64
OGÓLEM		1 538	6 352

Ilość miejsc pracy kreowanych przez realizację projektowanych inwestycji turystycznych w poszczególnych gminach przedstawia tabela 2.

Tabela 2.

Szacunkowa ilość miejsc pracy związana z realizacją projektowanych obiektów zagospodarowania turystycznego w powiecie włocławskim w układzie gmin

Lp	Jednostka administracyjna	Ilość miejsc pracy
1.	Kowal (miasto i gmina)	580
2.	Baruchowo	1 072
3.	Boniewo	154
4.	Brześć Kuj.	78
5.	Chocień	544
6.	Chodecz	284
7.	Fabianki	120
8.	Izbica Kuj.	1 464
9.	Lubanie	76
10.	Lubień Kuj.	756
11.	Lubraniec	34
12.	Włocławek (gmina)	1 190
RAZEM		6 352

Największą ilość miejsc pracy związanych z inwestycjami turystycznymi mogą wygenerować gminy: Izbica Kuj. (1 464 miejsc), Włocławek (1 190 miejsc) i Baruchowo (1 072 miejsca).

Etapowanie strategii rozwoju turystyki zakłada, że w ciągu około 10 lat powinny być zrealizowane proponowane przedsięwzięcia turystyczne. Wynika z tego – przy założeniu równomiernego rozłożenia czasowego inwestycji – że w ciągu roku inwestycje turystyczne powinny przynieść nowych lub utrzymać istniejących około 630 – 640 miejsc pracy.

Jak z powyższych rozważań wynika możliwości tworzenia nowych miejsc pracy w wyniku działań inwestycyjnych w celu rozwoju turystyki są bardzo szerokie. Z przedstawionej poniżej charakterystyki wybranych rodzajów obiektów wynika również, że proces tworzenia miejsc pracy przez rozwój turystyki jest stosunkowo prosty i daje duże możliwości rozwoju ekonomicznego społecznościom lokalnym.

Zabudowa letniskowa. W strategii rozwoju turystyki w powiecie włocławskim planuje się budowę aż 1 408 obiektów letniskowych, które w procesie inwestycyjnym mogą przynieść 5 632 miejsca pracy. Zabudowa letniskowa realizowana przez pojedynczych inwestorów lub grupy założycielskie, np. stowarzyszenia budowy zespołów letniskowych. W przypadku powiatu proponuje się aby obiekty zlokalizowane były poza najcenniejszymi przyrodniczo obszarami. Inwestują w tym przypadku zarówno inwestorzy miejscowi, jednak przede wszystkim inwestorzy zewnętrzni krajowi. W sąsiedztwie

najbardziej atrakcyjnych obszarów obserwuje się ponadto budowę obiektów lotniskowych przez inwestorów krajowych zewnętrznych z przeznaczeniem dla osób spoza terenu Polski. Z inwestycjami tymi związane jest tworzenie stosunkowo znacznej ilości nowych miejsc pracy. Dotyczy to nie tylko etapu inwestycyjnego (przygotowanie terenu, etap budowy obiektów, transport materiałów), ale także etapu użytkowego (dozór obiektów, pielęgnacja zieleni, inne prace gospodarcze). Należy podkreślić, że na etapie użytkowania obiektów zabudowy lotniskowej rośnie zapotrzebowanie na miejscowe produkty (zwłaszcza produkty żywnościowe, takie jak: mleko, jaja, miejscowe wyroby spożywcze), przez co wzrasta sezonowe zatrudnienie miejscowej ludności w sferze wytwarzania w/w artykułów. Należy podkreślić, że nie jest to związane z tworzeniem nowych miejsc pracy, ale z wyraźną intensyfikacją zatrudnienia miejscowej ludności.

Małe obiekty bazy noclegowej (np. pokoje gościnne, pensjonaty, obiekty agroturystyczne, ośrodki wędkarskie, ośrodki i bazy turystyki konnej). Na terenie powiatu proponowana jest lokalizacja dość znacznej ilości tego typu obiektów. Należy podkreślić, że w przypadku tych obiektów są to prawie wyłącznie inwestycje osób mieszkających na terenie powiatu. W procesie inwestycyjnym uczestniczą rodzime firmy lub wykonywane są przez rodziny. Tworzenie miejsc pracy związane jest z przystosowaniem obiektu mieszkalnego w gospodarstwie rolnym do pełnienia funkcji turystycznej (obiekt noclegowy, urządzenia gastronomiczne, urządzenia sanitarne, przystosowanie obejścia itp. prace). Tworzenie nowych miejsc pracy wiąże się także z etapem użytkowym obiektów. Jest to związane z recepcją gości i bezpośrednią ich obsługą (noclegi, wyżywienie, organizacja atrakcji związanych z pobytem).

Ogólnodostępne obiekty noclegowe (np. hotele, motele, zajazdy). Na terenie powiatu proponuje się lokalizację 7 tego typu obiektów, które przy realizacji mogą zatrudnić około 100 osób. Są to obiekty całoroczne przeznaczone dla szerokiego kręgu odbiorców, w tym uczestników ruchu turystycznego na sąsiadujących obszarach turystycznych. Inwestorem mogą być zarówno konsorcja, jak i spółki powołane do realizacji jedynie tej inwestycji oraz inne podmioty gospodarcze, jak również osoby prywatne. Inwestycje związane z ogólnodostępnymi obiektami noclegowymi generują zwykle znaczną ilość nowych, stałych miejsc pracy. Z uwagi na zwykle większą skalę przedsięwzięcia, poza stałym zatrudnieniem rozwija się już sezonowe zatrudnienie miejscowej ludności do obsługi. Są to nie tylko osoby zatrudnione w recepcji i obsłudze towarzyszącej (np. ochrona obiektu), ale także (przeważnie znaczna ilość) osób zatrudnionych do podstawowych prac porządkowych, w usługach gastronomicznych itp.

Obiekty kolonijne w oparciu o internaty szkół - przeznaczone głównie do obsługi ruchu masowego, zwykle z niskimi cenami za nocleg i przeznaczone zarówno dla uczestników wypoczynku kolonijnego, turystyki kwalifikowanej, jak również form wycieczkowych, grup młodzieżowych, wycieczek szkolnych. Obiekty te odgrywają szczególną rolę dla obsługi obszarów turystycznych powiatu, w tym obszarów chronionych ze względów na ich funkcje dydaktyczne. Inwestorem są w tym przypadku głównie in-

je, np. instytucje kościelne, Kuratorium Oświaty, PTTK. Nowe miejsca pracy w obiektach związane są zarówno z bezpośrednią obsługą turystów, jak również z ich obsługą pośrednią. W tym drugim przypadku budowa obiektu pociąga za sobą konieczność stworzenia systemu informacyjno-przewodnickiego wraz z tworzeniem nowych miejsc pracy dla przewodników turystycznych, przewodników poszczególnych dyscyplin turystyki kwalifikowanej itp.

Ośrodki wypoczynkowe, turystyki przyrodniczej, wędkarskie, turystyki wodnej, ośrodki i bazy turystyki konnej - obecnie wśród inwestorów zaczynają przeważać inwestycje prywatne. Są to przede wszystkim osoby prywatne i podmioty gospodarcze zajmujące się inwestowaniem w sferze gospodarki turystycznej. Jako sprzyjające dla użytkownika obszarów turystycznych uważać należy, że wśród form zagospodarowania przebiegają ośrodki wypoczynkowe nie nakierowane wyłącznie na obsługę form pobytowych, ale oferujące szeroki wachlarz usług - w tym związanych z turystyką kwalifikowaną, różnymi formami turystyki przyrodniczej, w tym przede wszystkim w oparciu o walory przyrodnicze obszarów chronionych występujących w powiecie. W nowo budowanych tego typu obiektach powstaje szereg nowych miejsc pracy związanych nie tylko z bezpośrednią obsługą gości, ale także w usługach towarzyszących. W wielu przypadkach nie są to jednak etatowe miejsca pracy, ale bezpośrednie umowy o wykonywanie odpowiednich usług na rzecz turystów. Dotyczy to np. umów na wykonywanie poszczególnych usług lub atrakcji turystycznych. Są to dla przykładu umowy dotyczące: organizacji kuligów, uczestnictwa w pracach (np. wspólny połów ryb, prace przy pasie dostarczania odpowiednich produktów żywnościowych itp.

Inwestycje towarzyszące

Z procesem powstawania nowych miejsc pracy związane są również inwestycje towarzyszące, które obejmują szeroki zestaw form aktywności gospodarczej pośrednio związanych z gospodarką turystyczną. Do inwestycji towarzyszących rozwojowi i kształceniu infrastruktury związanej z turystyką zaliczyć należy szeroko pojęty sektor usług (głównie handel) oraz takie działy gospodarcze jak: komunikacja, łączność, kultura i zdrowia, usługi motoryzacyjne itp. Omawiane inwestycje towarzyszące lokalizowane są przede wszystkim w centrach obsługi ruchu turystycznego. Mogą to być zarówno inwestycje związane tylko bezpośrednio z obsługą ruchu turystycznego, jak również wykorzystywane na równi przez uczestników ruchu turystycznego i miejscową ludność.

Przykładem inwestycji związanej bezpośrednio z obsługą ruchu turystycznego są sezonowe placówki pocztowe, punkty handlowe, gastronomiczne a nawet sezonowe punkty opieki zdrowotnej uruchamiane na terenach o szczególnie intensywnym ruchu turystycznym. Do inwestycji związanych pośrednio z obsługą ruchu

2. Miejsca pracy w bezpośredniej obsłudze ruchu turystycznego

Miejsca pracy w bezpośredniej obsłudze ruchu turystycznego określono dla przyjętego docelowego programu rozwoju turystyki w powiecie włocławskim. Szacując ilość miejsc pracy w obsłudze ruchu przyjęto porównywalne z obecnie występującymi wielkości zatrudnienia w poszczególnych obiektach.

Na podstawie przyjętych założeń obliczono, że wdrożenie programu rozwoju turystyki w powiecie spowoduje przyrost około **210** nowych miejsc pracy, w tym około 160 miejsc stałych i około 50 miejsc sezonowych. Największy potencjalny przyrost tego typu miejsc pracy wystąpi w jednostkach samorządowych, gdzie są możliwości znacznego rozwoju bazy noclegowej, szczególnie całorocznej. W sumie aktualnie i potencjalnie w bezpośredniej obsłudze ruchu turystycznego na terenie powiatu włocławskiego zatrudnienie może znaleźć **290** osób.

3. Miejsca pracy w pośredniej obsłudze ruchu turystycznego

Ilość miejsc pracy w pośredniej obsłudze ruchu turystycznego (generowanych przez turystykę), która wystąpi w wyniku rozwoju turystyki określono podobnie jak w przypadku obecnego zatrudnienia. W stosunku do aktualnych miejsc pracy przyjęto wskaźnik zwiększający wynoszący 3. Tak więc na każde miejsce pracy w turystyce w usługach około turystycznych daje pracę dla trzech zatrudnionych. Potencjalnie w pośredniej obsłudze ruchu turystycznego w powiecie włocławskim w związku z rozwojem turystyki może powstać **630** miejsc pracy

W sumie wdrożenie zaproponowanych rozwiązań w dziedzinie zagospodarowania turystycznego w powiecie włocławskim powinno przyczynić się do powstania około **1 160** nowych miejsc pracy w usługach turystycznych (290 osób) i około turystycznych (870 osób).

Należy jednak mieć na uwadze fakt, że o ile miejscą pracy związane z bezpośrednią obsługą ruchu turystycznego występują tylko i wyłącznie na terenie powiatu, o tyle miejsca generowane przez usługi turystyczne w pewnej części (trudno oszacować jakiej) występują poza powiatem. Wynika to np. z faktu, że np. towary, które kupują turyści na terenie powiatu są tylko w części produkowane na miejscu. Dlatego też należy dążyć aby w jak największym stopniu w obsłudze ruchu turystycznego korzystać z rodzimej produkcji. Odnosi się to przede wszystkim do produktów żywnościowych będących w bezpośredniej sprzedaży oraz serwowanych w obiektach gastronomicznych.

Dokonana analiza aktualnej i potencjalnej ilości miejsc pracy w powiecie włocławskim związanych z turystyką (tabela 3) pokazuje, że potencjał zasobów turystycz-

nych powiatu pozwala na zatrudnienie w usługach turystycznych i około turystycznych łącznie 1 160 osób.

Tabela 3.

Aktualna i potencjalna ilość miejsc pracy w powiecie wrocławskim związanych z turystyką oraz ilość miejsc pracy generowanych przez turystykę.

Lp.	Miejsca pracy związane z turystyką	Ilość miejsc
1.	Aktualne	80
2.	Potencjalne	210
3.	Docelowe	290
4.	Miejsca pracy generowane przez turystykę	870
RAZEM		1 160

Reasumując należy stwierdzić, że w powiecie wrocławskim wdrożenie zaproponowanego programu rozwoju turystyki przyczyni się do powstania lub utrzymania następującej ilości miejsc pracy:

- w inwestycjach samorządowych - 450 miejsc,
- w inwestycjach turystycznych - 6 352 miejsca,
- w usługach turystycznych i około turystycznych - 1 160 miejsc.

Wydaje się więc, że władze samorządowe powiatu i gmin powinny ze wszelkich środków dążyć do wdrożenia zaproponowanych w niniejszym programie rozwiązań związanych z rozwojem turystyki.